

INRENNÄ

HELSINKI

MJ

KANSALLISMUSEON PIHA

HISTORIA JA KUNNOSTUKSEN ESISUUNNITELMA

Tutkimusraportti 16.12.1993

Museovirasto,
Rakennushistorian osasto

Juha Prittinen

SISÄLLYSLUETTELO

Lukijalle	2
Arkkitehtoninen puutarhatyyli ja jugend	3
Jugendpuutarhan synty Saksassa	3
OSA I	
Piha vuosina 1900-1920	
Asemapiirros 1904	5
Museon rakentaminen	5
Bertel Jungin luonnos pihasta 191?(6)	6
Armas Lindgren: Pohjoisen pihan suunnitelma 11.3.1914	6
Pihatöiden viivästyminen 1916-20	7
1920-luvun alku: Toteutuneet pihasuunnitelmat	
Lindgren: Suunnitelmat tontin eteläosalle	8
Vaihtoehto A, 10.5.1920, suunnitelman kuvaus	10
Vaihtoehto B, 7.5.1920	11
Eteläisen pihan toteutus	11
Lindgren: Pohjoisen pihan suunnitelma 23.5.1921	14
Pohjoisen pihan toteutus	14
Pohjoisen pihan hyötykäyttöä	15
Museotontin ulkopuolelle jäävät saman korttelin alueet:	
M.A. Castrénin muistomerkki	16
Pääsisäänkäynnin edustalla oleva aukio	16
Tonttia ympäröivät jalkakäytävät	17
OSA II	
Esisuunnitelma: Kansallismuseon piha-alueet ja ympäröivä kortteli	
Probleemat	18
Päätavoitteet	18
Aukion luonteen vahvistaminen pääsisäänkäynnin edessä	18
M.A.Castrénin muistomerkki	19
Eteläinen piha	19
Museokadun ja rakennuksen välinen alue	20
Pohjoinen piha	21
Jalkakäytävät korttelin ympärillä	21

LUKIJALLE

Tämä tutkimus on tehty museovirastossa rakennushistorian osastolla kolmen kuukauden harjoittelumäärärahan turvin. Kansallismuseon pihan vaiheita on selvitetty muutamien piirustusten, runsaan valokuva-aineiston, lehtileikkeiden, haastattelujen, maastotyön sekä muinaistieteellisen toimikunnan pöytäkirjojen ja kirjeiden avulla. Valokuvat ovat olleet pääasiallinen tiedon lähde, kuvien suuren määrän vuoksi ei niitä ole taitettu tekstin yhteyteen vaan ne ovat lopussa erillisenä kuvaliitteenä. Samassa liitteessä on myös suunnitelmapiiroksia ja muutamia valokopioita. Kuvaliitteen juokseva numerointi perustuu aiheiden esiintymisjärjestykseen tekstissä. Liitteen lopussa sivuilla 103-105 on puustoinventointi karttoineen. Tekstissä on viittauksia puustoon kartan numeroinnin mukaisesti.

Tutkimuksen kuluessa kerääntyi runsaasti materiaalia jota kaikkea ei suinkaan tässä esitetä. Aineisto on koottu oheismateriaaliansioon, jota säilytetään museoviraston rakennushistorian osaston arkistossa. Esimerkiksi pihaan liittyvät muinaistieteellisen toimikunnan kirjeet ja pöytäkirjat, lähteiden kopioidut sivut, piirustusten suurommat kopiot sekä valokuvien vedokset ovat tuossa kansiossa.

Kansallismuseo pihoineen sijaitsee aivan Helsingin keskustassa, muutaman minuutin kävelyn etäisyydellä rautatieasemasta. Töölönlahden alue - Finlandiatalo, Oopperatalo, Eduskuntatalo, tuleva nykytaiteen museo ja itse Kansallismuseo - muodostaa valtakunnallisen kulttuurikeskuksen, maamme julkisivun sekä ulkomaisille vierailijoille että suomalaisille itselleen. Alueen luonteen edellyttämä ulkotila on vasta kehittymässä; keskeinen Auroran kenttä on edelleen kuin tyhjiö, reikä pääkaupungin sydämessä, viereisellä rata-pihojen alueella muutoksen saumakohtaan on asettunut monipuolista vaihtoehtoliikkeiden ja yhdistysten ylläpitämää kulttuuri-, kierrätys- ja ekologista toimintaa. Kaiken tämän keskellä

Kansallismuseon piha elää omaa elämäänsä, erityksissä ympäristöstään. Piha on kuin salainen puutarha, muurin ympäröimä ja vaikeasti löydettävissä, paikoin useita metrejä ympäröiviä katuja ylempänä, suurten vaahteroiden ja jalavien kätkemänä.

Etu-Töölön kaupunkikuvassa pihalla ja sen puustolla on suuri merkitys. Moni katu saa kauniin päätteen sen tuuheasta vaahteramuurista, ilmakuvista havaitaan pihan suuri merkitys Etu-Töölön kaupunginosalle (kuvat 1-6). Jalankulkijalle museotontin asema kaupunkirakenteellisena rajakohtana havainnollistuu käytännössä, kun Mannerheimintieltä raitiovaunusta nousun jälkeen kuljetaan jyrkän portin kautta ylös vihreälle pihalle, kuljetaan hetki rauhallisessa puutarhassa, ympäröivien katujen yläpuolella ja lopuksi laskeudutaan tontin toisella puolella alas Museokadulle. Koko keskustan kaupunkikuvassa tätä rajakohtaa merkitsee Kansallismuseon torni.

Keskeisestä sijainnistaan huolimatta Kansallismuseon piha on miltei käyttämätön ja istutuksiltaan hyvin vaatimaton. Se ei juuri kutsu ohikulkijaa, varsinkin pohjoinen piha-alue mielletäänkin yksityisalueeksi. Mannerheimintieltä pihaan johtava komea takorautaportti on suljettu abloy-lukolla.

Tämän työn tavoitteena on ollut selvittää pihan syntyhistoria, sen myöhemmät vaiheet ja nykyinen kunto sekä lopuksi esisuunnitelmaosassa etsiä suuntaviivoja piha-alueen kehittämiseksi. Historiallisen selvityksen pohjalta voidaan esimerkiksi puita asettaa muutostilanteissa arvojärjestykseen. Esisuunnitelmassa on paneuduttu tärkeimpiin ongelmakohtiin käytön ja puuston ylläpidon osalta ja esitetty kehittämisideat osaluueittain. Työtä on tarkoitus jatkaa valmiiksi suunnitelmaksi, joka yhdessä tämän tutkimusraportin kanssa muodostaisi tekijän diplomityön Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosastolla.

jaksi ja ihanteeksi nousi funktionaalinen, ihmisen synnyttämä maisema. Talonpoika ja hänen työssä tuloksena kehittynyt viljelymaisema nostettiin jalustalle. Samoihin aikoihin tulivat suosituksi kotiseutusidonnaisuuden käsitteet "Heimatliebe" ja "Heimatverbundenheit", jotka myöhemmin kieroituivat kansallissosialismin "Blut-und-Boden" -teoriaksi rodun, kulttuurin ja ihmisarvon kiinnittyneisyydestä maahan ja tiettyyn määriteltyyn asuinpaikkaan.

Tavoitteeksi asetettiin luontoa lähellä oleva elämäntapa sekä toiminnan kokonaisvaltaisuus, "Gesamtwerk". Puutarhataide oli oivallinen keino ilmentää ideologiaa jonka pyrki luomaan synteettisen taiteen, luonnon ja elämäntavan välille. Jugendtyyli esiintyi ensimmäiseksi yksityisasuntojen piholla. Tarkkaan rajattuja ja aidattuja pihvoja kutsuttiin "puutarhahuoneiksi", pihan tarkoituksena oli olla sisätilan jatke jolloin elämä luonnossa olisi osa jokaisen arkipäivää (kuva 8). Puutarha tuotiin myös sisälle taloon talvipuutarhoina ja loggioina, tällöin yleistyi myös huonekasvien käyttö siihen laajuuteen jollaisena se nykyisin tunnetaan. Puutarhat jaettiin selkeästi geometrisiin muotoihin, pienimmätkin pihat rajattiin koristaviin tai toiminnallisiin osastoihin; oleskelualueisiin ja keittiöpuutarhoihin (kuva 9), (Stiles 1987, Wachmann 1991).

Käsitys puutarhahuoneesta yhdistää jugendpuutarhan arkkitehtoniseen tyyliin, jonka geometria oli kuitenkin vähemmän funktionaalista. Yhteistä oli myös kolmiulotteisuuden tavoittelu sekä voimakas tilajako (kuva 10). Tarkan ja voimakkaan tilajaon avulla saatiin pienetkin puutarhat vaikuttamaan suuremmilta. Juuri tästä syystä muotopuutarha levisi ensimmäisenä pienille yksityispihoille, vaurastuvan ylemmän keskiluokan puutarhoihin, Suomessa esimerkiksi Eiraan, Kaivopuistoon ja Kulosaareen.

Vuosisadan vaihde ja 1900-luvun alkupuoli oli Euroopassa suurten puutarhanäyttelyiden aikaa. Suomalaiset arkkitehdit matkustivat paljon ja olivat tietoisia tyylien kehityksestä, eikä ajallista

viivettä ainakaan arkkitehtuurissa ollut. Kuitenkin vielä 1904 Kansallismuseon asemapiirroksessa ehdotettiin pihalle vanhanaikaista maisemapuutarhaa. Jugendin toiminnallisuuteen pyrkimistä voidaan nähdä vuoden 1914 yksinkertaisessa suunnitelmassa, kun taas varsinaiset puutarhasuunnitelmat vuodelta 1920 voidaan selkeästi lukea arkkitehtoniseen tyyliin kuuluvaksi, ne ovat historisoivia eikä reformistisuutta juuri ole enää havaittavissa.

28.4.1914 osoitetussa kirjelmässä. Vuonna 1915 Muinaistieteellinen toimikunta esitti että Yleisten rakennusten ylihallitukselle myönnettäisiin näistä varoista jo ennen menosäännön vahvistamista 14 000 mk puheena olevan hallin varustamiseksi katolla, ikkunoilla ja ovilla (MT:n pöytäkirjat). Ulkohalli tunnettiin 1920-luvulla myös nimellä "rekimuseo", sillä sinne oli varastoitu erilaisia kärriä, rekiä ym. kulkuvälineitä. Vaikka jopa lipunmyyntikoju oli rakennettu valmiiksi, ei rekimuseo koskaan ollut avoinna yleisölle (C.F. Meinander, keskustelu).

Bertel Jungin luonnos pihasta 1917(6)

1910 -luvulla on laadittu joitakin toteutumattomia pihasuunnitelma joista käsittelemme tässä muutaman esimerkin. Bertel Jungin allekirjoittamassa luonnoksessa (kuva 19) ulkohalli on eri muotoinen kuin todellisuudessa, eli piirustus on tehty joko ennen hallin rakentamista tai sitten siinä on kaavailtu hallin laajentamista, mikä lienee todennäköisempää. Piirustuksen epäselvä vuosiluku saataisi olla 1916. Tässä koko tonttia koskevassa luonnoksessa havaitaan tontin eteläpäässä huomattava ero muihin suunnitelmiin verrattuna: Sisäänkäynti pihaan tapahtuu Museo- ja Aurorankatujen risteyksestä, nykyisen Castrénin muistomerkin kohdalta. Sisäänkäynti jatkuu aksiaalisessti puurivien ja muutaman pyöreän sivuaiheen korostamana kohti museorakennusta, jonka edustalla se levenee pieneksi aukioksi nelionmuotoisine istutuksineen. Pohjoisen pihan kaksi käytävää ovat suoraviivaisia, kun ne varhaisemmassa Lindgrenin suunnitelmassa vuodelta 1914 kaartuvat loivasti.

Vuoden 1913 lokakuussa, ennen ulkohallin rakentamista, kaupungingeodeetti W. O. Lille laati museotontista vaakituspiirroksen (kuva 20). Piirroksesta sekä kuvasivulta 21 nähdään miten tontin pohjoisosalla, Läntisen Viertotien puoleisen muurin vieressä, oli laaja ympäristöään matalampi alue. Vaikka pihatöitä alettiin tehdä vasta 1921, täytettiin tämä alue pihan tasaamiseksi jo

piakkoin vaakituspiirroksen laatimisen jälkeen. Täyttö on muurin vierestä hieman yli metrin vahvuinen ja maana oli multaa, sillä aluella viljeltiin ilmeisesti perunaa vuosien 1915 ja 1920 välisenä aikana kuten kuvasivuilta 22,23 ja 55 nähdään. Kuvien ajoittamista helpottaa edellä käsitelty ulkohallin rakentamisajankohta.

Armas Lindgrenin pohjoisen pihan suunnitelma 11.3.1914 (kuva 25)

Ulkohallia ja ympärysmuuria rakennettaessa valmisteltiin myös pihan kunnostamista rakennustöiden jälkeen, suunnitelma tätä varten tilattiin Armas Lindgreniltä vuonna 1914. Tästä vaiheesta mielenkiintoisen leikkauksen antaa Yleisten rakennusten ylihallitukselle osoitettu kirje (MT kirjekopiot). Saman kirjeen luonnoksessa, joka löytyi Kansallismuseon arkistohuoneesta, on päivämäärä 9.3.1914 ja otsikko "Till A.K.", mikä merkitsee "Arkeologiska Kommissionen".

"Till Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna ang. museitomtens planering.

Såsom kändt hafva arbetena å planeringen af historiska museets tomt ännu icke kunnat vidtaga dels på den grund, att gränserna för tomtens södra del icke ännu äro definitivt fastställda och klarhet icke heller förefinnas hvar på denna tomt-del Castrenmonumentet skall resas, dels åter därför att det norra tomtområdet planering i väsentlig mån är beroende af huruvida den tilleruede etnografiska hallen blir en verklighet eller icke. Då emellertid Kejsarliga Senaten allaredan i maj 1913 för planeringsändamål beviljat ett första anslag om Fmk 15,000 har framhållits nödvändigheten af att Öfverstyrelsen för allmänna Byggnaderna finge snarast möjligt skrida till planeringsarbeten åtminstone å någon del af museitomtens, förslagsvis den norra, för hvilket arbete således vederbörligen godkänd ritning borde anskaffas. Af denna anledning har Arkitek-

1920-LUVUN ALKU: TOTEUTUNEET PIHASUUNNITELMAT

Lindgren: Suunnitelmat tontin eteläosalle

Sodan loputtua pihan kunnostus tuli uudelleen ajankohtaiseksi. Muinaistieteellisen toimikunnan muutamat pihan suunnittelua käsitelleet kirjeet saavat tässä kuvata tapahtumien kulkua (MT kirjekopiot):

"8.3.1920 158.

M.A. Castrénin muistopatsaan pystyttämistä varten asetetulle toimikunnalle.

Koska tänä keväänä lumen sulattua Kansallismuseon tontin eteläosa Yleisten Rakennusten Ylihallituksen toimesta tulee tasoitettavaksi ja järjestettäväksi, on välttämätöntä, että myöskin Castrénin patsaan suhteen piammiten ryhdytään asian vaatimiin toimenpiteisiin. Kuten tunnettua, ovat mainitun patsaan sokkelikivet vuosikautia maanneet juuri tällä osalla tonttia ja kun ei ole ollut minkäänlaista tietoa siitä, milloin patsas tulee pystytettäväksi ja minkälaiseksi sen tausta ja lähin ympäryys ajatellaan muodostuvaksi, jätettiin, kun tontin ympärysmuuri viime syksynä rakennettiin, se muurin kohta, jonka eteen patsas tulisi, vastaseksi väliaikaiseen kuntoon ja tehtiin ainoastaan hakkaamattomista kivistä. Kun nyt tasoitustöiden vuoksi sokkelikivet ovat nykyisiltä paikoiltaan poistettavat, pyydän saada huomauttaa, että, jos niitä, kuten taiteilija Sailolta olen kuullut, ajetaan jonkun verran muunnossa muodossa tarkoitukseensa käyttää niiden hakkaus - jos se kivien nykyisellä paikalla on suoritettava - on vielä tämän kevättalven kuluessa tapahtuva. Ja jos mainitut kivet niiden valmistuttua ajetaan lopulliseen paikkaansa asettaa, on tarpeellista, että se ympäristön osa, joka tulee olemaan patsaan taustana, myöskin sitä ennen, eli tämän kevään kuluessa, on saatu valmiiksi. Millä tavalla Castrénin patsaan komitea asian

käsittäneekin ja jos patsaan pystyttäminen mahdollisesti vielä jääpi epämääräiseen tulevaisuuteen, ovat patsaan sokkelikivet joka tapauksessa ennen tasoitustöiden alkamista poistettavat museon tontilta, missä ne estävät Kansallismuseon ympäristön saattamista siihen siisteyden tilaan, jossa maan yleisö jo vuosikautia täydellä syyllä on odottanut saavansa sen nähdä.

Hj. A-K."

Kun toukokuussa 1921 kansanvalistusseuran laulujuhlien keskustoimikunta anoi lupaa järjestää maksullista näyttely- ja musiikkitapahtumaa Kansallismuseossa, Muinaistieteellinen toimikunta esitti että "kaikki tulot kansallismuseon näyttelemisestä mainittuina kolmena päivänä saataisiin luovuttaa Juhlatoimikunnalle etupäässä M.A. Castrénin patsasta varten käytettäväksi" (MT kirjekopiot). Tästä näemme että vaikka eteläinen piha tasattiin ja istutettiin jo vuonna 1920, kuten jatkossa käy ilmi, ei Castrénin patsas ollut vielä tällöin valmis.

Kirjeistä välitty turhautuminen pihan vuosikautia kestäneeseen epäsiistiin tilaan. Rahaa hankkeeseen kuitenkin oli luvassa, sillä Muinaistieteellisen toimikunnan kokouksessa 29.4.1920 esitettiin että Kirkollis- ja opetusministeriö oli myöntänyt 39 000 mk museon muurin loppuunsaattamiseen ja 46 000 mk pihan välttämättömiin tasoitustöihin (MT pöytäkirjat). Seuraava pihaa koskeva kirje lähetettiin vapunpäivänä 1920 Armas Lindgrenille; siinä häntä pyydetään kiirehtimään pihasuunnitelman laatimista, ilmeisesti patsaan sokkelikivet oli myös saatu jo siirrettyä sillä pihaa tasoitettiin parhaillaan:

de har Arkeologiska Kommissionen äran anhålla att nödigt kostnadsförslag utarbetades enligt hosgående projekt A.

På Arkeologiska Kommissionens vägnar: J. R-e."

Nämä piirustukset ovat tietävästi ainoat Kansallismuseon pihalle milloinkaan laaditut yksityiskohdalliset puutarhasuunnitelmat. Istutukset ovat hyvin intensiiviset ja huolellista hoitoa vaativat. Tuona aikana puutarhasuunnitelmat usein olivat varsin utopistisia ja niitä harvoin täydellisesti toteutettiin (Häyrynen, keskustelu), ja niin kävi tässäkin tapauksessa. Eteläisen piha-alueen perusasetelma käytävine ja tärkeimpine puineen on silti vielä tänäkin päivänä suunnitelman A mukainen.

Vaihtoehto A, 10.5.1920, suunnitelman kuvaus (kuvat 29 ja 30)

Suunnitelman pohjalta eteläinen piha voidaan jakaa neljään osa-alueeseen: Castrenin muistomerkin alue, Museokadun vastainen kaistale sekä kaksi terassia; ylempi ja alempi. Museon eteläjulkisivu ei ole symmetrinen ja pihan keskiakseli kohtaakin rakennuksen näennäisen mielivaltaisesti, tosin linjassa ikkunoiden kanssa. Toisen kerroksen pienestä huoneesta aukeaa aksiaalinen näky näin alas puutarhaan.

Läntiseltä Viertotieltä nousee pihaan jyrkän portin kautta ja ylös kiviportaita. Rakennuksen seinän vieressä kulkee leikattujen pensaiden rajaama leveä käytävä. Keskiakselin alkupisteessä, suojassa rakennuksen nurkan takana, on pieni levennys penkkeineen ja pöytineen, paikka josta koko pihaa ja ohikulkijoita saattaa tarkastella itse suojassa istuen. Keskiakseli kulkee suorakulmaisiksi leikattujen lehmusten välistä, sitten leikattujen pensaiden reunustamana ylempään terassin läpi. Molemmille puolille jäävät pensaiden rajaamat nurmikkoalueet ja niiden keskellä olevat suuret pyöreät kukkapenkit. Leikkauksesta nähdään miten itse pensaat ovat vaakatasossa

kun niiden varsi pitenee maanpinnan laskiessa. On huomattavaa, että Kallion kirkon pihalla on nykyisinkin tähän tapaan leikattuja pensaita, lajina on käytetty orapihlajaa.

Terassien välissä, pienen luiskan yläpuolella, on poikkikäytävä jota leikatut pensaat ja luiskan kukkaistutukset reunustavat, poikkikäytävän molemmissa päissä on penkit ja niiden edessä pienet veistokset. Keski- ja poikkiakselin risteyksessä on kaksi suorakulmaista lehmusta ja kaksi kapeaksi pylvääksi leikattua pensasta. Kaksi samanlaista lehmusta kasvaa vielä symmetrisesti luiskan molemmissa päissä, siten että yhdessä pienten leikattujen pensaiden kanssa nämä neljä lehmusta rajaavat puutarhan selkeästi kahteen erilliseen osaan.

Lehmusten välistä portaat laskeutuvat alaterassille puutarhan polttopisteeseen, jossa käytävä avautuu ympyräksi jonka keskellä on aurinkokello ja kukkaistutuksia ja jonka kehällä on neljä penkkiä. Poikkikäytävä jakaa alueen yhdessä ympyrän kanssa neljään osaan (kuva 32), joita kaikkia kiertää kukkiva reunus. Muurin vieressä kasvaa kaksi pientä puuta, joiden välistä Castrenin muistomerkki näkyy takaapäin. Muuria reunustaa sisäpuolelta tiivis pensasaita ja se on yltä päältä köynnösten peittämä.

Terassien itäreunalla kulkee sivukäytävä, joka rajaa keskeisen alueen suorakaiteen muotoiseksi. Käytävä ei kuitenkaan ole aivan samansuuntainen keskiakselin kanssa, vaan niiden väli on Castrenin muistomerkin puoleisessa päässä hieman yli metrin kapeampi kuin rakennuksen puoleisessa, sekä suunnitelmassa että maastossa. Saattaa olla että tarkoituksena on ollut luoda valeperspektiivi museon suunnasta tapahtuvaa tarkastelua varten, mutta todennäköisemmin käytävä on vain linjattu yhdistämään tontin nurkka rakennuksen kulmatornin keskikohtaan. Sivusakselin eteläpäässä, tontin kulmassa, on pieni maja jossa on samanlainen kaareva penkki ja pyöreä pöytä kuin keskiakselin alussa. Tämä pyöreä, kuusitolppainen lehtimaja on myöskin

ajamaan maata. Kuten tiedämme, pohjoinen piha oli täytetty jo paljon aikaisemmin. Kustannusarviossa mainitut puulajit eivät vastaa toteutuneita istutuksia, ilmeisesti suunnittelija ja töiden valvoja olivat mieltyneet eri lajeihin; Siitonen piti edullisemmista koivuista kun Lindgren suosi jaloja lehtipuita.

Muinaistieteellisen toimikunnan 1920-luvun alkupuolen pöytäkirjoissa piha mainitaan vielä muutamana kerran tämän jälkeen. 30.11.1920 pidettiin pihan eteläisen ympärysmuurin lopputarkastus ja seuraavana keväänä, 23.4.1921 esitettiin että eteläisen pihan töiden rahoittamiseen oli myönnetty 128 000 mk ja pohjoiselle pihalle 95 000 mk, juuri niinkuin Siitosen kustannusarvion perusteella oli anottukin. Lisäksi oli myönnetty 61 450 mk katukäytävien teettämiseksi Museo- ja Cygnaeuskatujen varsille. Vertailun vuoksi mainittakoon että Kansallismuseon sisustukseen tälle vuodelle myönnettiin 80 000 mk. Eteläisellä pihallahan työt oli jo tehty ja määräraha siis anottiin ja saatiin jälkikäteen. Koska rahaa saatiin kustannusarvion, joka ei noudattanut suunnitelmaa, mukaan, voidaan olettaa ettei Muinaistieteellisellä toimikunnalla ollut aikomustakaan toteuttaa Lindgrenin suunnitelmaa kaikissa detaljeissaan vaan että näyttävä suunnitelma oli ennemminkin välttämätön väline määrärahojen saamiselle.

Edelleen samoissa pöytäkirjoissa marraskuussa 1921 laaditussa vuoden 1922 menosäännössä esitettiin 33 500 mk pihan puhtaanapitoa ja istutusten ylläpitoa varten. Kesäkuussa 1922 mainitaan kuitenkin rahaa tähän tarkoitukseen myönnetyn vain 4500 mk. Tästä lannistuneina vuodelle 1923 anottiinkin pihatöitä varten enää vain 5000 mk.

Suunnitelma toteutui tärkeimmiltä osiltaan. Käytävät noudattavat sitä tarkoin ja ainoastaan terrassien välissä oleva poikkiakseli jäi rakentamatta. Myöskään linnanpihalle vievän portin kohdalla käytävä ei seuraa rakennuksen muotoja vaan se kulkee Museokadun suuntaisena. Lieneekö yh-

teensattumaa, että käytävää etelään päin kuljettaessa rautatieaseman torni on näkymän päätepisteinä (kuva 34). Tämä linjaus oli olemassa jo ennen puheena olevan suunnitelman laatimista, tavallisena rakennusta kiertävänä työmaan kulkureittinä.

Majaa ei rakennettu, eikä penkkejä, pöytiä tai veistoksia ole pihalla ollut, tosin pääakselin museonpuoleisessa päässä ja alaterassilla olevan poikkiakselin länsipäässä on yhä edelleenkin nähtävissä hiekatut levennykset suunnitelmaan merkityillä paikoilla (kuva 32). Aurinkokellon paikalle pystytettiin lipputanko, tämä oli vielä tuolloin harvinaista; yleensä lipputangot olivat rakennuksissa kiinni eivätkä seisooneet vapaasti. Sotien jälkeen ympyrään, lipputangon eteen, pystytettiin A. Ahosen valmistama talvisodan loppuvaiheessa käydyn Kämärän taistelun muistomerkki (kuva 37). Muistomerkki oli alunperin tarkoitus pystyttää taistelupaikalle Kannakselle mutta se ei ehtinyt valmiiksi ajoissa. Museon pihalle se tuotiin tavallaan talteen ja se jäikin tänne aina 1980-luvun alkuun asti, jolloin se siirrettiin tietävästi Lappeenrantaan omistajiensa tahdosta (Vuoristo, keskustelu).

Käytävät reunustettiin nupukivistä tehdyllä pienellä ojalla, joista on vielä joitakin fragmentteja näkyvissä esimerkiksi portaiden vieressä (kuvat 38-40). Koneellinen käytävänreunojen kanttaus uhkaa näiden alkuperäisten puutarharakenteiden säilymistä. Kanttauksen yhteydessä irtoava multa levitetään käytävälle jolloin rikkakasvillisuus saa käytävällä helpommin jalansijaa. Kivikouruja on myös tietoisesti hävitetty varsin hiljattain valaisinkaapeleita vedettäessä; esimerkiksi sembramäntyjen viereistä käytävää on koko matkalta reunustanut tällainen kouru (Valjakka, keskustelu). Samoin rakennuksen seinustoilla kulkevia kiveyksiä on korvattu uusilla, varsinkin virastosiiven länsiseinällä. Töölönkadulta nouseva ajoramppi ja osa vesikouruista on hiljattain päällystetty uudelleen vanhan malin mukaan, tosin jäljitelmä on halpa; kivet on upotettu betoniin eikä ladottu alkuperäisellä

kuvissa. Arkkitehti Siitosen kustannusarviossa (kuvasivut 35,36) mainittiin 11 kpl lehmuksia ja 28 kpl koivuja, jotka oli ilmeisesti tarkoitettu tälle paikalle. Vaahterat ovat kehittyneet normaalisti, vaikka ovatkin varsin tiheässä, yksi niistä jouduttiin kaatamaan sen vaurioituttua n.1960. Myös männyistä muutama on kaadettu. Yhä enevässä määrin puurivit kärsivät toistensa varjostuksesta ja osa männyistä on kasvanut vinoon valoa tavoitellessaan. Lisäksi ne ovat ilmeisesti hyvin eteläistä alkuperää eivätkä viihdy ilmastossamme, siksi ne ovat kasvaneet niin kituen. Kamppailu on kääntymässä vaahterojen hyväksi (kuvat 33,48,49).

Kukkaistutuksista ainoastaan rakennuksen seinän viereen suunniteltu kaistale toteutettiin, sekin myöhemmin; länsisiiven seinällä on perennapenkki ainakin sodan jälkeen (kuvat 40,50). Kukkaistutukset olivat vahtimestareiden omia aikaansaannoksia (Meinander, keskustelu). Tähän penkkiin on vuonna 1986 pelastettu ulkohallin remontin jaloista monenlaisia vanhoja perennoja, sillä ulkohallin edustalla ollut perennapenkki korvattiin angervon massaistutuksella. Museon eteläjulkisivun edessä olevat saniaiset on istutettu vuonna 1992, ja pyöreän kulmatornin juurella on aina ollut nurmikkoreunus joka on sittemmin kaventunut käytävän pinnan korotusten seurauksena (kuvat 49-51). Pihan nurmikkoalueita hoidettiin 1920-luvulla kyntämällä (kuva 52).

Lindgren: Pohjoisen pihan suunnitelma
23.5.1921

Pohjoinen piha on koko Kansallismuseon historian ajan ollut erilaisten museorakennuksen laajennusspekulaatioiden kohteena, ilmeisesti tästä syystä sille ei ole laadittu tarkkaa puutarhasuunnitelmaa kuten eteläisestä pihasta. Vuoden verran eteläisen piha-alueen suunnitelman valmistumisen jälkeen, 23.5.1921, piirrettiin pohjoinen piha vielä uudelleen (kuva 53). Hyvin yksinkertainen suunnitelma noudattaa pitkälti

vuoden 1914 suunnitelman piirteitä ja uusi piirros lieneekin laadittu muutamien käytävämuitosten vuoksi. Kaikki tässä suunnitelmassa esitetty myös toteutettiin. Virastosiiven edessä olevaa hiekka-aluetta on jatkettu pohjoiseen, ilmeisesti halkojen säilyttämistä varten, ja ulkohallin edustalla olevaa hiekka-aluetta on niinkään laajennettu. Istutuksia on täsmennetty, puut on piirretty paikoilleen ja merkitty jalaviksi. Pohjoispäässä luontaisesti kasvaneet pihlajat on merkitty tummemmalla (puu 52) ja niitä täydentämään on lisätty viisi istutettua pihlajaa (puut 53-56).

Näitä muutoksia on hahmoteltu myös vuoden 1914 sinikopioon (kuva 25), samalla on hahmoteltu pyöreätä istutusta virastosiiven vieressä olevalle nurmikkoalueelle. Kuvasivulla 54 on Muinaistieteellisen toimikunnan arkkitehti A.W Ranckenin laatima muutospiirros tätä nurmikkoaluetta rajaavan muurin siirtämiseksi, jotta halkopihan portille olisi helpompi päästä autolla. Muuri rakennettiin 1920-luvun alussa Ranckenin suunnitelman mukaiseksi.

Pohjoisen pihan toteutus

Pohjoinen piha tasoitettiin ja käytävät perustettiin kesällä 1920 istutustöiden jäädessä seuraavaan vuoteen. Päinvastoin kuin eteläisellä, pohjoisella pihalla istutettiin huomattavasti enemmän kuin suunnitelmaan oli merkitty. Valokuvamateriaali (kuvat 22,55,56,57,58,61) viittaa siihen että valtaosa istutuksista tehtiin kesän 1921 aikana.

Pihakäytävien varten istutettiin 2 koivua (puut 36,70), 4 syreeniä (47-49), 4 okakuusta (hopeakuusta, 59,61,72) ja 2 jalavaa, pihan itä-, länsi- ja pohjoissivulle jalavarivit ja ulkohallin eteen pihlajarivi. Kaksi vaahteraa (32,34) istutettiin 1930-luvun puolessa välissä, kuvassa 56 joka on otettu vuonna 1937, ne ovat vielä tuettuina. Pihan keskiosassa olevat kaksi omenapuuta (32,33) istutti konservaattori Matti

1953 haettiin vielä rakennuslupaa Kestipihaan liittyvälle ulkokäymälälle, joka jäi kuitenkin rakentamatta kun kahvilatoiminta lopetettiin 1954 "naisjaostosta riippumattomista syistä" (Vartiainen -92).

MUSEOTONTIN ULKOPUOLELLE JÄÄVÄT SAMAN KORTTELIN ALUEET

Castrénin muistomerkki

Castrénin muistomerkin alue syreeneineen kuului saumattomasti vuoden 1920 puutarhasuunnitelmaan, ja se myös rakennettiin ja istutettiin samaan aikaan muun eteläisen pihan kanssa. Istutukset toteutettiin varsin tarkoin suunnitelman mukaan, tosin hieman yksinkertaisemmin; esimerkiksi kukkapenkkiä ei istutettu jalustan ympärille. Yli 70 vuotta vanhoista syreeneistä osa on sittemmin jouduttu poistamaan, mutta pääosin alue on edelleen suunnitelman mukaisessa asussa ja pensaat verraten hyväkuntoisia. Muurin vieressä olevalle istutuskaiskalle on hiljattain istutettu ruusuangervopenkki.

Ympärysmuurin materiaali muuttuu tällä sivulla; koko pääty ja Museokatua reunustava osa on muurattu vapaamuotoisista, punertavista graniittilohkareista kun Mannerheimintien puoleinen sivu on tummanharmaata graniittia, squared rubble -menetelmän mukaan muurattu. Tarkoituksena on varmastikin ollut muurin peittäminen köynnöksin, ainakin vuoden 1920 suunnitelman perusteella. 1920-luvulla (kuvat 41,45,76) muuri on täysin kasvillisuuden peitossa eli köynnökset istutettiin heti muiden pihatöiden yhteydessä. Tumma kasvillisuus korostaa patsaan asemaa; ilman köynnöksiä muurin pilasterit näkyvät ja patsas joutuu kilpailemaan niiden kanssa; jalustalla ja pilastereilla on samanlaiset mittasuhteet. Lindgrenille 1.5.1920

lähetyksessä kirjeessä (edellä) on käsitelty tätä aluetta ja muurin materiaalia. 1950-luvun lopulla (kuva 77) alue oli hyvin rehevä, nykytila näkyy kuvassa 74.

Pääsisäänkäynnin edustalla oleva aukio

Pääsisäänkäynnin edessä oleva kenttä nähdään ennen toista maailmansotaa otetuissa valokuvissa täysin avoimena hiekkakenttänä aina muuriin asti (kuvat 28,42,45,76). Tämä yhdessä eteläisen pihan vielä matalien istutusten ja tasaisten nurmikenttien kanssa antaa vanhoissa kuvissa rakennukselle huomattavasti nykyistä monumentaalisemman ilmeen. Juuri tältä ajalta löytyy paljon Eduskuntatalon kalliolta kuvattuja postikortteja. Nykyisin tämä näkymä on douglaskuusten peittämä (kuvat 6,80).

Arviolta 1940-luvun lopulla osa kentästä istutettiin, ilmeisesti Schalinin toimesta. Tarkasta ajankohdasta ei löytynyt tietoa, eikä istutuksesta laadittu suunnitelmaa (Hkr, puisto-osaston arkisto). Ainakin vielä 1930-luvun lopulla alue on vielä avoimena (kuva 1), 1950-luvun alussa siellä oli jo istutuksia (kuva 81). Aivan muurin vieressä on kasvanut suuria tuomipihlajia, joista nykyisin on jäljellä vain kannot ja uudet, näistä kasvaneet pensaat.

Istutusten seurauksena pääsisäänkäynnin puhutteleva arvokkuus sai kolauksen ja lisäksi kaunis muuri jäi piiloon. Myöhemmin lisätty jyrkevä ilmoitustaulu yhdessä penkkien kanssa vielä korostaa tätä, rajaten aukiota pienemmäksi kuin alunperin oli tarkoitus (kuvat 79,84,85). Itse asiassa kyse ei enää ole aukiosta, vaan vain tavallista leveämmästä jalkakäytävästä.

Tonttia ympäröivät jalkakäytävät

Jalkakäytävät ovat olleet kahden laatan leveydeltä graniittia, sitten mukulakiveä aina muuriin asti (kuva 61, Meinander, keskustelu). Samanlainen järjestely nähdään vieläkin esim.

Kansallismuseon piha-alueet ja ympäröivä kortteli

ESISUUNNITELMA

Probleemat

Kansallismuseon pihamaalla on joitakin selviä kasvillisuuden kuntoon liittyviä ongelmia jotka asettavat minimivaatimukset pihan suunnitelmalliselle kunnostamiselle. Nämä ongelmat aiheuttavat väistämättä joitakin toimenpiteitä, suunniteltiin niitä tai ei. Kun puustoa uudistetaan tuntematta pihan historiaa, tapaus kerrallaan, alkuperäinen tilarakenne katoaa. Valitettavasti näin on jo tapahtunut eteläisellä pihalla; kahden riippasaarnen paikalle on istutettu tammi ja saarni, nekin keskelle tärkeää avotilaa (kuva 32). Ensisijainen tehtävä onkin puuston hoito- ja uudistussuunnitelman laatiminen. Tämän tutkimuksen yhteydessä olen tehnyt pihalle puuston kuntokartoituksen, jossa on arvoitettu puustoa ja annettu tärkeimmät hoito-ohjeet (kuvasivut 104,105). Kartoitus on kuitenkin vasta pohja varsinaiselle pitkän aikavälin suunnitelmalle jonka avulla vanhenevan puuston muutokset voidaan hallita ja tehdä tarvittavat uudistustoimenpiteet ajallaan tavoittemaiseman säilyttämiseksi. Muut kuin kasvillisuuden ylläpidon ongelmat liittyvät lähinnä suuren piha-alueen käyttämättömiin toiminnallisiin mahdollisuuksiin sekä pihan asemaan kaupunkikuvassa ja -rakenteessa.

Päätavoitteet

Tämän esisuunnitelman pohjalta koko korttelille laaditaan tarkka ympäristösuunnitelma, johon sisältyvät paitsi istutukset myös valaisimet, pinnoitteet ja kalusteet. Näin Kansallismuseon ympäristölle luodaan yhtenäinen imago; tunnelma siitä että kortteli on oma kokonaisuutensa. Uusi suunnitelma voi hakea inspiraatiota van-

hoista toteutumattomista suunnitelmista mutta nähdäkseni mitään toteutumattomaa suunnitelmaa tai istutusvaihetta sen ei tulisi suoraan imitoida. Pihalle voidaan ja pitääkin sijoittaa uusia toimintoja, näiden kartoitus on syytä tehdä yhteistyönä eri intressiryhmien kanssa heti suunnittelun alkuvaiheessa. Uuden suunnitelman tulee kuitenkin olla itsenäinen puutarhasuunnitelma, ei minkään funktion ympärille rakennettu. Näin varmistetaan ajallinen kestävyys ja sopeutuvuus erilaisten toimintojen "raamiksi".

Puuston osuus kaupunkikuvassa on merkittävä, tavoitteena on että puusto tulee yhdessä muurin kanssa edelleen selvästi erottamaan pihan ympäröivästä kaupungista omaksi "saarekkeeseen" ja samalla rajaamaan ympäröiviä katutiloja. Kansallismuseo ympäristöineen tulee edustamaan pysyvyyttä ympäristössä tapahtuvien muutosten (Kamppi-Töölönlahti suunnitelma) keskellä. Kansallisromanttisen hengen ottamista yhdeksi teemaksi voidaan myös pohdita. Tontin eteläosilla teemana on monumentaalisuus ja näyttävyys, mahdollisesti arkkitehtonisen tyylin innoittaman muotopuutarhan muodossa. Tästä johtuva hoitoasteen nousu ei liene ongelma; Kansallismuseolla viettämieni viikkojen aikana havaitsin että pihan kunnossapitoon käytetään jo nyt ainakin yhden ihmisen täysipäiväinen työaika (kuva 89). Museoväellä olisi myös varmasti talkoohenkeä "oman" pihan hoitamiseen. Seuraavissa kappaleissa ideoita ja ongelmia on käsitelty tarkemmin alueittain.

Aukion luonteen vahvistaminen pääsisäänkäynnin edessä

Kansallismuseon pääsisäänkäynnin edustalla ollut aukio on kadonnut tammien istuttamisen seurauksena. Täällä suunnitelman tavoitteena on aukion alkuperäisten mittasuhteiden palauttaminen havaittaviksi, aukion rajaaminen Mannerheimintiestä jonka katutilan jatke se tällä hetkellä on, sekä kauniin kivimuurin paljastami-

teydessä kaupunginpuutarhuri Jyränkö ehdotti pihan uudistuksen kytkemistä joka toinen vuosi Helsingissä pidettäviin puutarhamessuihin. Tällöin voitaisiin kulujen kattamiseksi jopa jonkin aikaa periä sisäänpääsymaksua puutarhaan.

Vaatimattomin ja yksinkertaisin vaihtoehto olisi pihan palauttaminen istutettuun asuun (kuva 45), mikä tapahtuisi istuttamalla kaksi pylväspoppelia ja kaksi riippasaarnea sekä poistamalla vuonna 1992 istutetut saarni ja tammi. Tämä ei kuitenkaan tuo mitään uutta eikä ratkaise mitään ongelmaa. Palauttaminen tai säilyttäminen nykyisellään eivät kumpikaan ole tyydyttäviä ratkaisuja, siksi tarvitaan uusi puutarhasuunnitelma.

Suunnitelman perusmotiiviksi asetetaan Lindgrenin vuoden 1920 suunnitelma A, joka toteutettiin vain osittain. Uudessa suunnitelmassa ei pyritä suoraan imitoimaan alkuperäistä, jo puiden varttuneisuudenkin vuoksi, vaan tavoitteeksi otetaan sen hengen ja perusasetelman säilyttäminen ja korostaminen, inspiraatiota haetaan siitä kuvitellusta puutarhakokemuksesta jonka olen edellä suunnitelman kuvauksessa selostanut. Tällöin tärkeintä on korostaa parterrien itsenäisyyttä, pihan jakautumista kahteen osaan, rajautumista ja avautumista, toisin sanoen elämyksellisyyttä tuovien elementtien lisäämistä. Mittakaava muuttuu detaljien lisääntyessä jolloin piha koetaan suurempana. Lisäksi eri alueiden rajautuminen tekee alaterassista entistä rauhallisemman, jo nytkin eteläinen piha muodostaa taskun jonne voi paeta ympäröivän kaupungin hälyä (kuvat 82,94). Uusienkin elementtien muotoilun perustana on arkkitehtoninen tyyli suorine kulmineen ja leikattuine pensaineen. Lajiston tulee sopeutua kompositioon, ja mahdollisuuksien mukaan käytetään vanhoja perinteisiä puutarhakasveja. Veistoksia, uurnia ja penkkejä tuodaan myös puutarhaan, niiden suunnittelusta voitaisiin järjestää erillinen kilpailu. Kuitenkin mahdollinen näyttely- tai muu toiminta pitää toteuttaa puutarha pääasiana

säilyttäen, museotontin pohjoinen pihamaa toimikoon varsinaisena ulkonäyttelyalueena.

Museokadun ja rakennuksen välinen alue

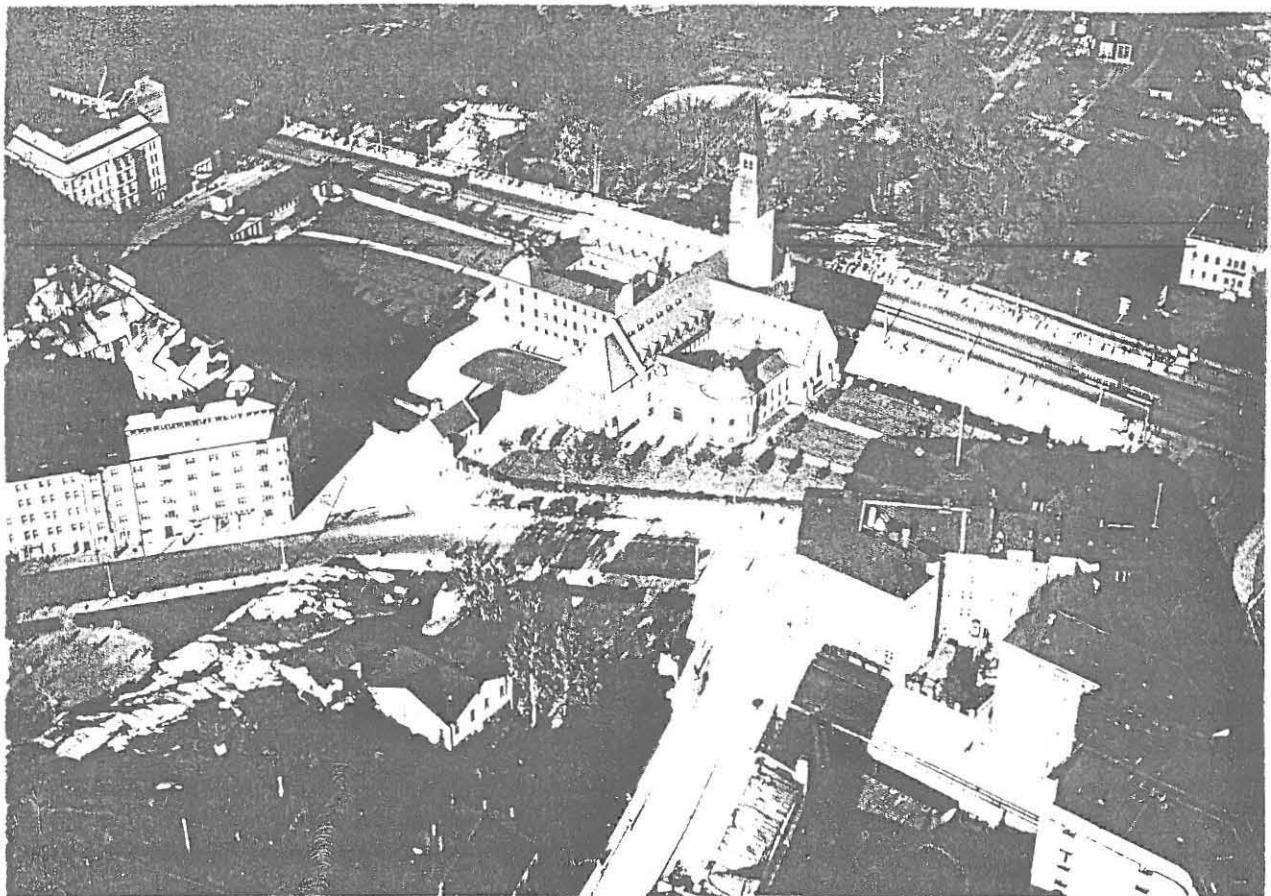
Tämän alueen ongelmana on puiden tilanpuute. Vaahterat ja sembramännyn kärsivät toistensa varjostuksesta ja männyt ovat tästä syystä kasvaneet vinoon. Ne ovat koko 70-vuotisen elämänsä kasvaneet kituen ja muutamilta on myös latva tuhoutunut tuulessa heiluvien vaahteranoksien vuoksi. Useat rungot ovat vahingoittuneet, ja valuva pihka tahraa niitä ja saattaa tahrata myös pihan käyttäjien vaatteita. Ahtaassa rivissä kasvavat vaahterat pyrkivät levittämään latvuksiaan sivusuunnassa, mitä sembrat häiritsevät (kuvat 33,49,95).

Sembrat elävät vielä joitakin kymmeniä vuosia, mutta juuri suuremmiksi ne eivät enää kasva. Vaahteroiden kasvu tulee jatkossa pahentamaan tilannetta entisestään ja jos männyt halutaan säilyttää, edellyttää se vaahteroiden osin voimakastakin leikkausta. Tässä joudutaankin vakavasti pohtimaan ainakin huonokuntoisimpien mäntyjen poistamista. Kaatopäätöstä voidaan tukea sillä että ne eivät kuuluneet alkupe räiseen puutarhasuunnitelmaan, toisaalta tämä suunnitelma ei koskaan täysin toteutunut ja männyillä on erityistä symboliarvoa. Vaahterat ovat varsin hyväkuntoisia ja elävät vielä pitkään, etenkin jos ne säästyvät suurilta leikkauksilta. Yksi uusi vaahtera on syytä istuttaa rivin keskivaiheilla olevaan aukkoon. Sembrojen paikalle käytävän varteen voitaisiin istuttaa varjoa sietäviä pienikokoisia havupuita, esimerkiksi japaninhemlokki (*Tsuga diversifolia*) sopisi sekä teknisesti että ulkoasultaan tähän mainiosti, sitä voidaan myös leikata koon rajoittamiseksi tai miltei mihin tahansa haluttuun muotoon. Jonakin päivänä kun vaahterat joudutaan kaatamaan, olisivat hemlokit niiden suojassa jo varttuneet pieniksi puiksi. Muutama mänty jätettäisiin muistoksi aikaisemmasta vaiheesta. Uusien lajien tuomisessa on kuitenkin käytettä-

Konservointilaitoksen huoltoliikenne tapahtuu pihan poikki varsin suurillakin autoilla. Tällöin se tiivistää maata puiden juurilla ja kolhii puiden runkoja. Pihan poikki kulkeva huoltoliikenne on myös ristiriidassa sinne mahdollisesti sijoittuvien uusien toimintojen kanssa. Olisikin tutkittava huoltoliikenteen järjestämistä suoraan kadulta konservointilaitoksen pohjoissivulle puhkaistavan aukon kautta.

1. Kansallismuseo etelästä n. 1929. Ilmakuvista nähdään korttelin dominoiva asema Etu-Töölön kaupunkikuvassa sekä avointen tilojen ja rakennuksen vuorovaikutus. MV-106996 (alkup. Ilmavoimat).

2. Ilmakuva lännestä 1930. HKM M252050 (alkup. Osakeyhtiö Sääski).

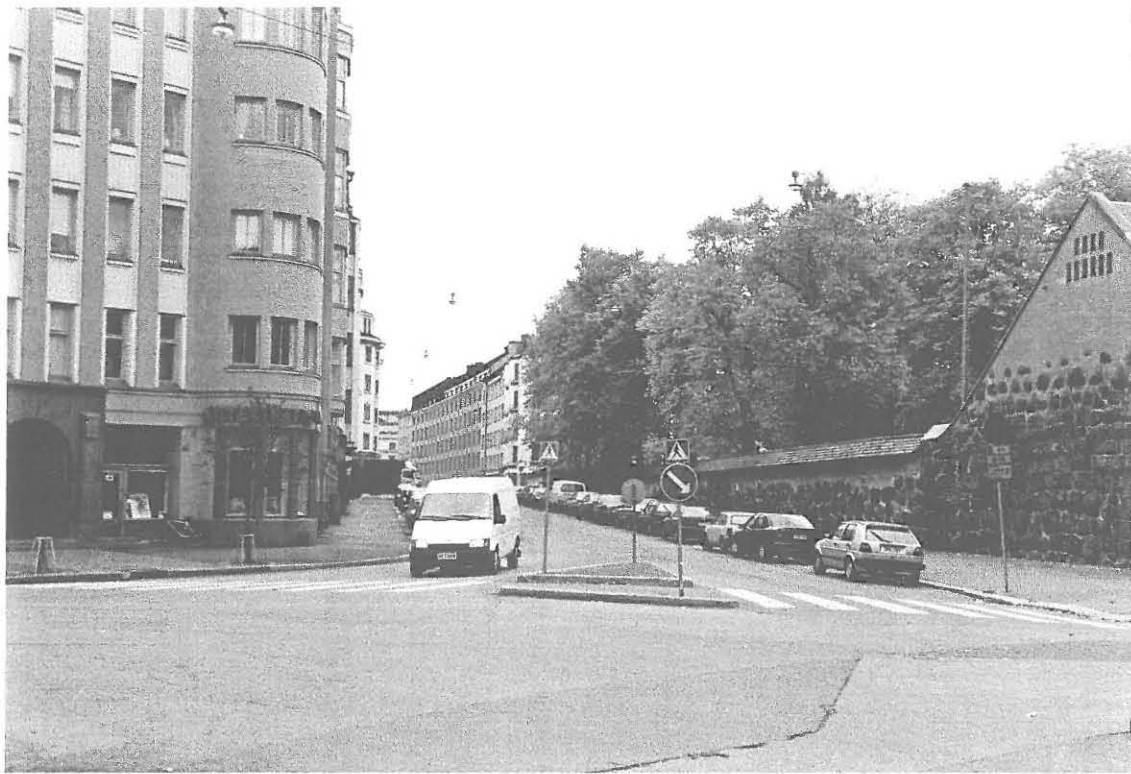

3. Museokatua pohjoiseen. Vaahterat muodostavat tiheän vihreän muurin kadun varteen. JP 9/93, MV

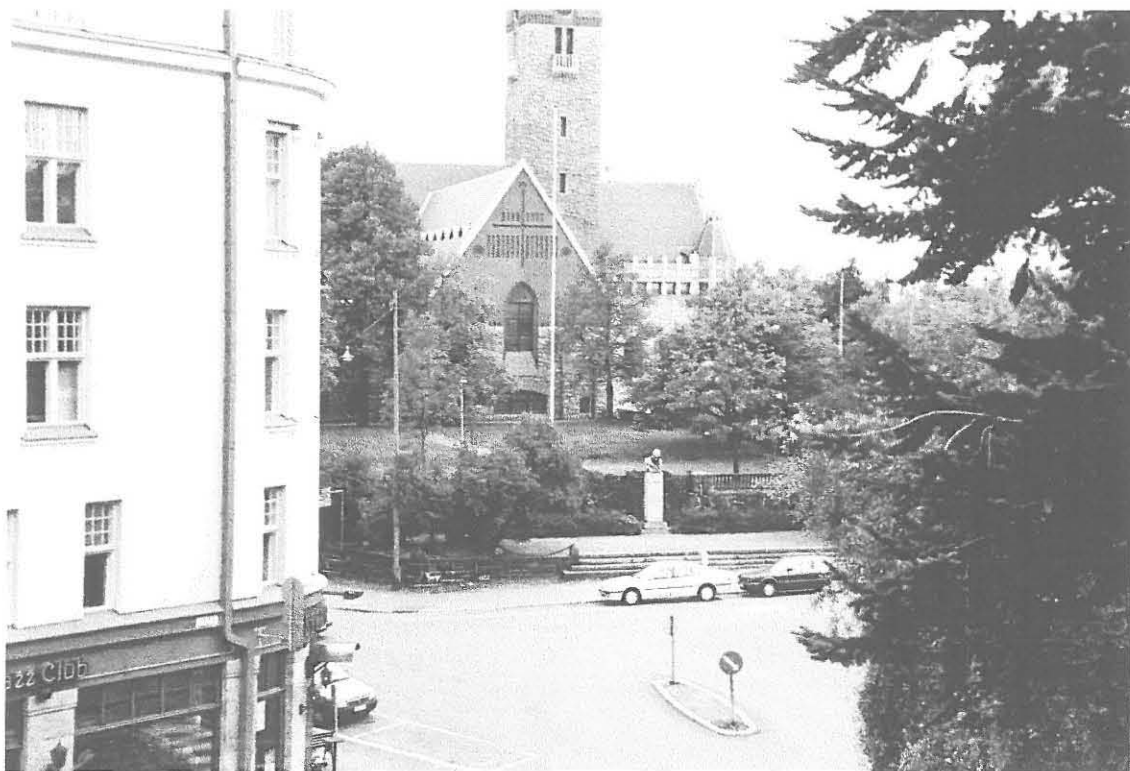

4. Vaahterat ja Kansallismuseon torni Dagmarinkadun päätteessä. JP 9/93, MV

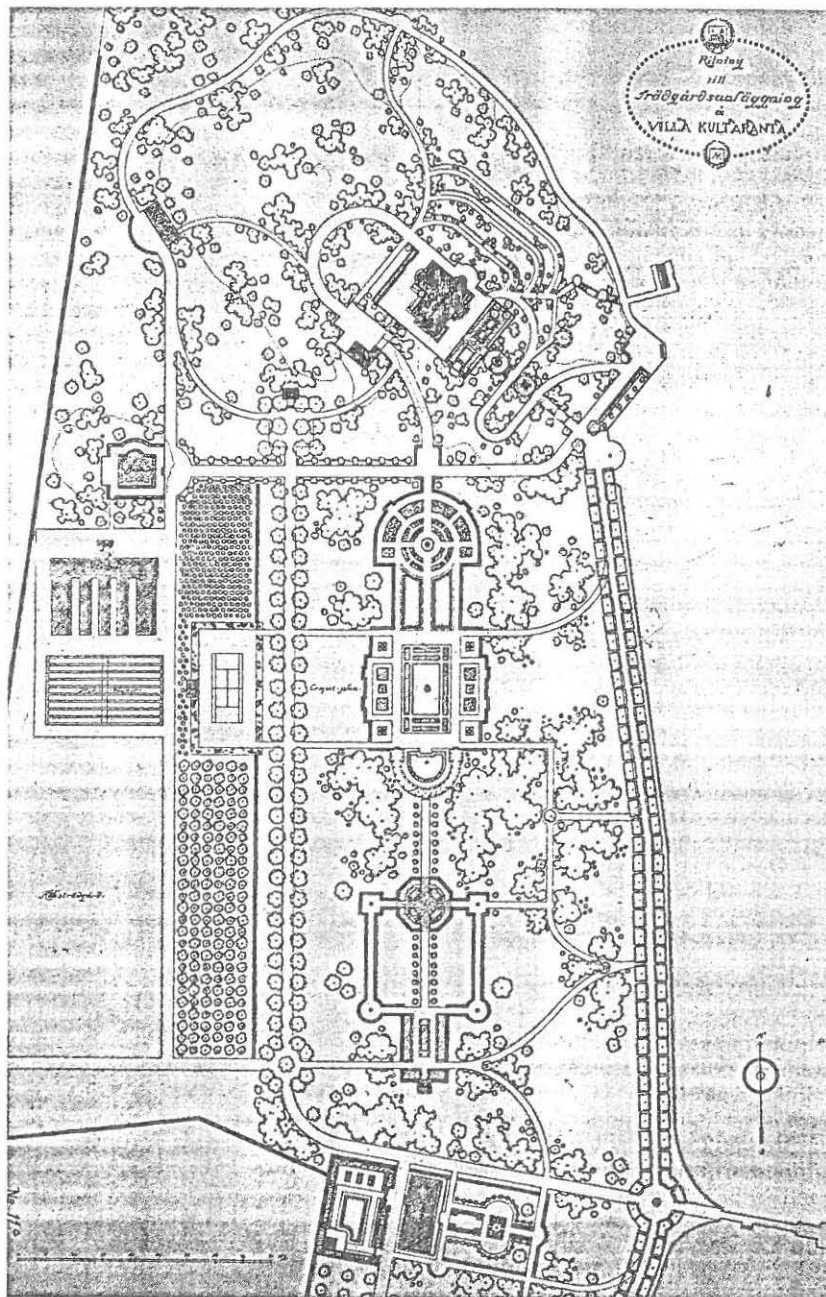

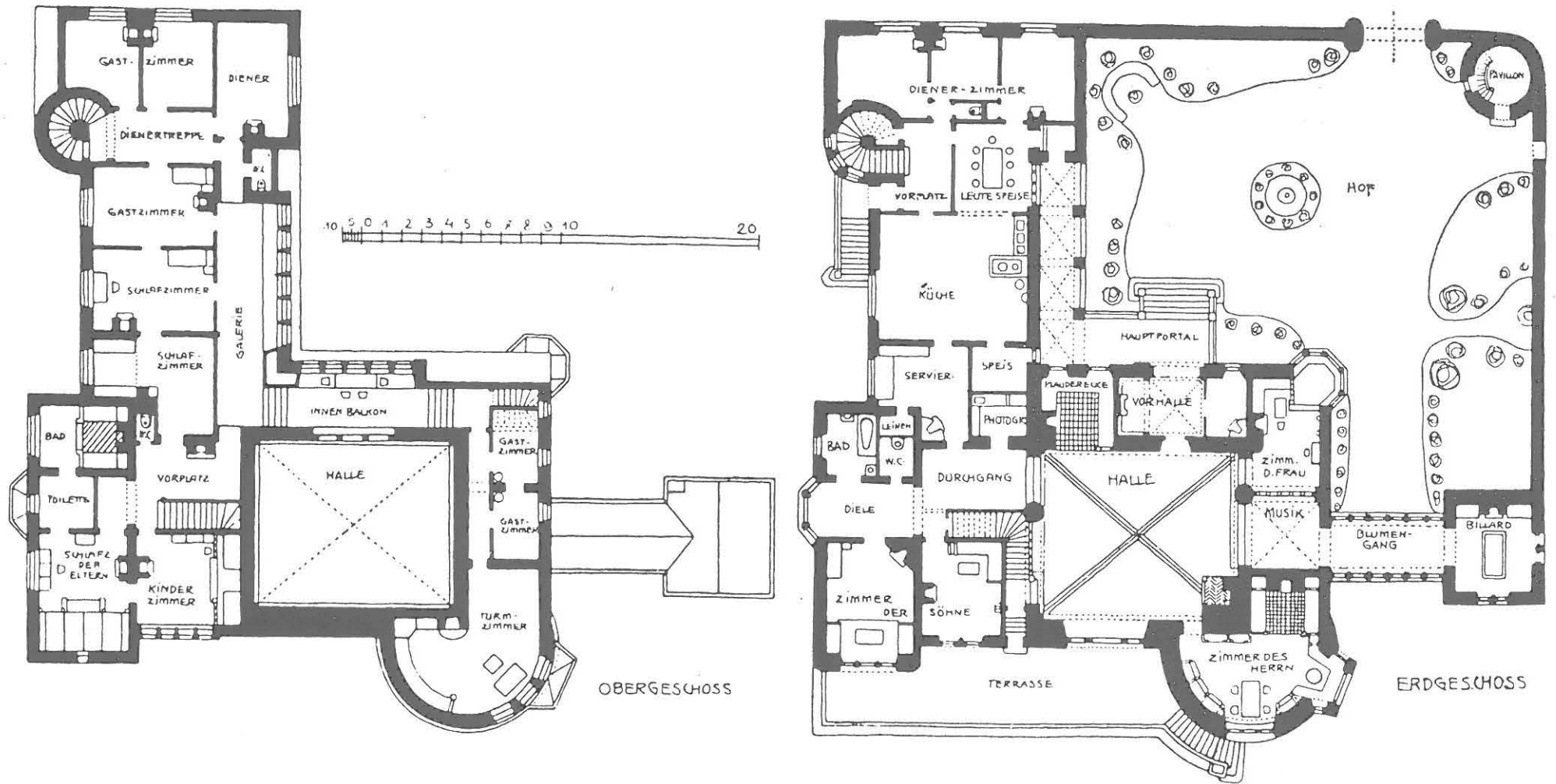
5. Pohjoisen pihan jalavat Töölönkatua reunustamassa. JP 9/93, MV

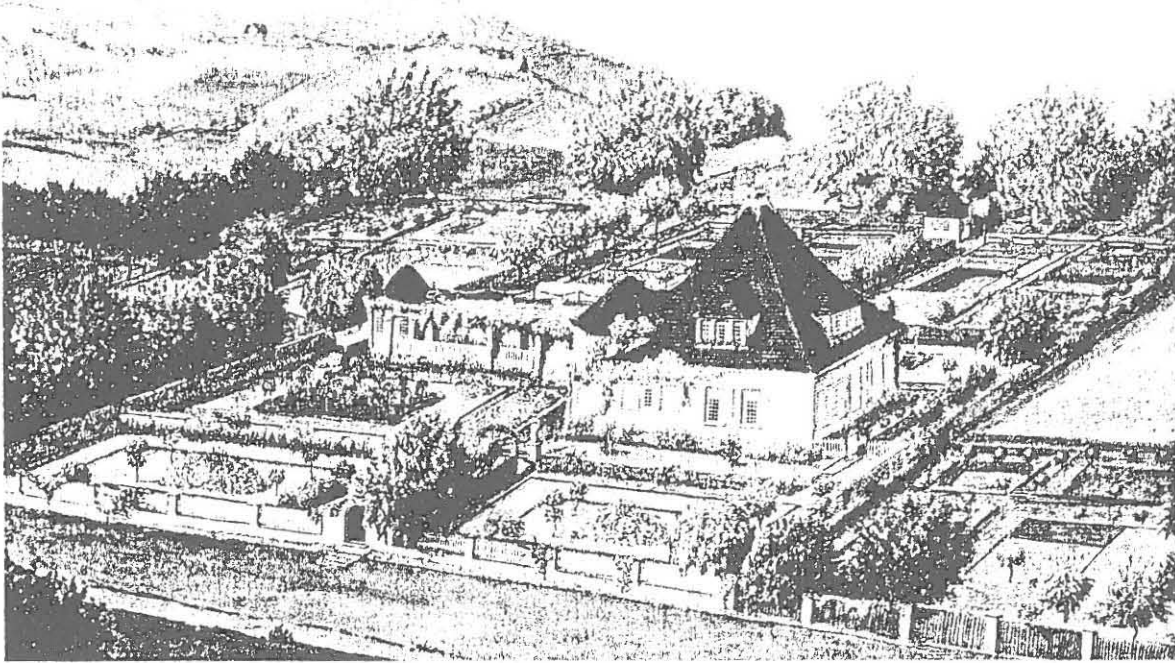
6. Näkymä Eduskuntatalon kalliolta Museon eteläiselle pihalle. JP 9/93, MV

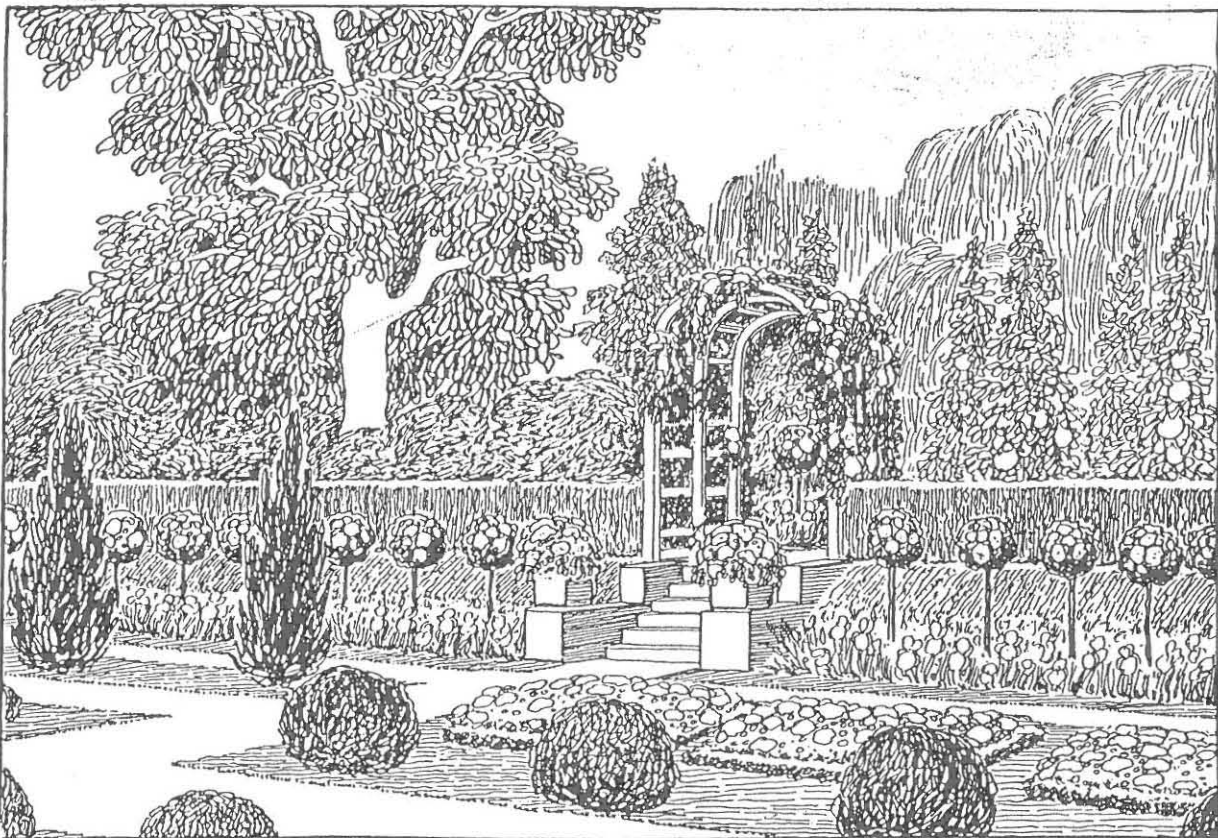
7. A. Kordelinin Villa Kultaranta, päärakennus on Lars Sonckin käsialaa, puutarhan suunnitteli Paul Olsson yhdessä isänsä Svante Olssonin kanssa 1916. Kultaranta on Suomen edustavin ja parhaiten säilynyt 1910-luvun arkkitehtoninen puutarha. *Ars - Suomen taide* 5, s.156.

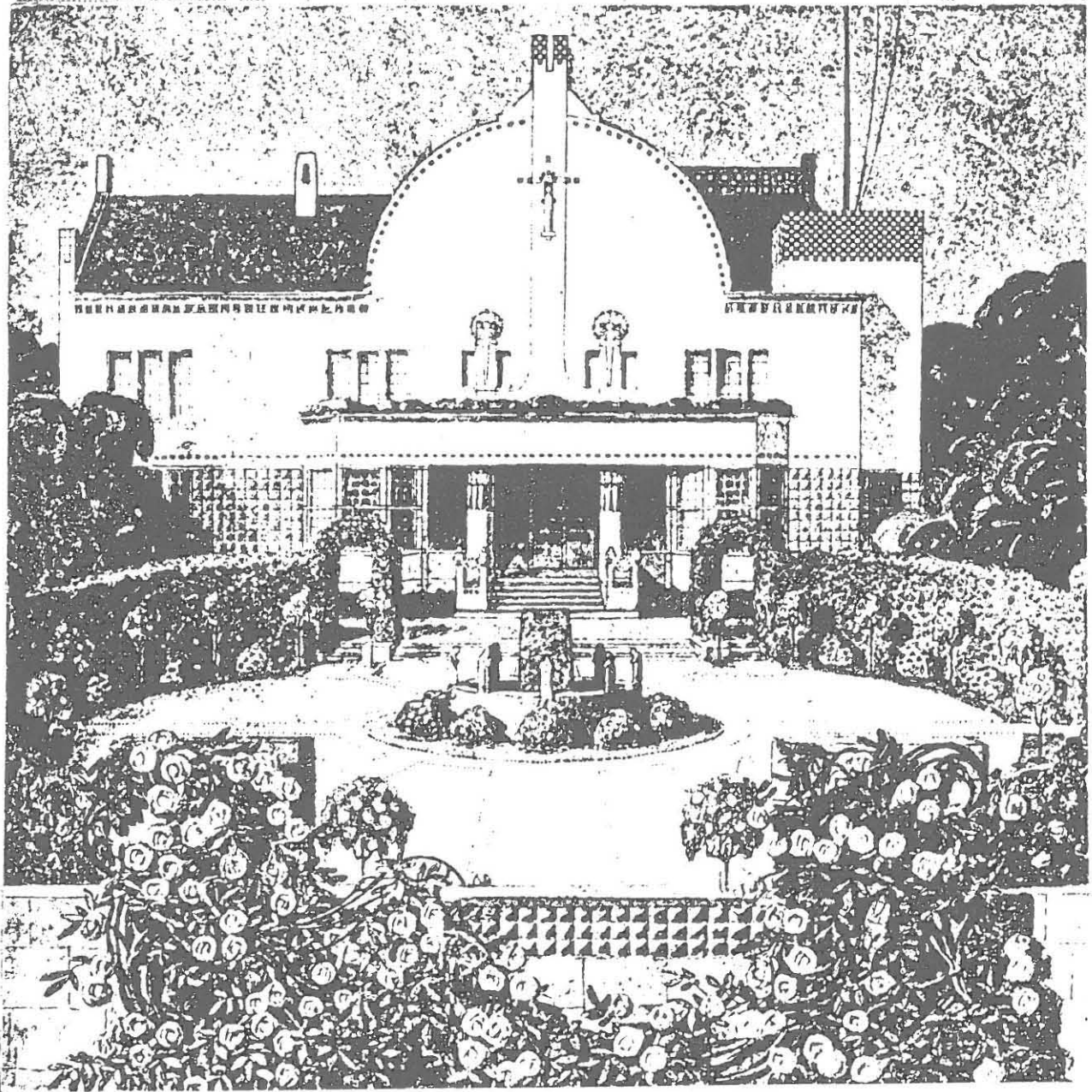
8. Ulko- ja sisätila lomittuvat arkkitehtoniselle tyylille tunnusomaisesti ja muurin ympäröimä piha toimii "puutarhahuoneena" Max Neuschellerin Suur-Merijoen kartanossa Viipurin maalaiskunnassa, suunnittelijat Geselius, Lindgren ja Saarinen. SRM 85/1150.

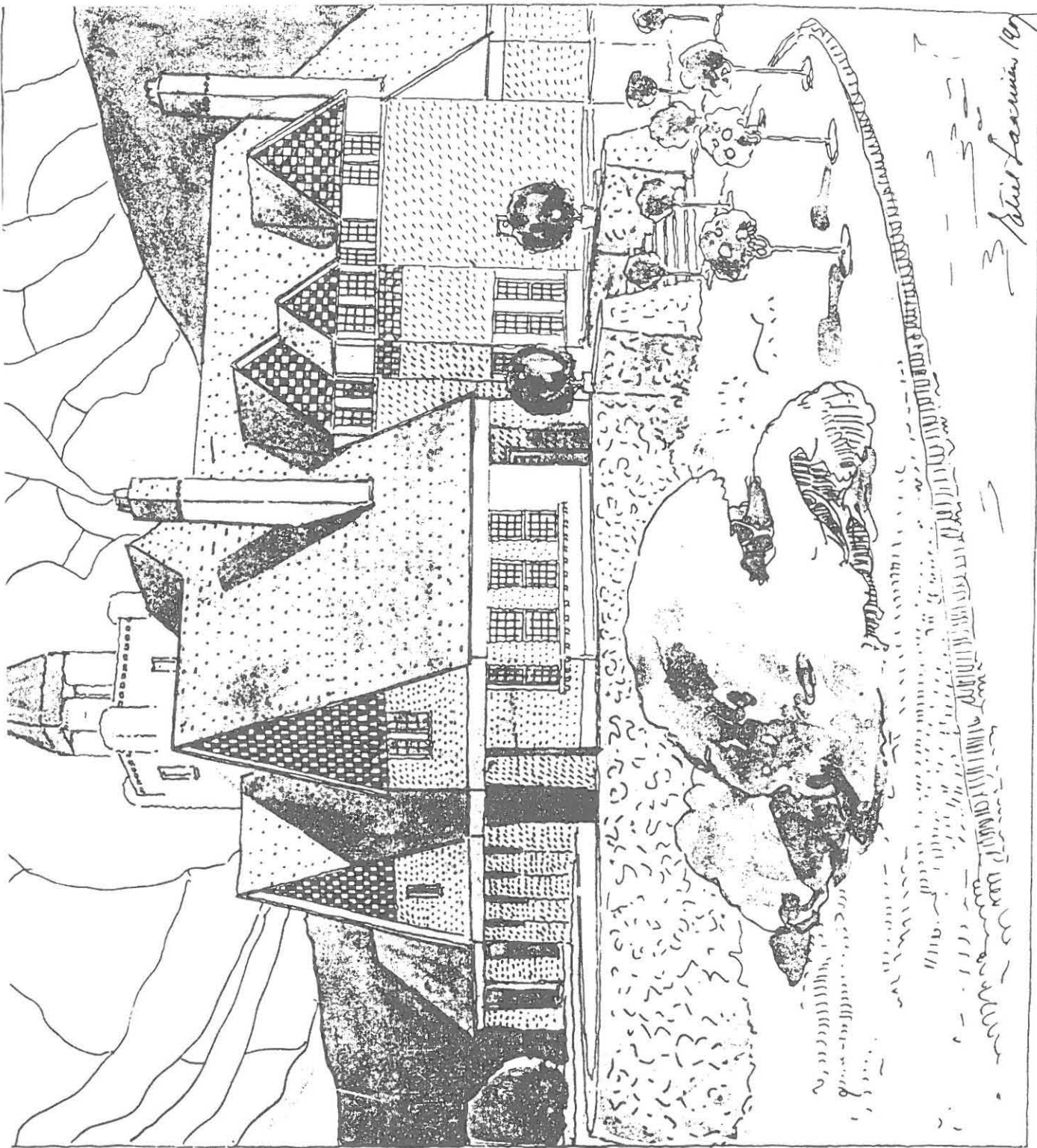
9. Jugendputarhan suorakulmaista tilanjakoa Dusseldorfın läheisyydessä olevalta yksityispihalta. J. Lepelmann, julk. 1908. History of garden design, s.455.

10. Näkymä Stuttgartin lähellä olevan villan puutarhasta. Arkkitehtonisen tyylin elementit ovat selkeästi esillä, huomaa samankaltaisuus seuraaviin Eliel Saarisen suunnitelmiin (kuvat 11,12). A. Lilienfein, julk. 1908. History of garden design, s.454.

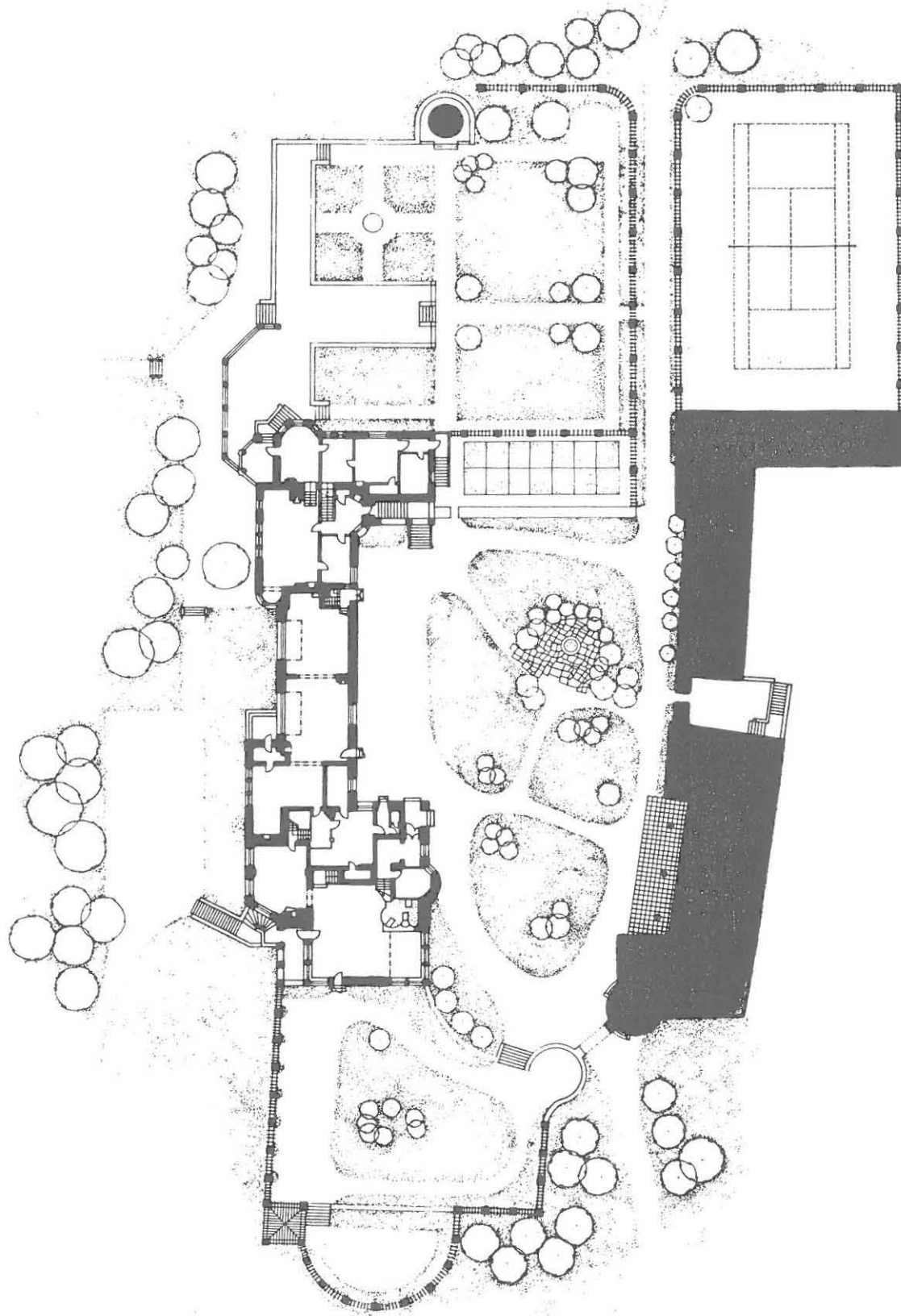

11. Eiel Saarinen: "Haus eines Kunstfreundes" Esseniiin 1904, kilpailun II palkinto. SRM 84/1309

Eliel Saarinen 1903

12. Eliel Saarinen: Huvila Borinsky, Moskova 1903. SRM 84/1291

13. Geselius, Lindgren, Saarinen: Hvitträsk 1902-03. Rakennus jatkuu ulkotilaan terassien, muurien, pergoloiden ja suorakulmaisten muotojen välityksellä. SRM 84/2442

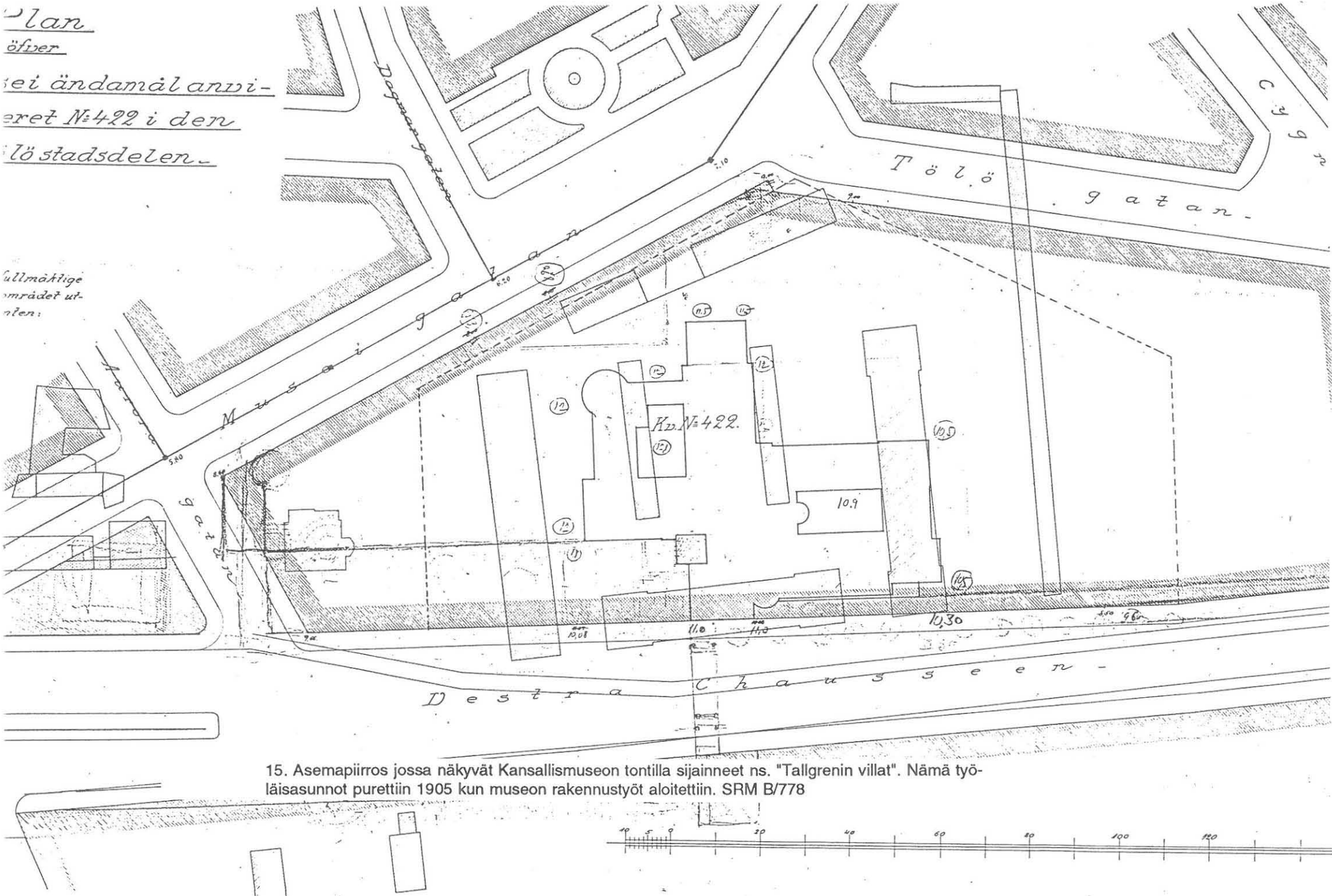

14. Saarinen: Huvilasuunnitelma 1901, kuvassa omistus: "Toveri Maxim Gorkille". Vanha "kansallisromanttinen" mänty kasvaa sisäänkäynnin pielessä ja toistuu reliefinä sen yläpuolella. Samanlainen mäntyreliefi on myös Kansallismuseon virastosiiven länsiseinällä (kuva 55). Axel Gallén-Kallelan Tarvaspäässä tällaisia mäntyjä kasvaa rakennuksen läheisyydessä vieläkin. SRM 84/562

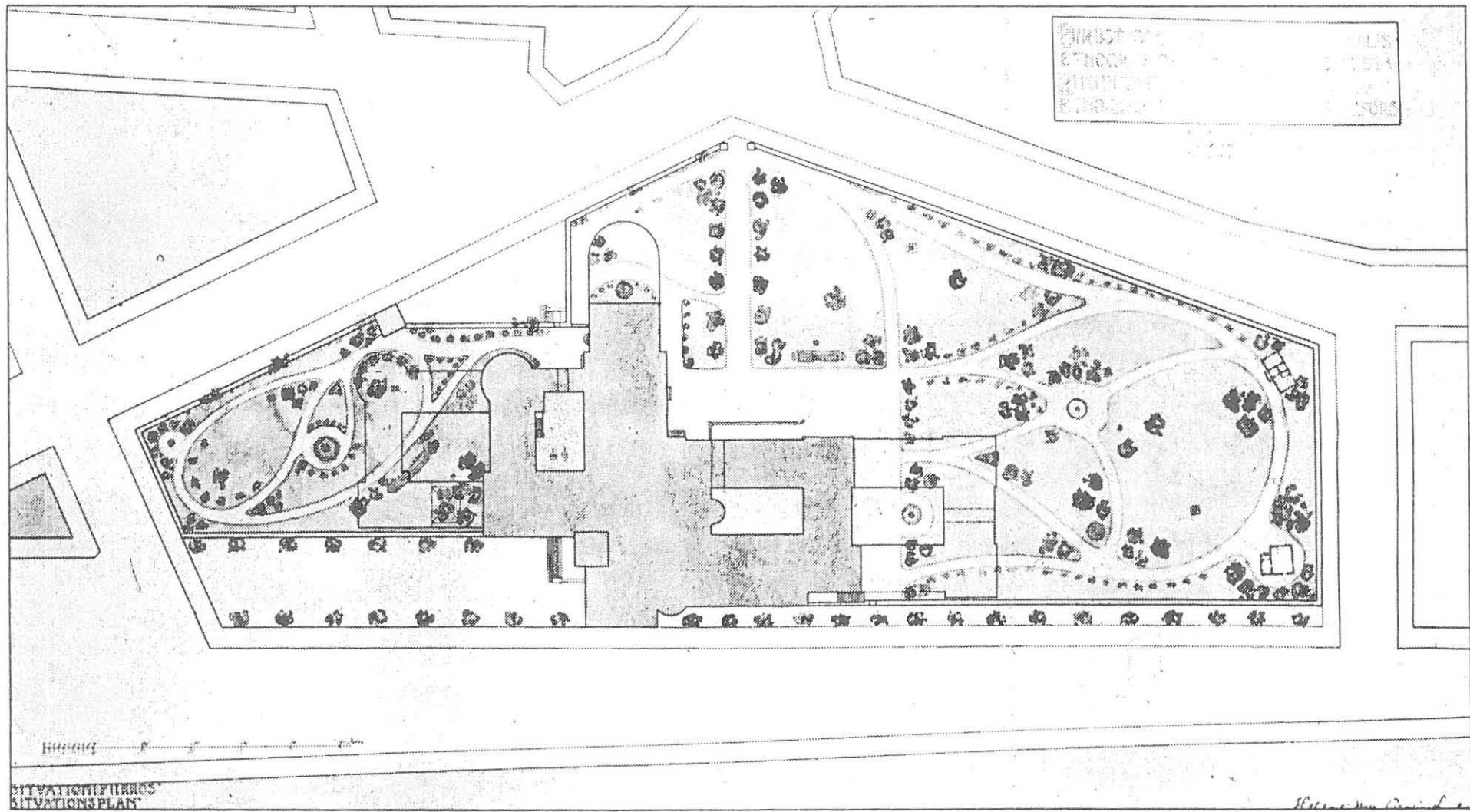

Plan
öfver
dei ändamål anvi-
eret N:422 i den
Tölö stadsdelen.

Fullmäktige
området ut-
talen:

15. Asemapiirros jossa näkyvät Kansallismuseon tontilla sijainneet ns. "Tallgrenin villat". Nämä työ-
läisasunnot purettiin 1905 kun museon rakennustyöt aloitettiin. SRM B/778

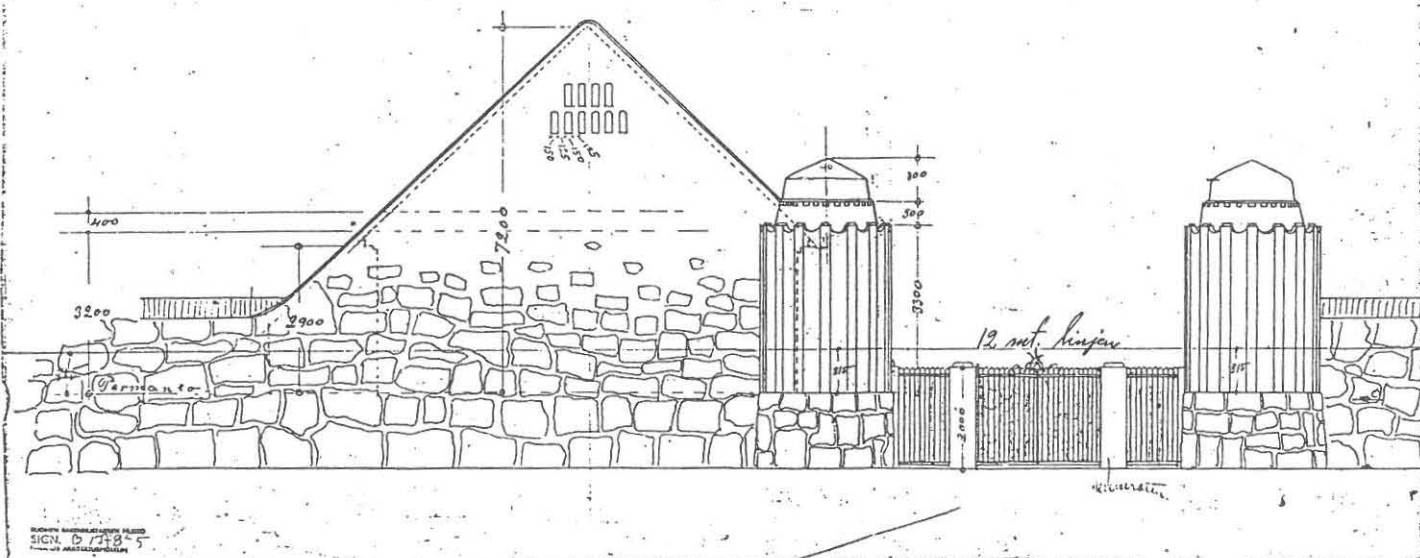
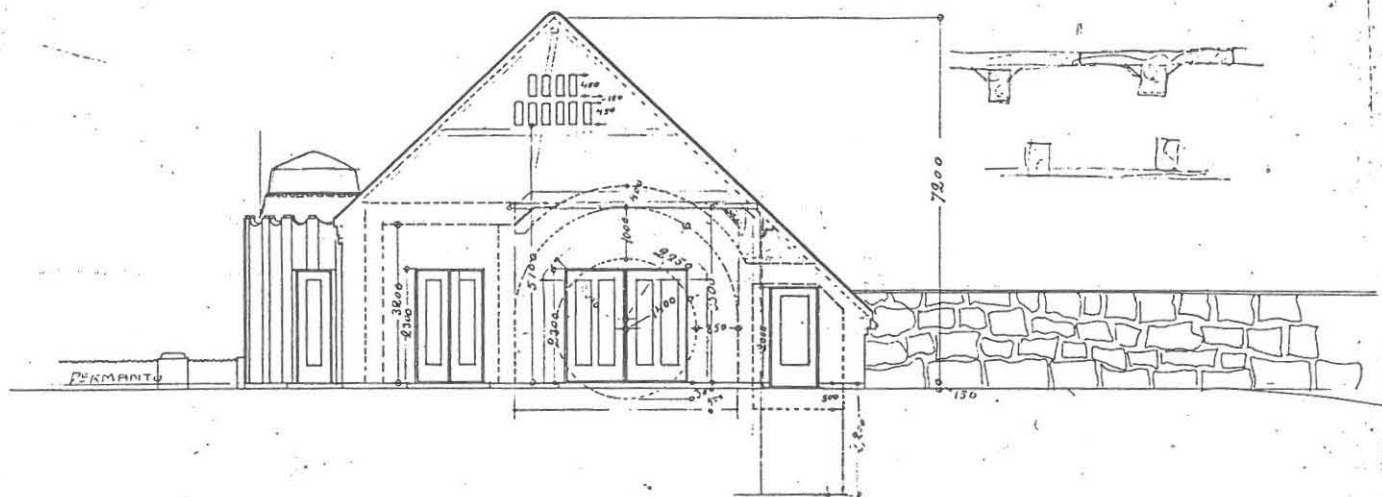

16. Geselius, Lindgren, Saarinen: Kansallismuseon asemapiirros 1904. Käytävät kaartuilevat vielä 1800-luvun maisematyylille tyypilliseen tapaan. Puutarhakompositio ottaa huomioon rakennuksen mahdollisen laajentamisen. MV Rho.

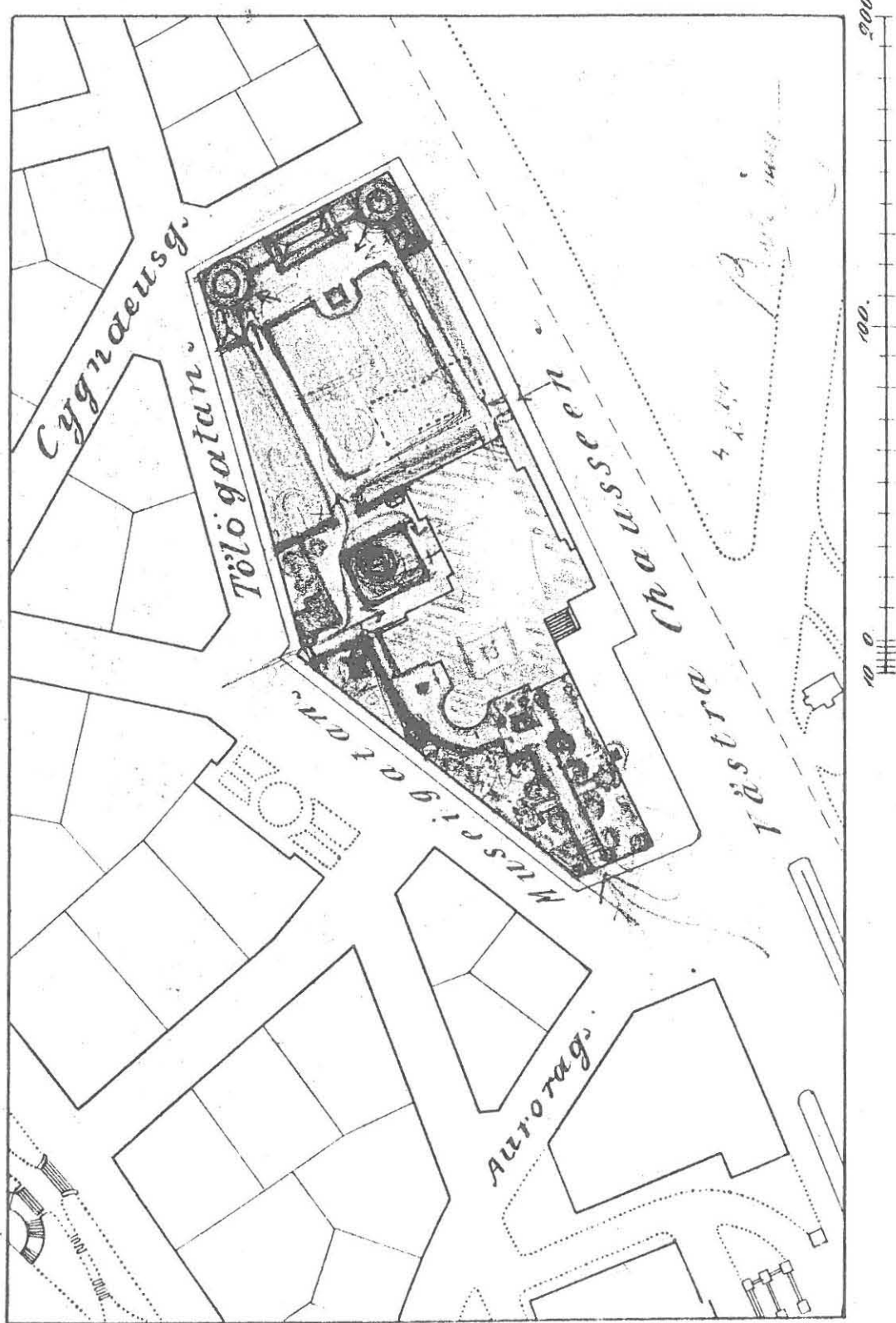
MUSEO

PUHDISTUS HUONE.

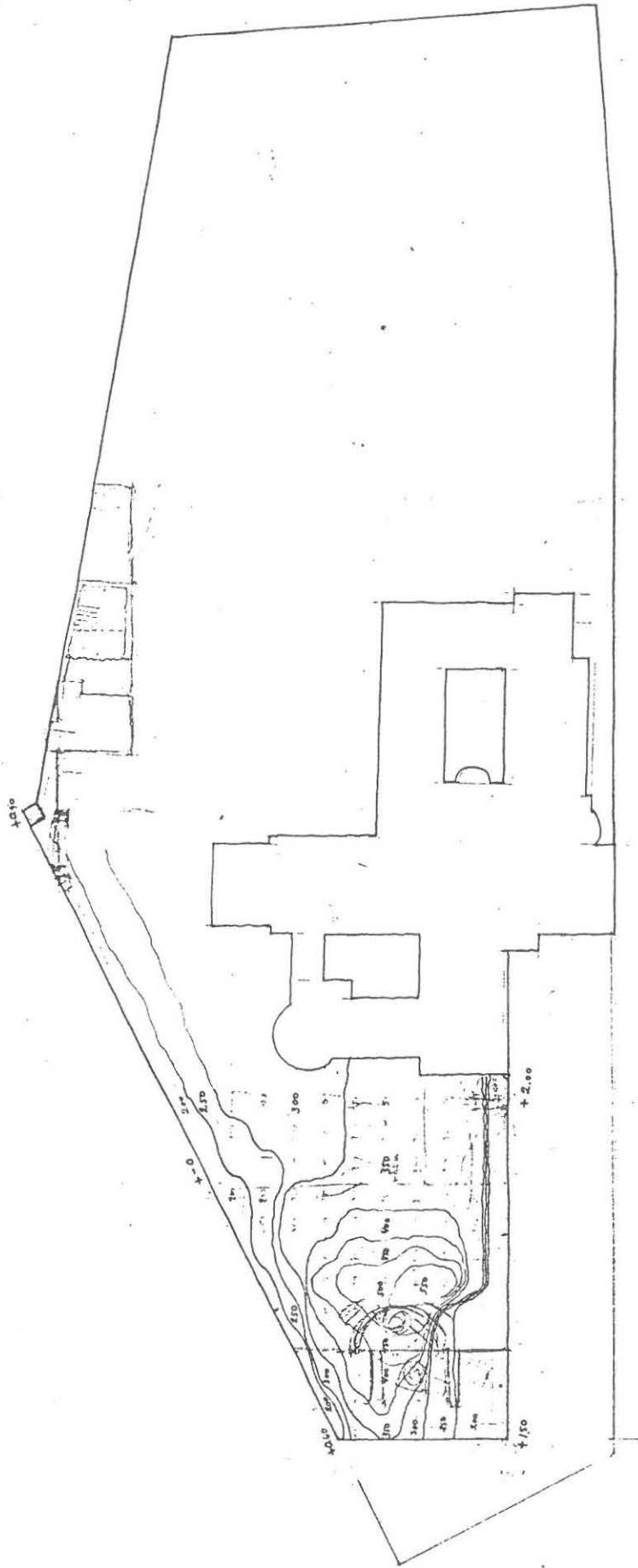
KAAVA 1:50

17. Saarinen: Kansallismuseon puhdistushuoneen julkisivu, luonnos 1912. Huomaa tornit portin molemmin puolin, niistä vain vasen toteutettiin. Portti ja eteläinen ympärismuuri suunniteltiin ja rakennettiin vasta 1920 jolloin toinen torneista jäi pois. SRM B/778

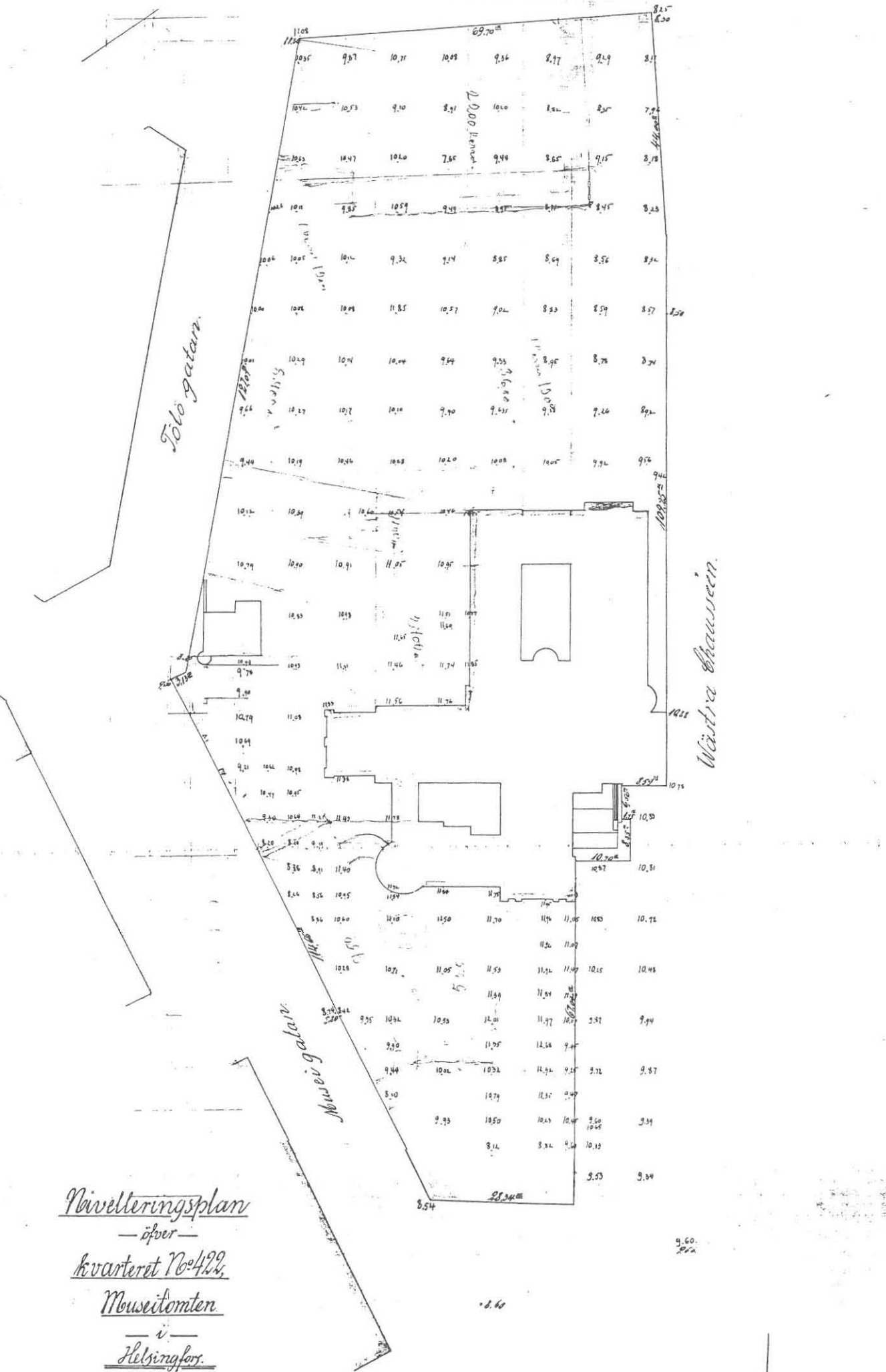
18. Bertel Jung, 1916?, luonnos koko pihaa varten. MV Rho

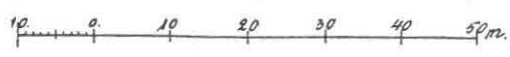
1912
1911
91

19. Päivämätön ja nimeämätön luonnos pienen mäen rakentamiseksi museon eteläiselle pihalle, 1910-luvulta. SRM B/778

1912
1911
91

Nivelleringsplan
 — öfver —
 kvarteret N° 422,
 Moseitorten
 — i —
 Helsingfors.

okt. 1913.

20. Kaupungeedeetti W.O. Lillen vaakituspiirros museotontista 1913. MV Rho 70/584

21. Museon pohjoinen piha n.1913. Huomaa muurin korkeus; myöhemmin alue täytettiin ja täyttömaata viljeltiin 1915-20. MV

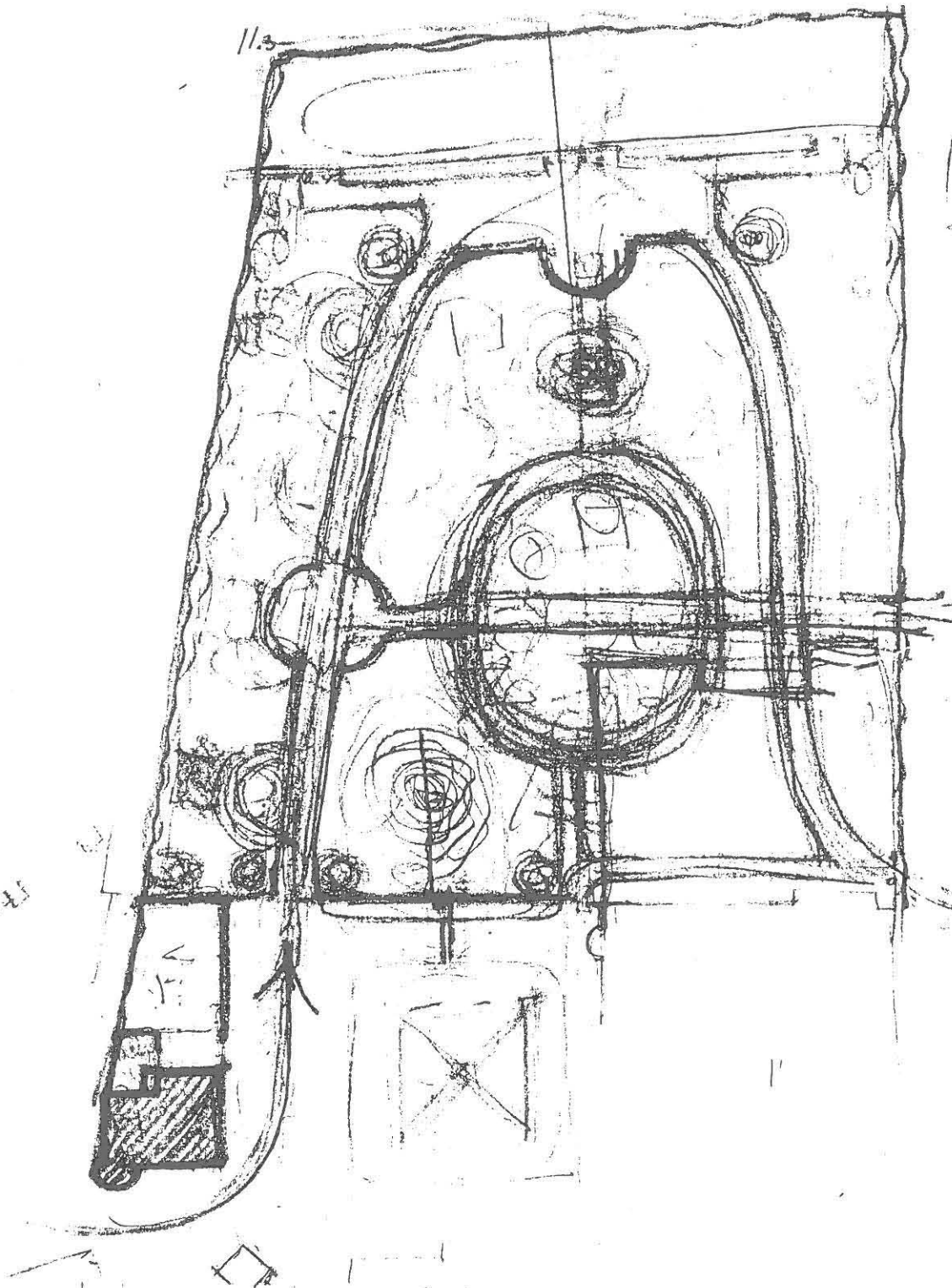

22. Vuonna 1915 ulkohalli oli vielä rakenteilla ja pihalla viljellään. Huomaa monihaarainen pihlaja ulkohallin edustalla, sama puu kasvaa paikalla nykyisinkin. MV 8266

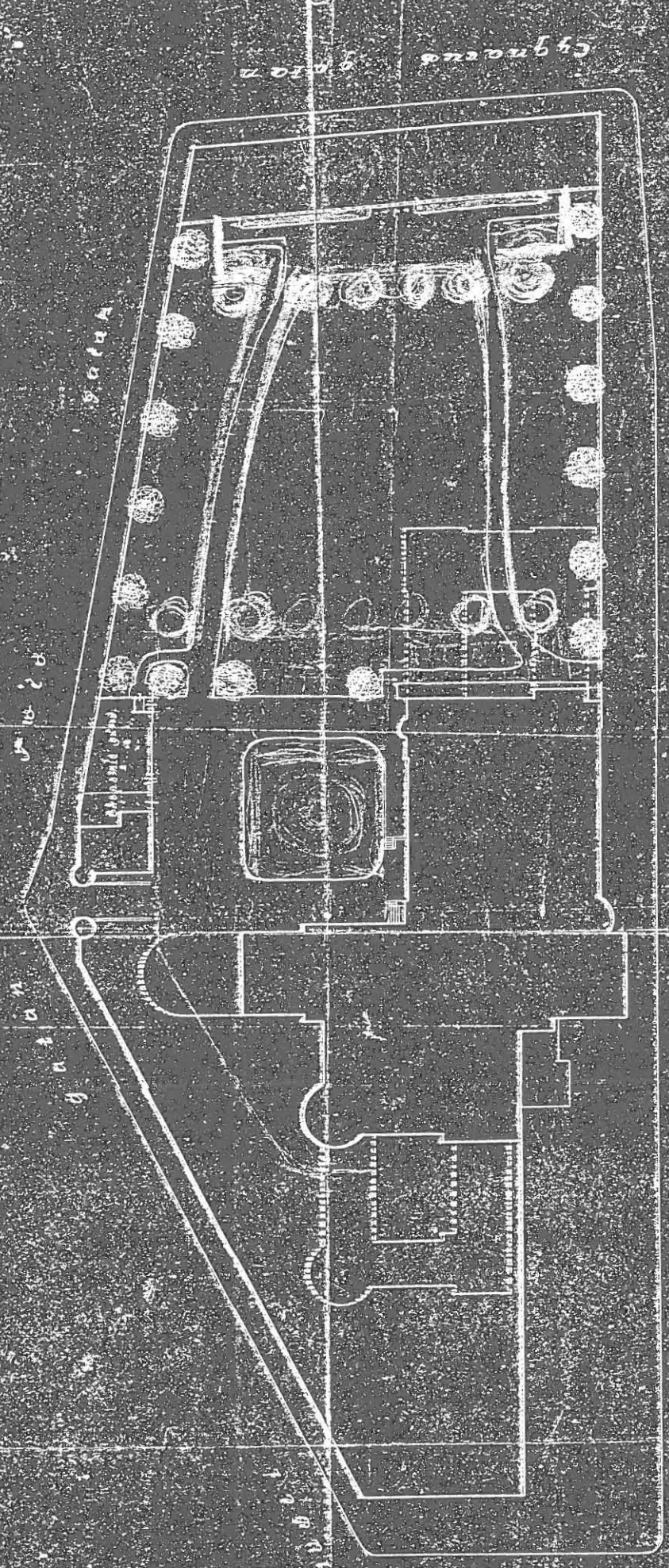

23. Pohjoinen piha ulkohallin edustalta kuvattuna n.1915. MV 8267

24. Päivämätön ja nimeämätön luonnos pohjoiselle pihalle. Piirros löytyi tekstissä esitetyn Juhani Rinteen kirjeen luonnoksen yhteydestä. MV, KM:n arkistohuone, mappi "Kansallismuseota koskevaa".

Armas Lindgrenin
suunnitelma

Uusi k

Sala

Sala

Armas Lindgrenin
suunnitelma

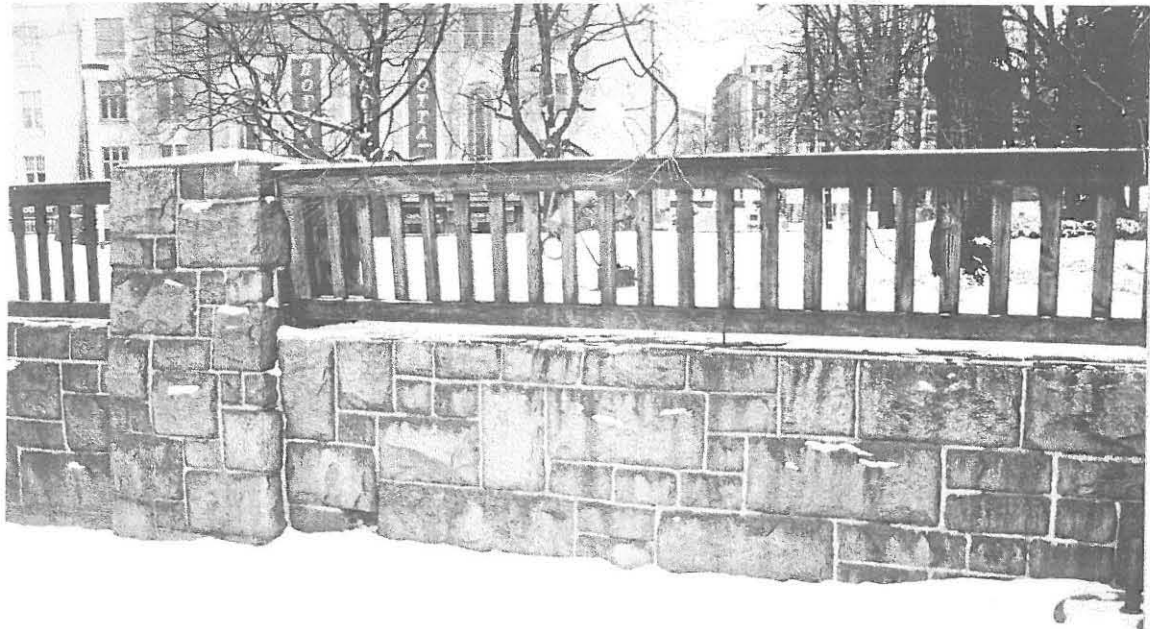
1914

Armas Lindgrenin
suunnitelma

25. Armas Lindgren: Pohjoisen pihan suunnitelma 11.3.1914. MV Rho 70/586

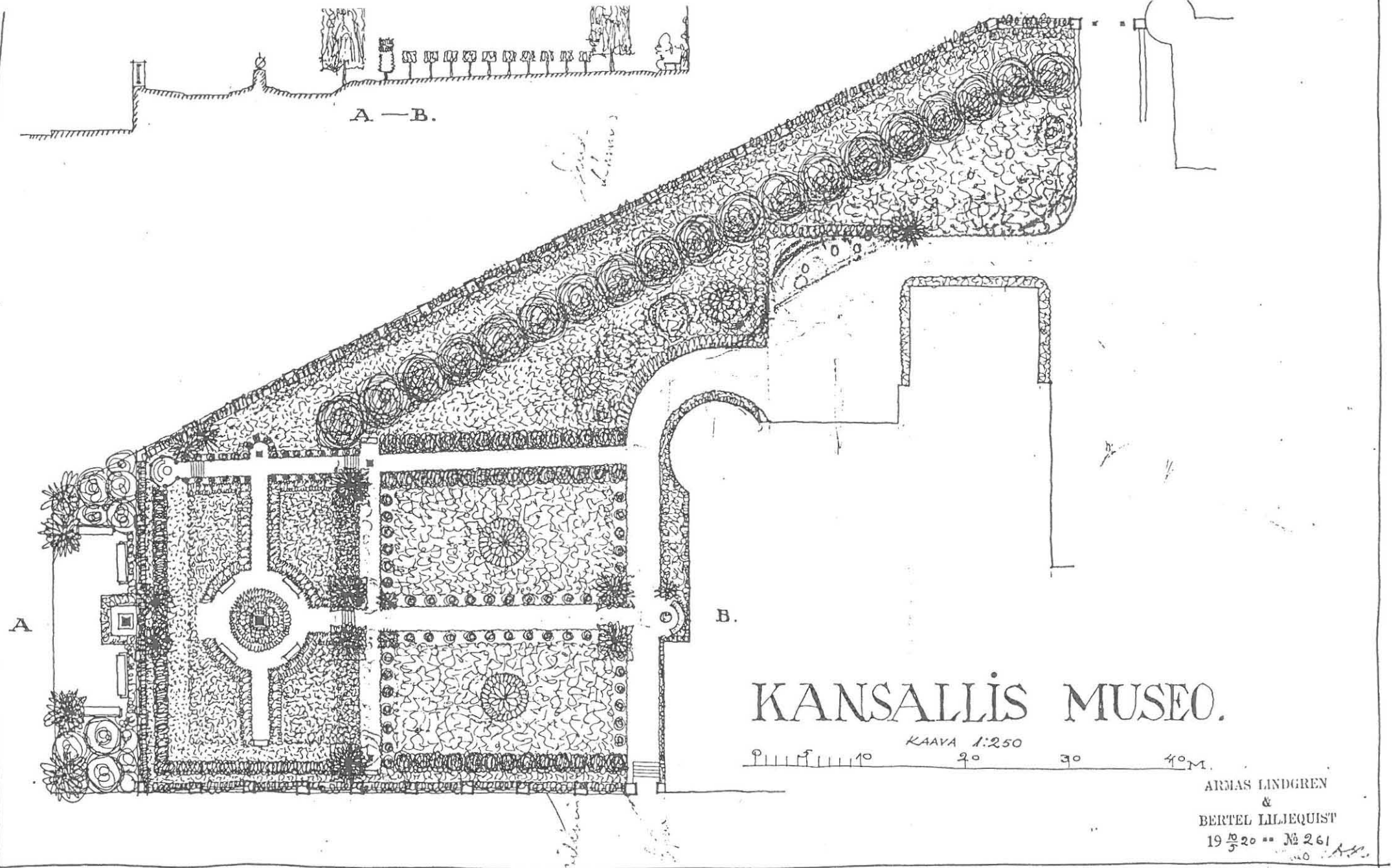
26. E. Holmbergin auringonkukkapenkki 1916. Taustalla desinfiointilaitos. MV 8850

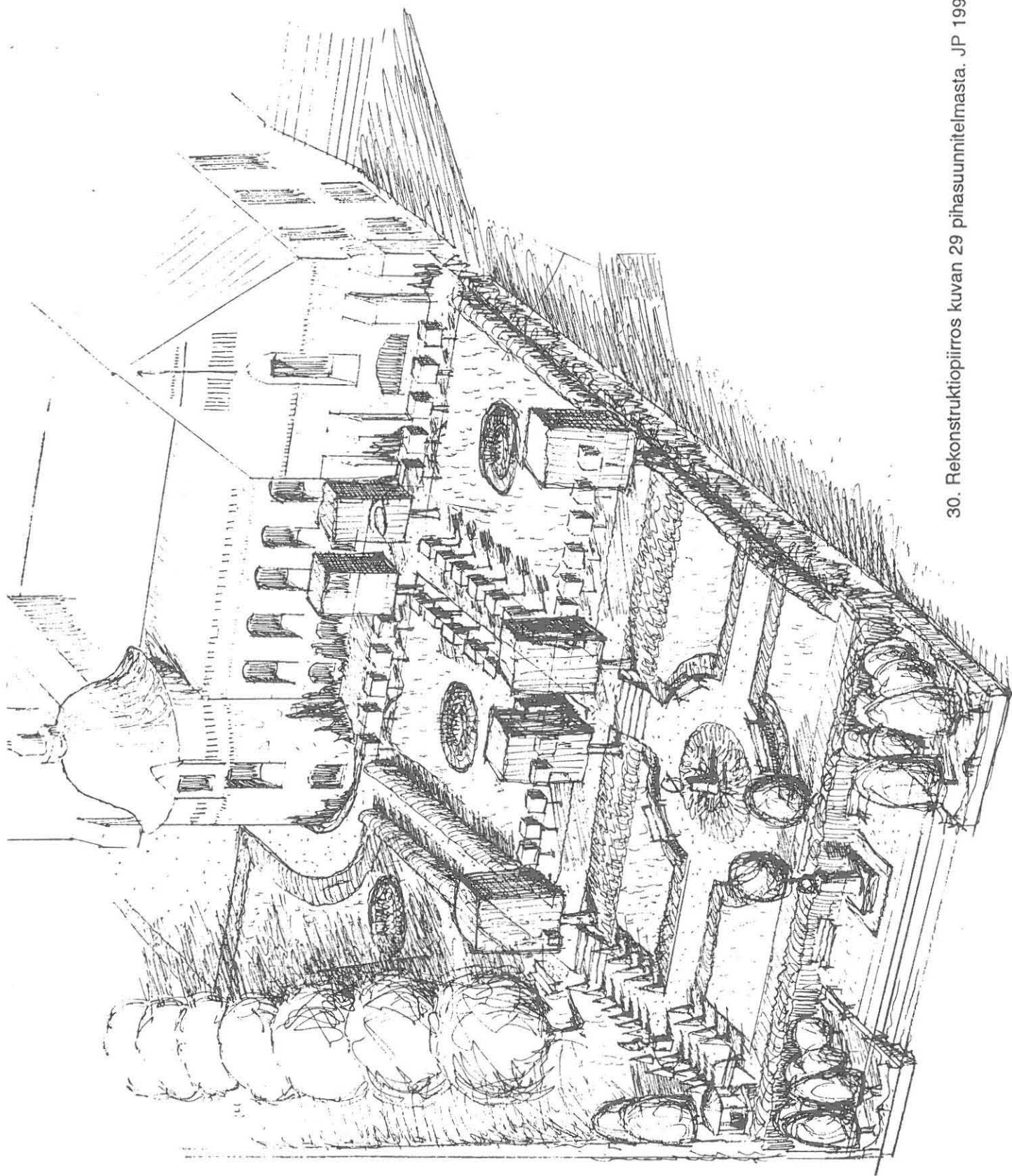
27. Eteläisen pihan ympäröimä Mannerheimintien puolella. JP 12/93 MV

28. Eteläinen piha 1920-luvun alussa. Huomaa penkit Castrénin patsaan molemmin puolin. MV, Savialoff 1002

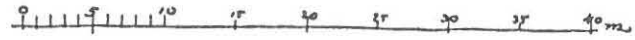

29. Lindgren: Kansallismuseon eteläinen piha, vaihtoehto A, 10.5.1920. Toteutettu tärkeimmiltä osiltaan. SRM B/778

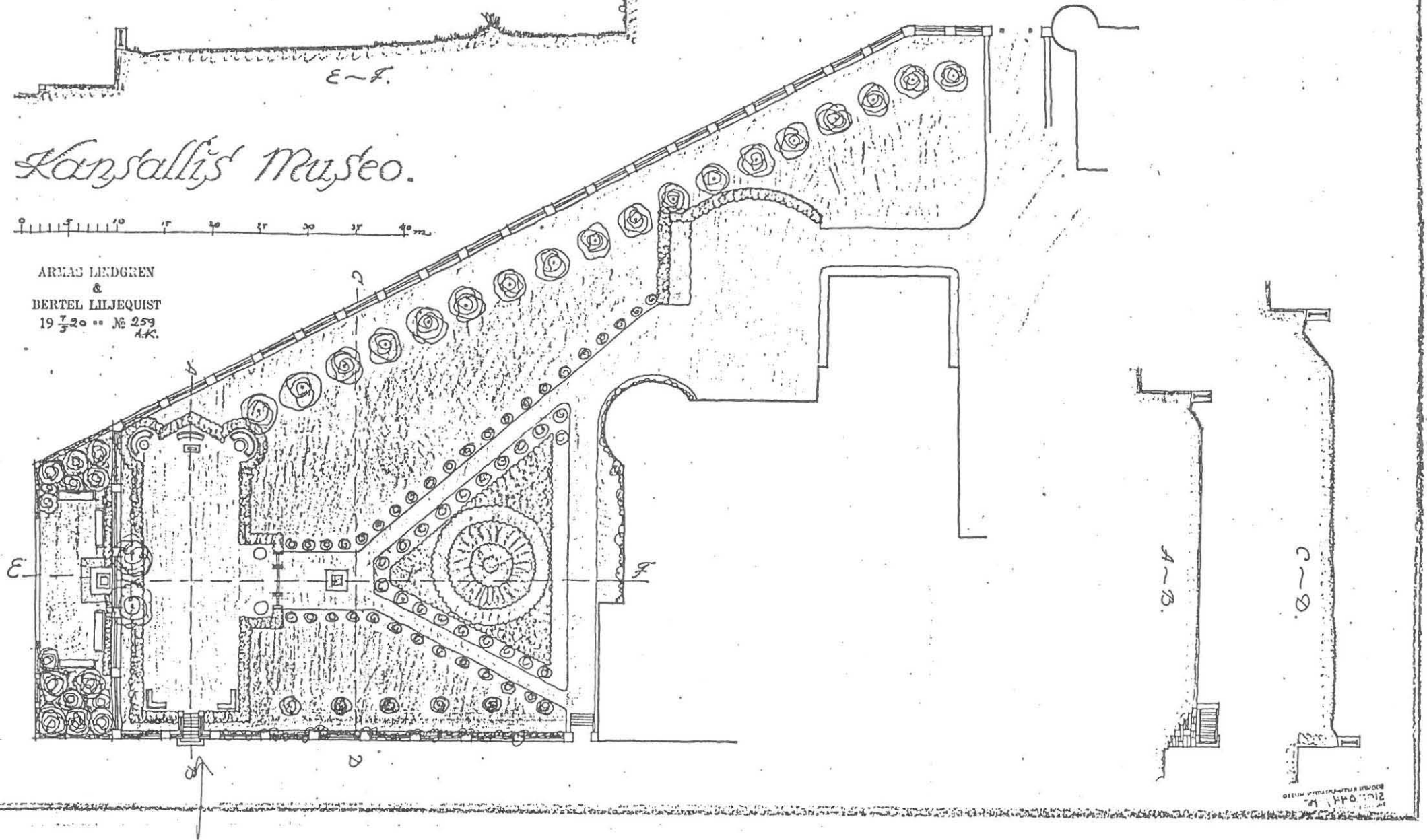

30. Rekonstruktiopiirros kuvan 29 pihasuunnitelmasta. JP 1993

Kansallis Museo.

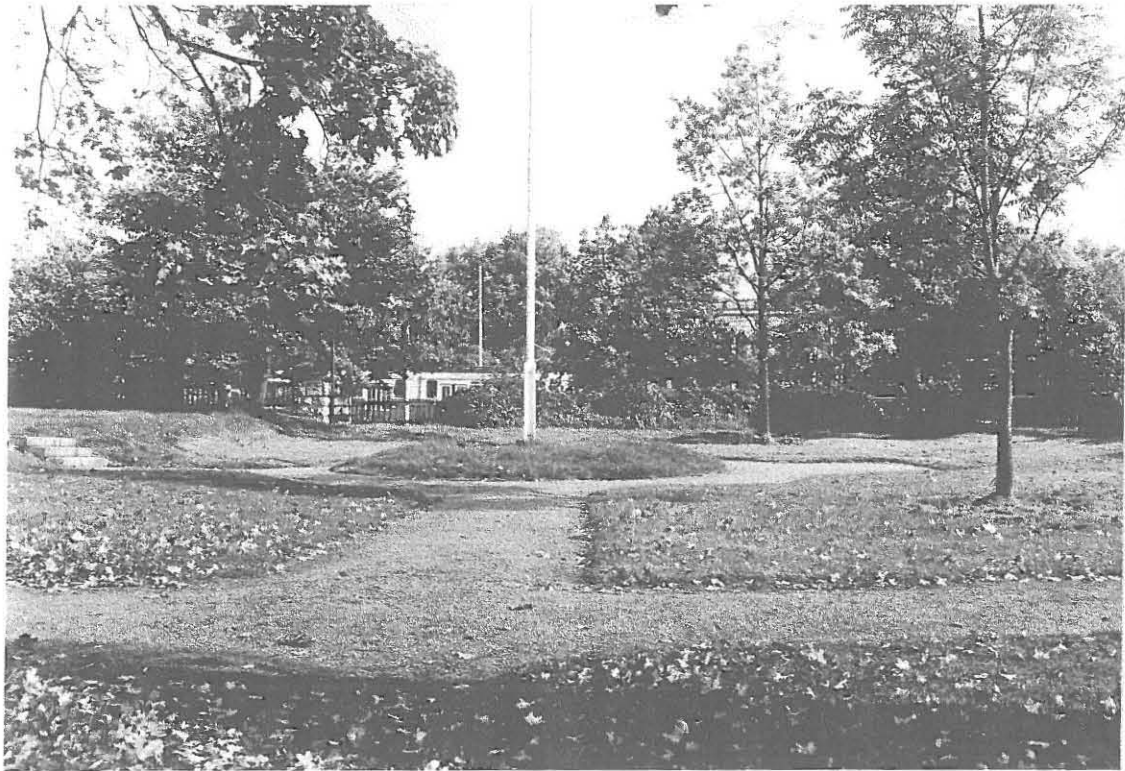

ARNAS LINDGREN
&
BERTEL LILJEQUIST
19 7/20 .. No 259
A.K.

31. Lindgren: Kansallismuseon eteläinen piha, vaihtoehto B, 7.5.1920. SRM B/778

32. Eteläinen piha, alaterassi. Oikealla olevat tammi ja saarni (puut 1,2) on istutettu 1992, taustalla tammi (puu 3). JP 9/93, MV

33. Pihan länsireunan vaahterat ja sembramännyt. JP 9/93, MV

34. Eteläinen piha. Näkymän päätteessä on rautatieaseman torni. JP 9/93, MV

Kustannusarvio Kansallismuseon eteläisen pihamaan tasoitusta ja istutustöitä varten.

Tasointustyöt.

	Koska keväällä tuotu täytemaa on laskeutunut ja laskeutuu ensi kesään mennessä vielä enemmän, varataan lisätäytettä ja sen tuontia varten	10,000:-	
39 m ³	käytävähiekkaa valmiina tielle levitettynä, kuljetuskustannuksineen á 55:-	2,145:-	
350 j.m.	käytävä-ojia mukulakivistä á 50:-	17,500:-	
1150 m ³	multaa ruohokenttiä ja puita varten á 22:-	25,300:-	
1150 m ³	mullan kuljetusta paikalle á 35:-	40,250:-	
2470 m ³	ruohokenttää (mullan tasoittaminen ja siemenen kylväminen) á 7:-	17,290:-	
30 kg.	timotei siemeniä á 15:-	1,200:-	
	Ruiskun kuivaustelineet	800:-	114,485:-

Istutustyöt.

11 kpl.	lehmuksia istutettuina á 66:-	726:-	
28 "	koivuja istutettuina á 33:-	264:-	990:-
	Työn johto	8,500:-	
	Arvaamattomia menoja ja summan tasoitus	4,025:-	12,525:-
	<u>Summa Smk.</u>		<u>128,000:-</u>

35. MV, Muinaistieteellisen toimikunnan pöytäkirjat. Arkkitehti Armas Siitonen valvoi Kansallismuseon pihatöitä.

Helsingissä 5 p. marraskuuta 1920.

Armas Siitonen.

Kustannusarvio Kansallismuseon pohjoisen pihamaan ta-
soitus- ja istutustyötä varten.

Tasointustyöt.

72 m ³	kivitäytettä ajotien alle	á 95:-	6,840:-	
35 m ³	savihiekkaa teiden kivitäyt-			
	teen päälle	á 30:-	1,050:-	
18 m ³	käytävähiekkaa	á 55:-	990:-	
5,600 m ³	ruohokenttää (mullan tasoi-			
	taminen ja siemenen kylvä-			
	minen)	á 7:-	39,200:-	
80 kg.	timoteisiemeniä	á 15:-	1,200:-	
360 m ³	käytävää valmistetaan	á 10:-	3,600:-	
2,100 m ³	maata tasoitetaan ja hiekoit-			
	tetaan halkovarastopaikan			
	kohdalle	á 15:-	31,500:-	
40 m ³	katukivitystä pihan sisälle			
	ajotien alkuun ja kadun			
	puolelle ajoportin edustalle			
	Museokadun puolelle	á 40:-	1,600:-	85,980:-

Istutustyöt.

28 kpl.	koivuja paikoillaan	á 33:-	924:-	924:-
	Työn valvonta.		4,200:-	
	Arvaamattomia menoja ja sum-			
	man tasointus.		3,896:-	8,096:-
	<u>Summa Srk.</u>			<u>95,000:-</u>

Helsingissä 5 p. marraskuuta 1920.

Armas Siitonen.

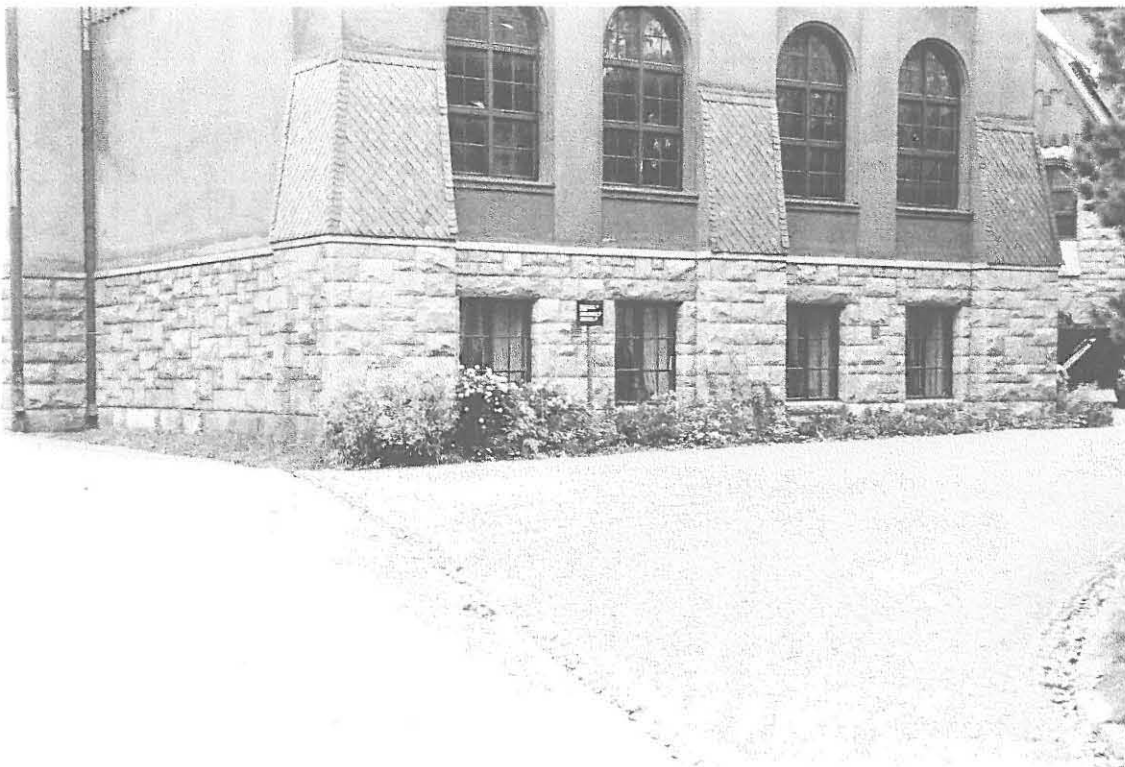
37. Sota-aikana alaterassin ympärään pystytettiin Kämärän taistelun muistokivi, suunnittelija A. Ahonen.
HKM 22248

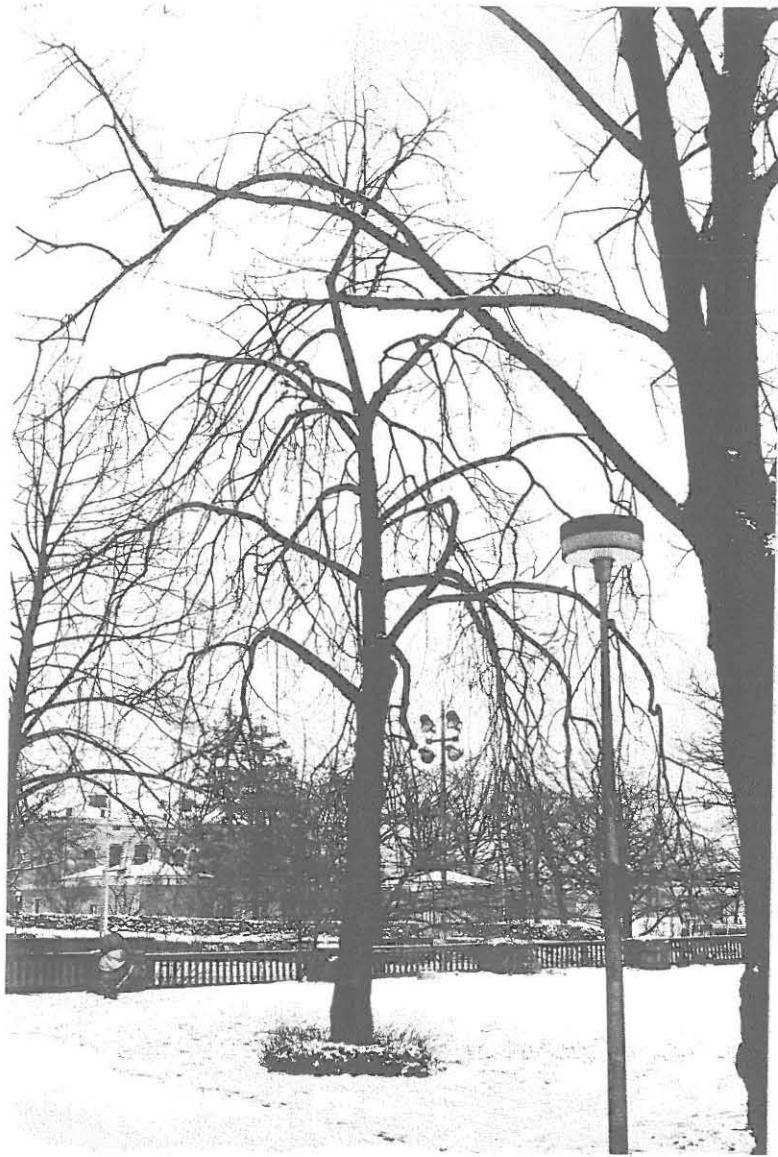
38. Joitakin fragmentteja käytäviä reunustaneista kivitouruista on vielä jäljellä, tässä eteläisen pihan portaiden vieressä. JP 9/93, MV

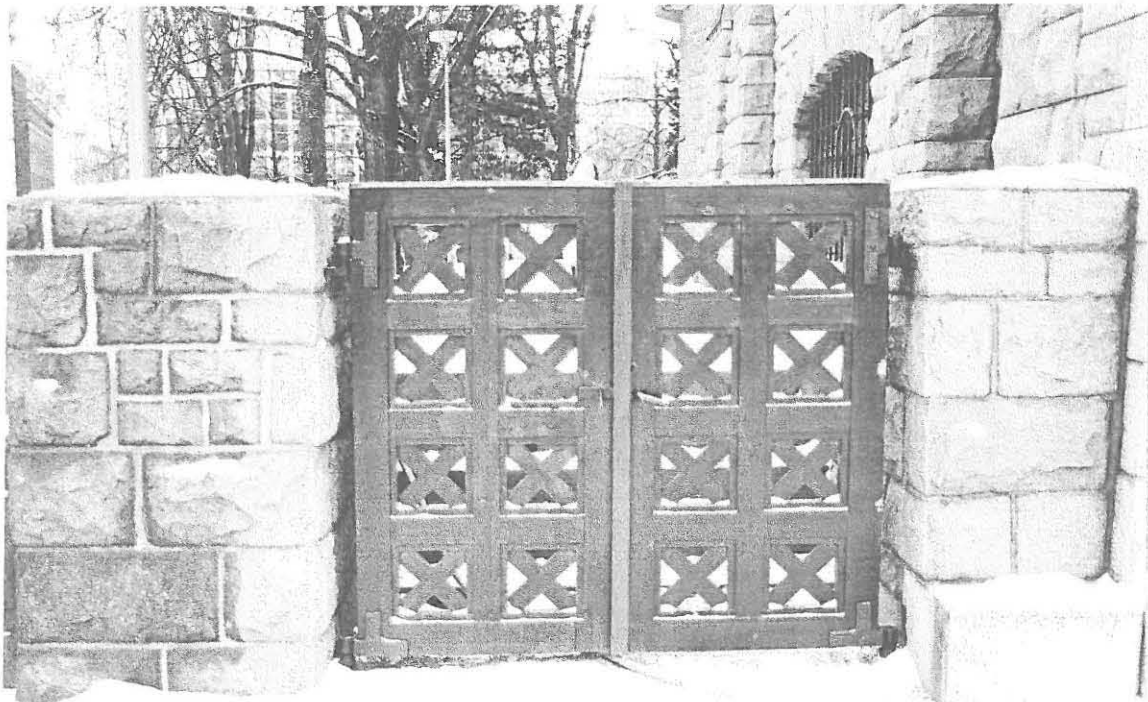
39. Kivikourujen jäännöksiä virastosiiven pohjoispäädystä. JP 9/93, MV

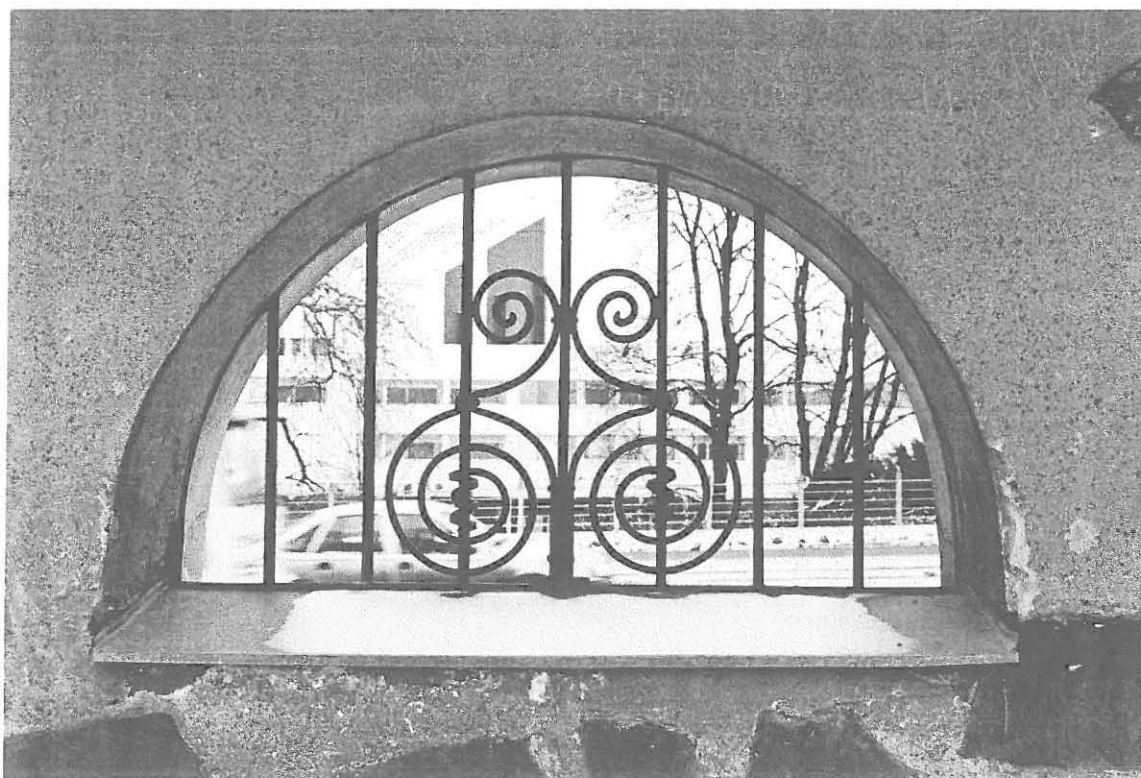
40. Uusittuja kivikouruja joissa kivet on valettu betoniin. Museon seinän viereiseen perennapenkkiin on pelastettu osa ulkohallin edustan vanhoista perennoista. JP 9/93, MV

41 a. Kriminlehmuksen surumielinen habitus, jalusta on tyvivesoista muodostunut. JP 12/93, MV

41 b. Eteläisen piha portti. JP 12/93, MV

41 c. Pohjoisen pihan muurin aukko Mannerheimintielle, taustalla Finlandiatalo. JP 12/93, MV

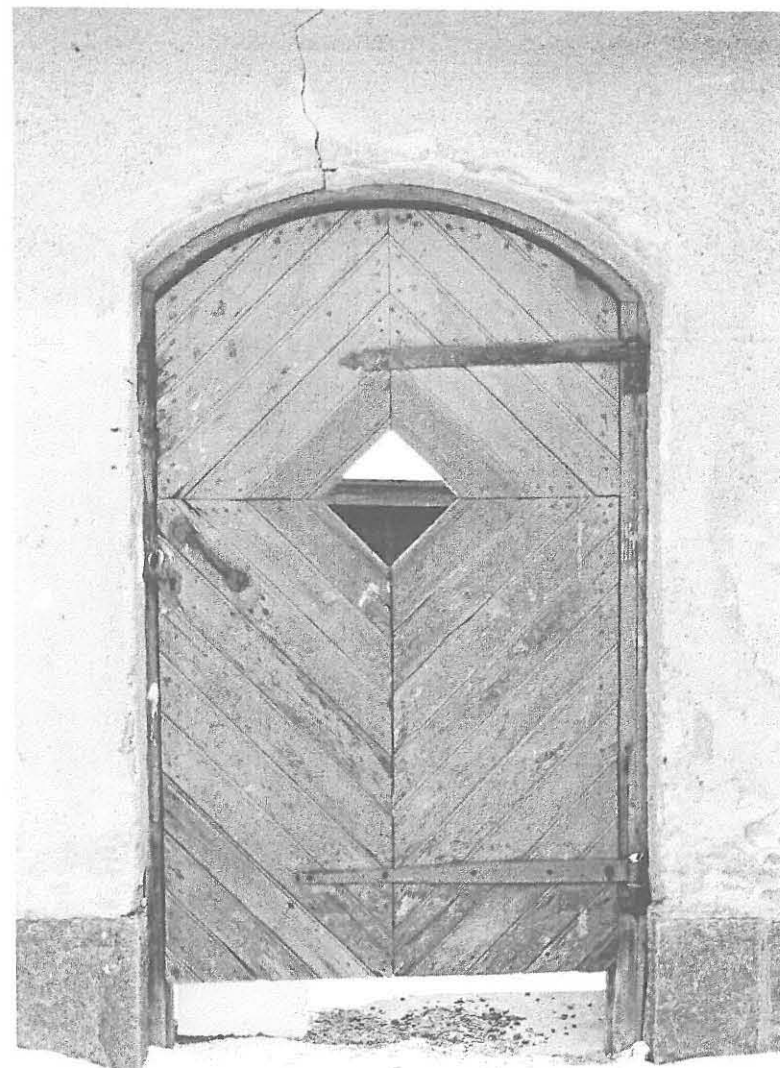

41 d. "Häkälän" talouspihan portti. JP 12/93, MV

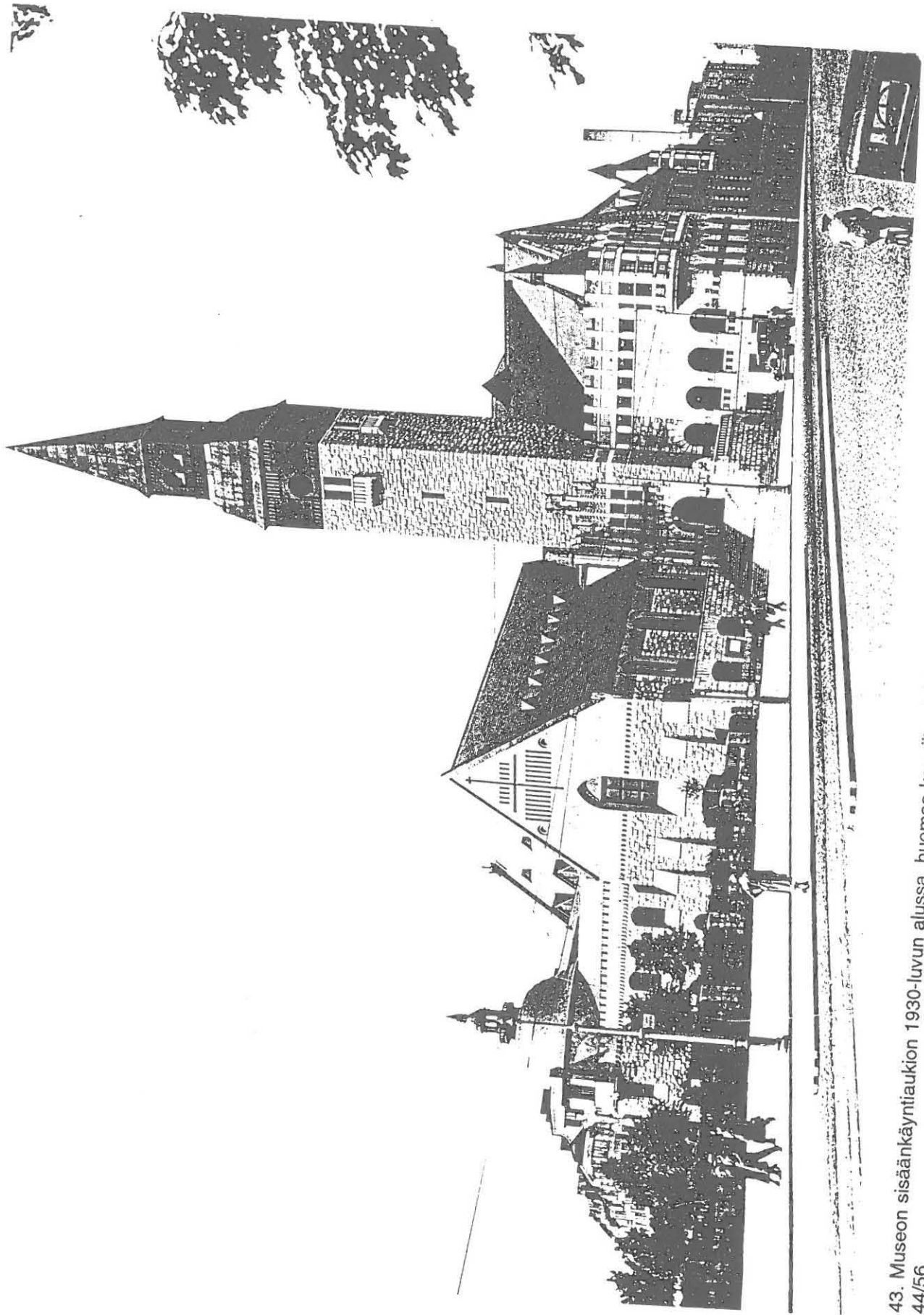
41 e. Portti Mannerheimintieltä pohjoiselle pihalle. JP 12/93, MV

41 f. "Häkälän" talouspihan portti. JP 12/93, MV

42. Eteläinen piha oli parhaimmillaan 1930 luvulla. Luiskan reunalla olevista kartiojalavista oikeanpuoleisin on hyvin kitukasvuinen. Lehmuksista oikeanpuoleinen on juuri korvattu uudella, kriminlehmus sen vieressä ei vielä sanottavasti poikkea muista. Käytävien reunoilla erottuvat selvästi syvät mukulakivistä lasketut ojat. Valok. Pietinen 1932, HKM 4591:8

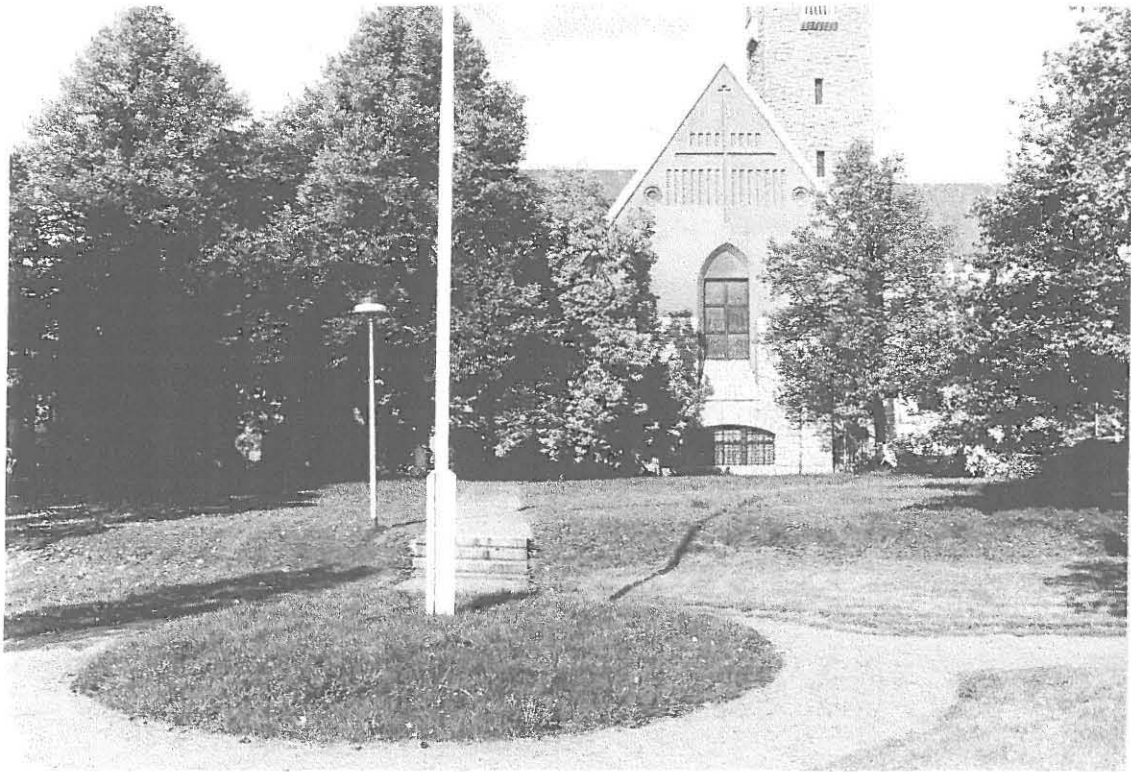
43. Museon sisäänkäyntiaukion 1930-luvun alussa, huomaa kauniit valaisimet. Valok. Roos, SRM
44/56

44. Eduskuntatalon kalliolta 1937, edustalla raitiovaunu no. 5. Valokuva A. Pietinen, HKM 13888

45. Eteläinen piha 1939, viimeinen kuva ennen sota-aikaa. Valok. C. Grunberg, HKM 8269

46. Kriminlehmus poikkeaa muista pieneen kokonsa ja riippuvien oksiensä puolesta. JP 9/93, MV

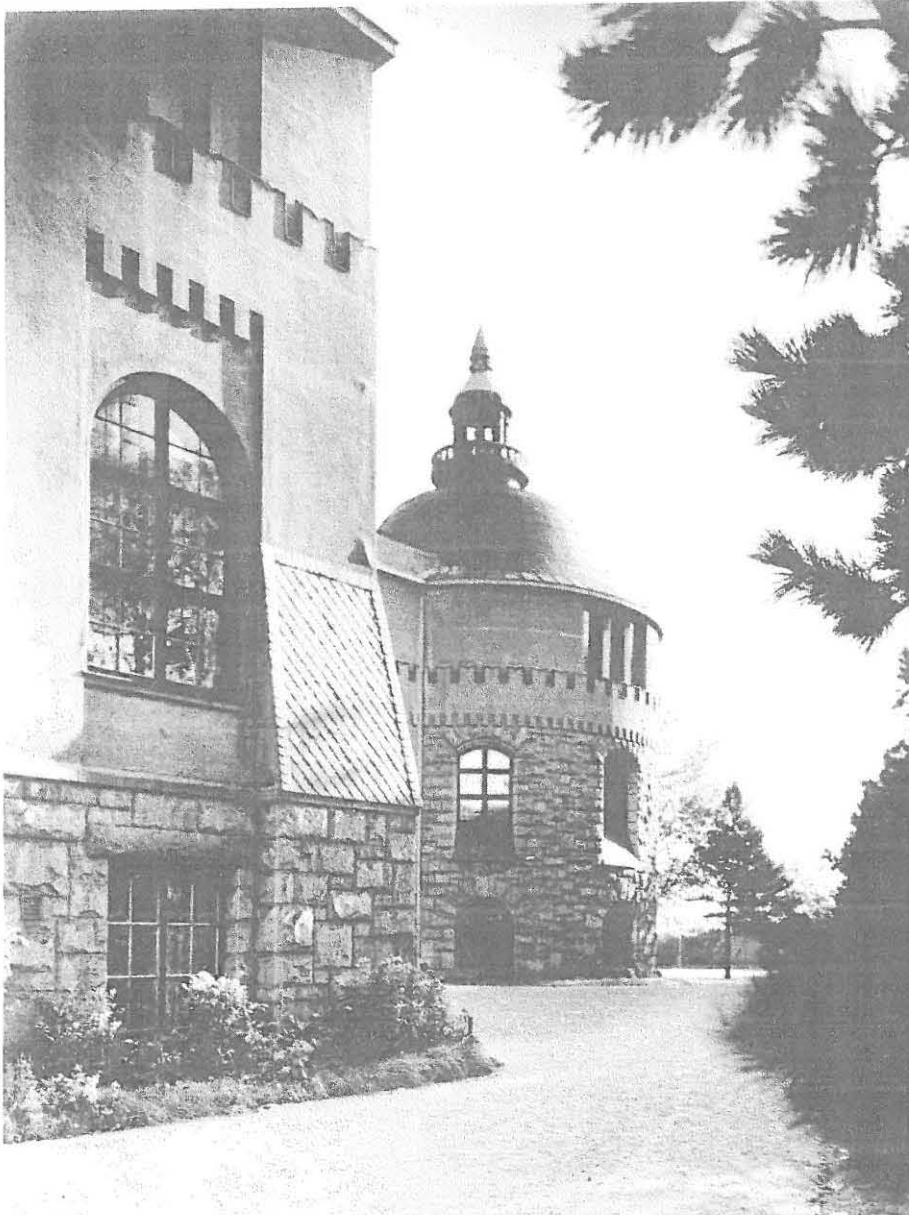
47. Sotatalven 1939-40 kovat pakkaset palelluttivat kartiojalavat joista tässä on jäljellä vain kuivia oksia. MV

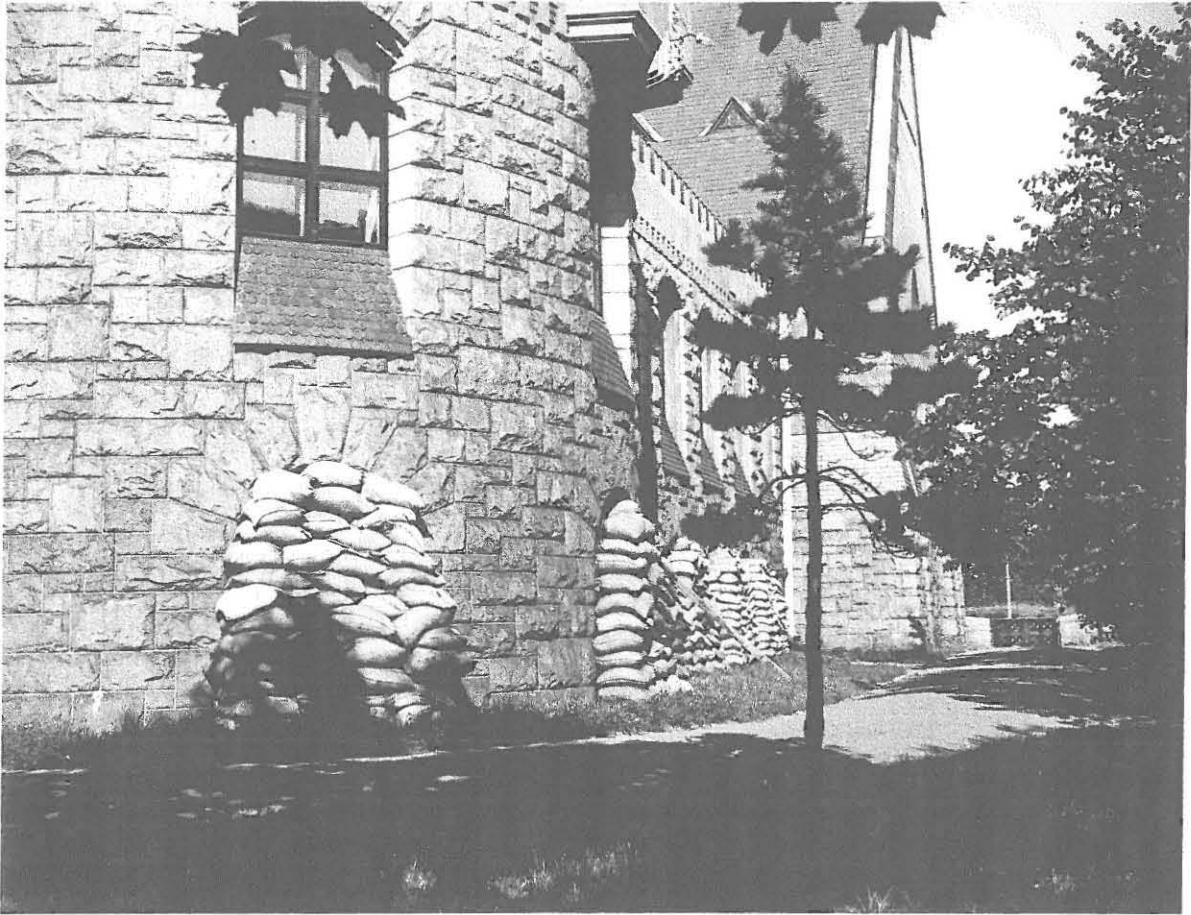
48. Museokadun suunteinen vaahterarivi. JP 9/93, MV

49. Pyöreän kulmatornin kohdalta etelään. Mänty on kasvanut valoa kohti vinoon, rakennusta reunustava nurmikko on kaventunut käytävän pinnan noustessa. JP 9/93, MV

50. Museon länsiseinä pian sodan jälkeen. Etualalla perennapenkki, jota kivikouru reunustaa. SRM 44/113

51. Museon eteläjulkisivua sodan aikana. Talvi 1939-40 näkyy männyn latvassa. Valok. A. Hirsjärvi, MV 140127

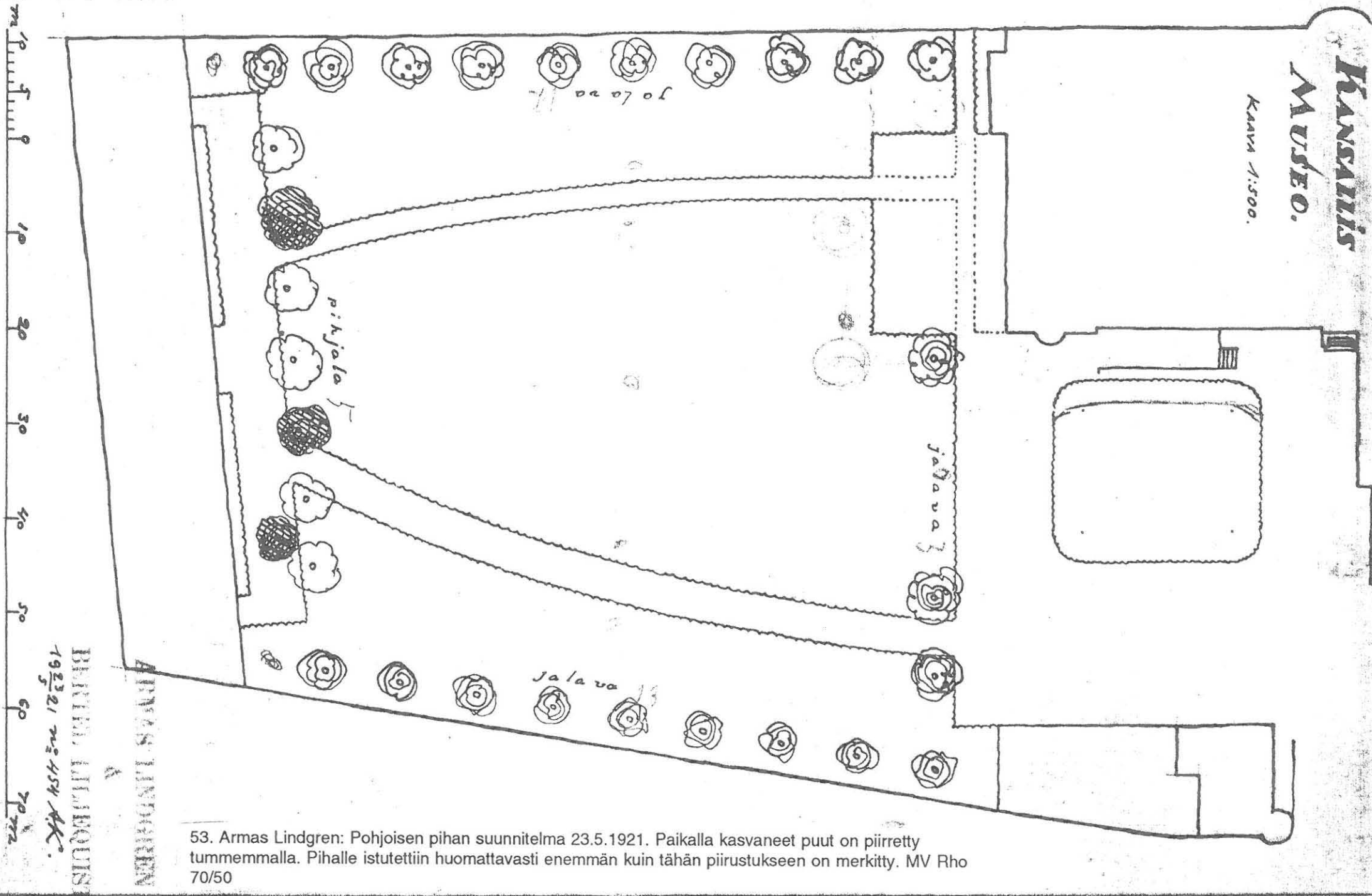

52. 1920-luvulla nurmikoita hoidettiin kyntämällä. MV 16845

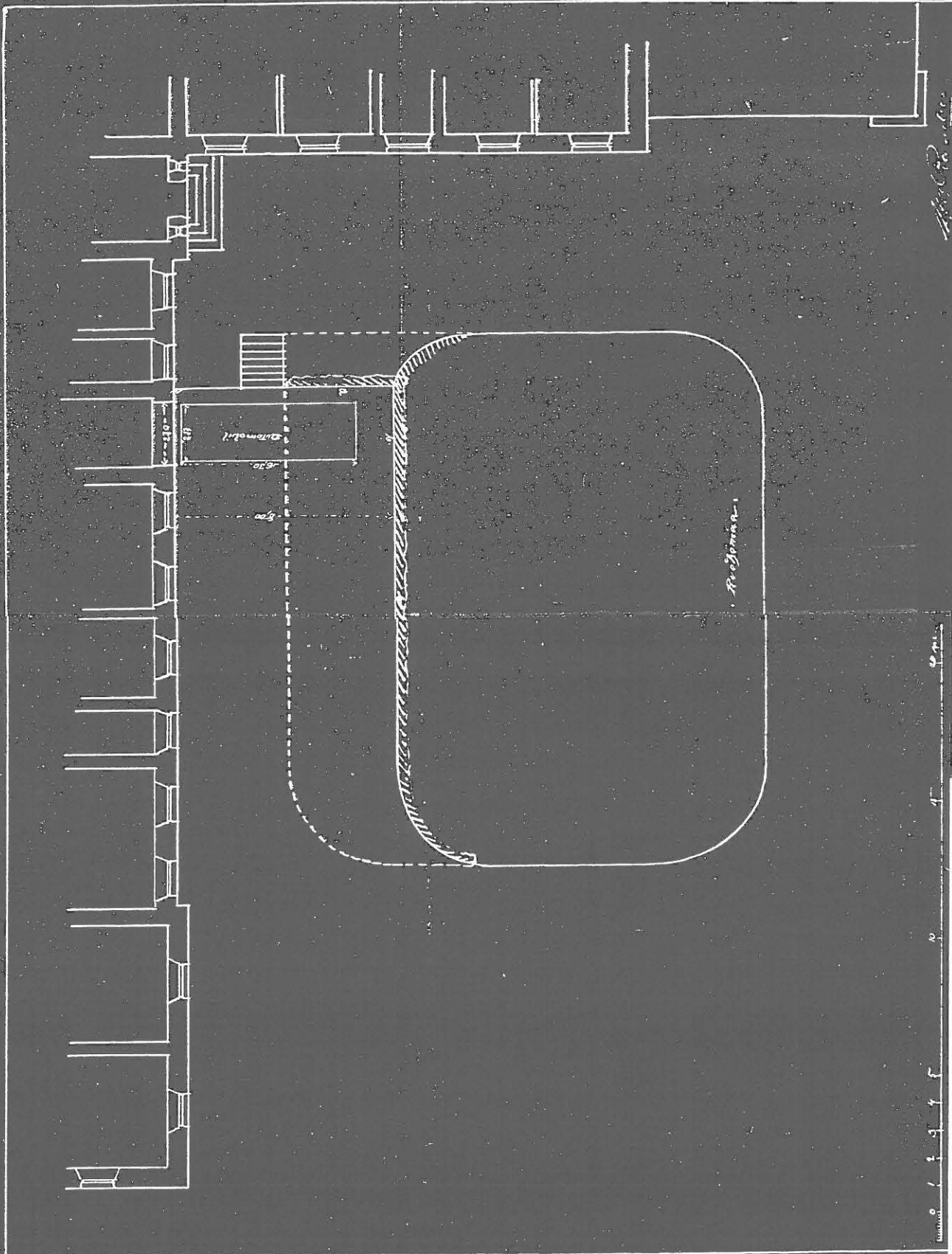
KANSAINIS MUSEO.

KAAVA 1:500.

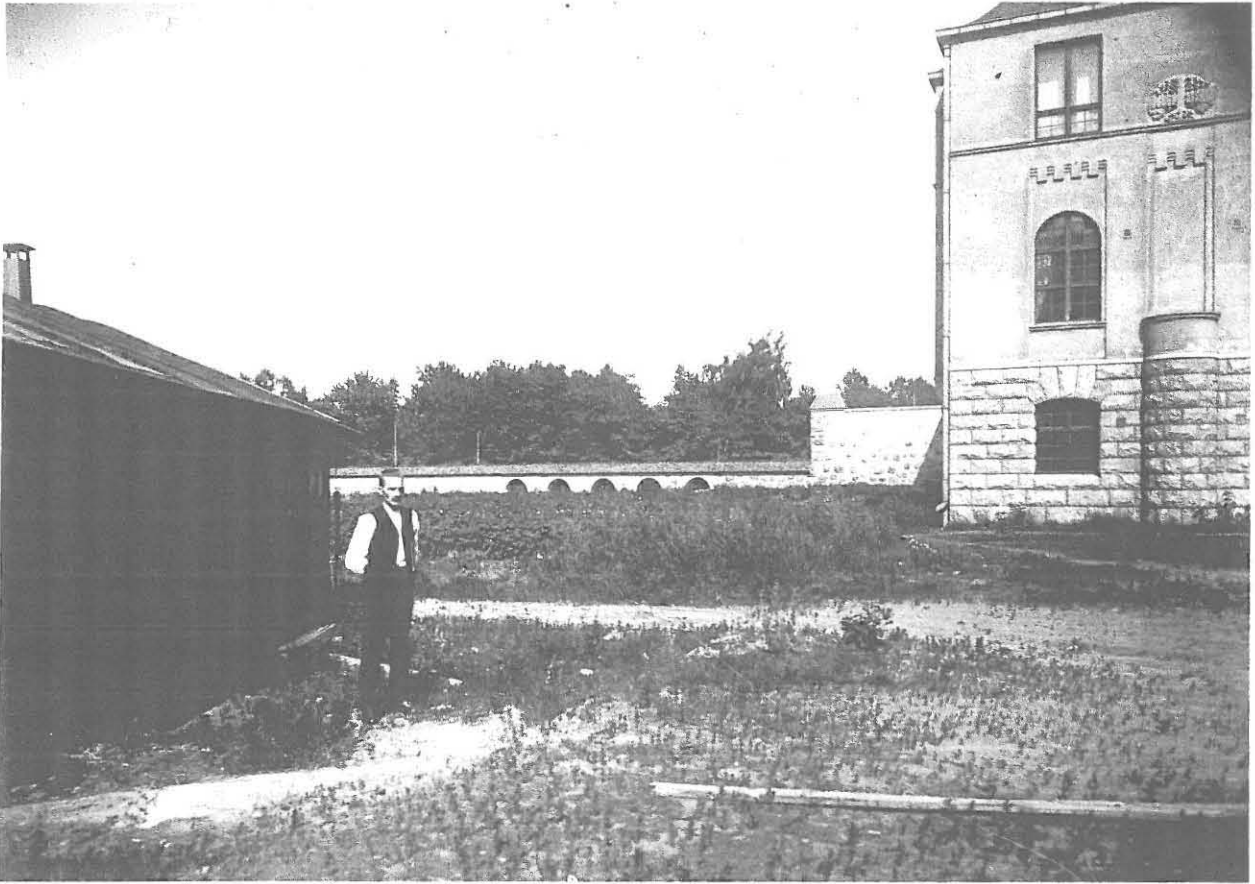

53. Armas Lindgren: Pohjoisen pihan suunnitelma 23.5.1921. Paikalla kasvaneet puut on piirretty tummimmalla. Pihalle istutettiin huomattavasti enemmän kuin tähän piirustukseen on merkitty. MV Rho 70/50

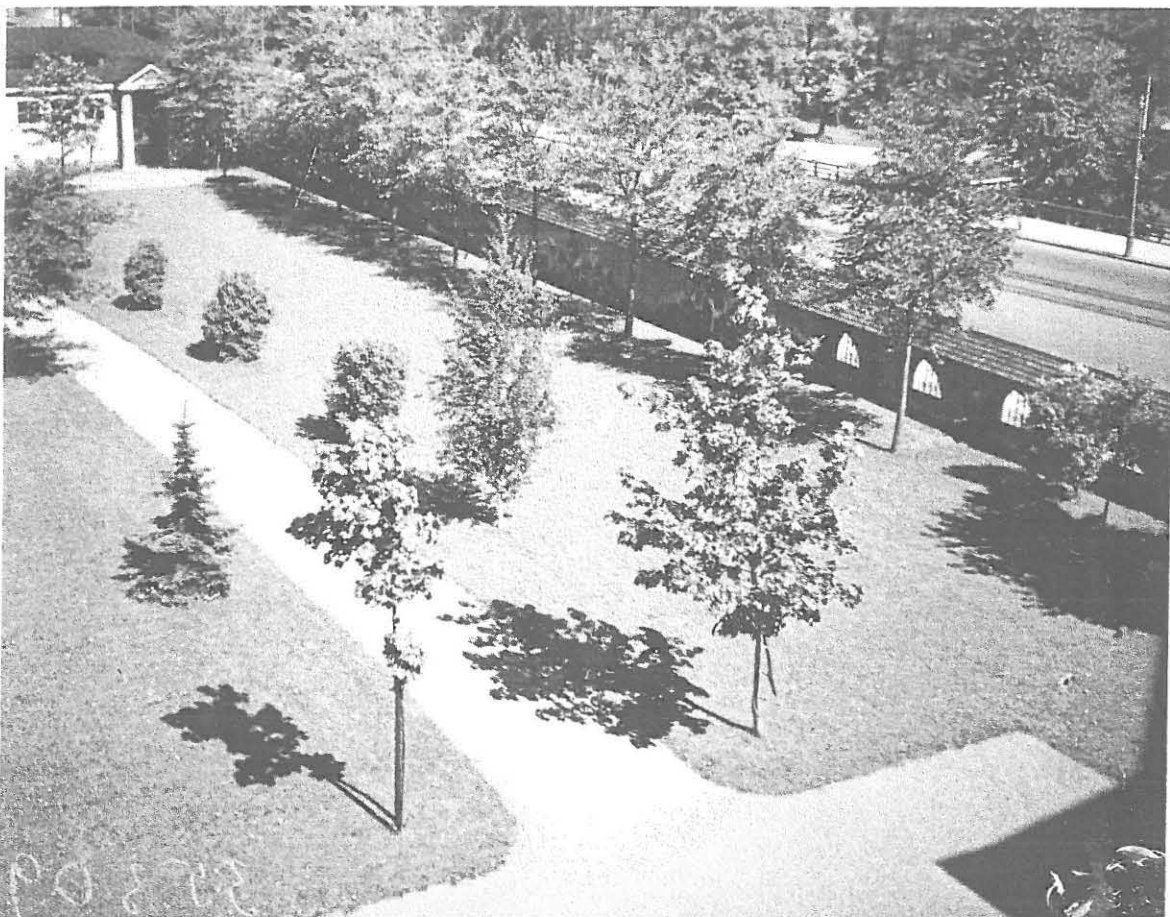
Armas Lindgrenin
Kansainis Museon
1923/21 n:o 454 AK.

54. Muinaistieteellisen toimikunnan arkkitehti A.W. Ranckenin laatima muutospiirros 1920-luvun alusta.
MV Rho 70/589

55. Pohjoinen piha keväällä 1916. Täyttö on tehty ja pihaa viljellään. Henkilö tuntematon. Huomaa mäntyreliefi rakennuksessa (vertaa kuvaan 14). MV 8894

56. Pohjoinen piha 1937. Vaahterat ovat tuettuina eli ne on juuri istutettu. MV 35309

57. Piha aivan 1930-luvun lopulla. MV 35309

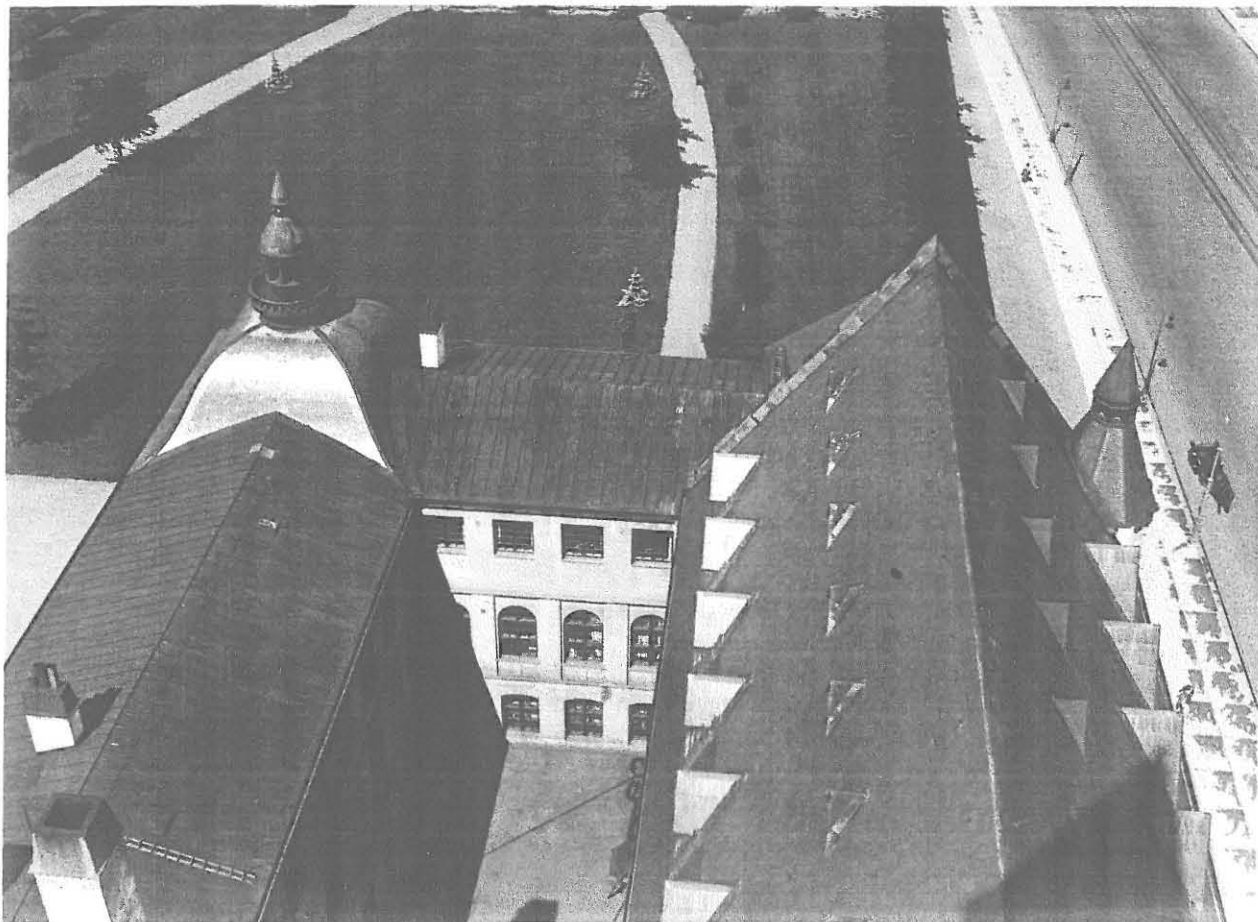
58. Kuvattu läntisen muurin vierestä 30.12.1922. Etualalla näkyy juuri istutettu, vielä tuettu jalava. Okakuuset istutettiin hyvin pieninä taimina. HKM M35172

59. Ulkohallin edustalla olevilla pihlajilla on niin erilaiset habitukset, että niitä on vaikea uskoa samaan lajiin kuuluviksi. Oikeanpuoleinen ja mahdollisesti myös vasemmanpuoleinenkin ovat paikalla alunperin kasvaneiden puiden kantovesoja. JP 9/93, MV

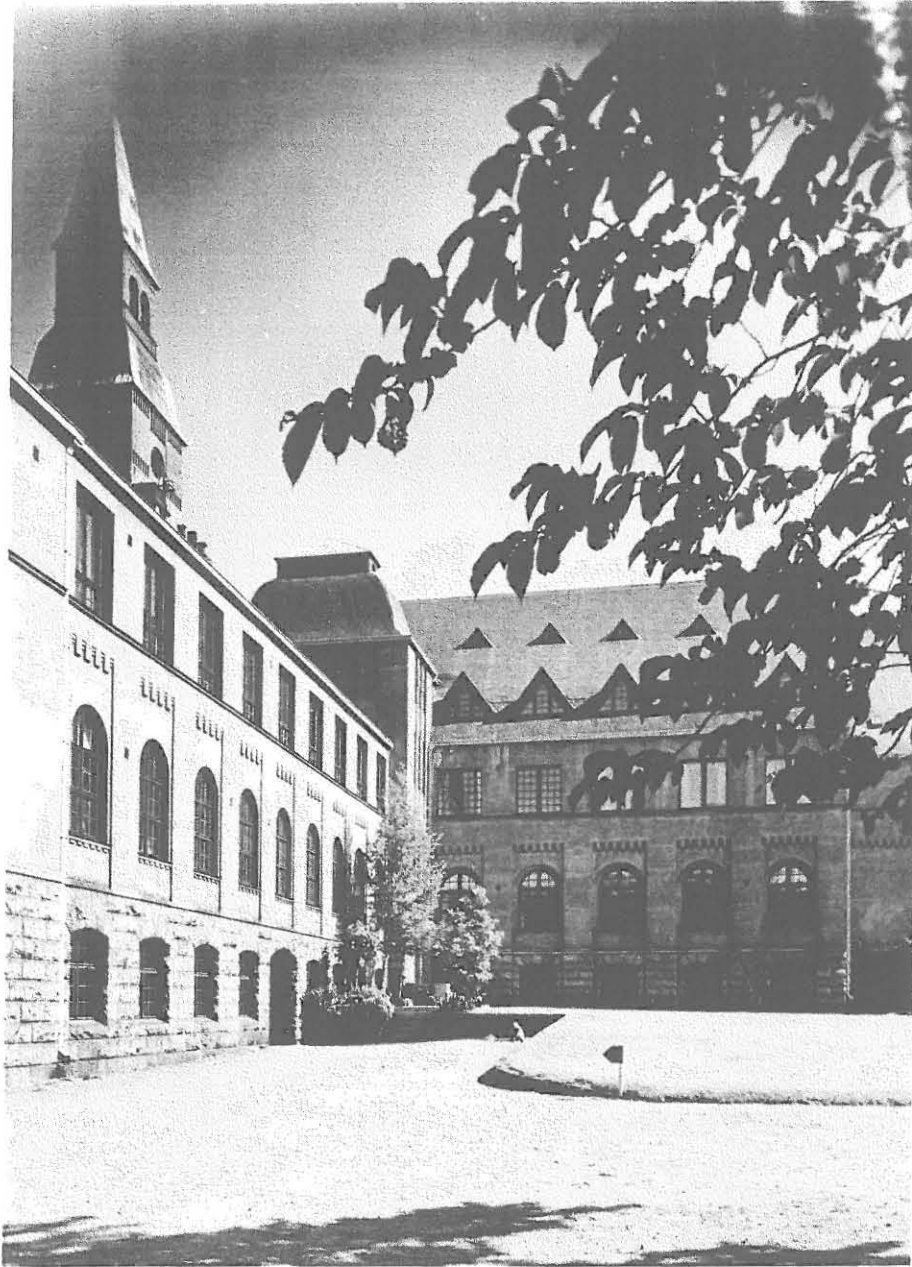
60. Pohjoinen piha helmikuussa 1773. Etualalla sota-ajan lopulla istutettu omenapuu. Valokuva A. Hirsjärvi, MV 140166

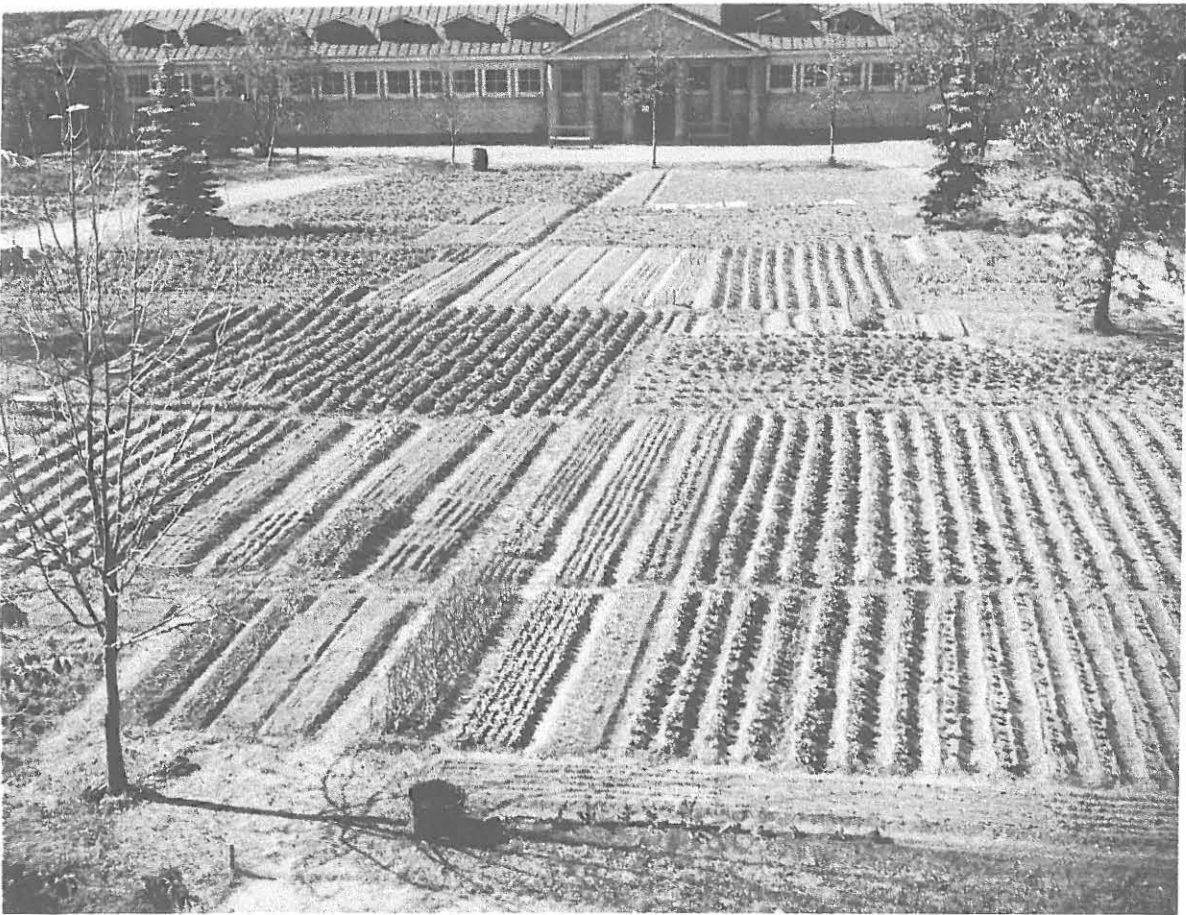
61. Istukset n. 10 vuoden ikäisinä 1930-luvun alussa. Huomaa jalkakäytävän materiaali. Valok. A. Hirsjärvi, MV 140170

62. Museon piha halkovarastona 1940. MV 29890

63. Rehevää kasvillisuutta virastosiiven sisäänkäynnin vieressä 1950-luvun alussa. SRM 44/111

64. Museoväen vihannespalstoja sodan aikana. Valok. A. Hirsjärvi, MV 140129 a-b

WAINAISTIETEELLINEN TOIMIKUNTA
HISTORIALLINEN OSASTO

Kansallismuseo

Helsinki, ...

N:o ..... Ryhmäjako on toistaiseksi seuraava :

Ryhmä I	Ryhmä II	Ryhmä III
Nordman	Kronqvist	Salmo X
Itkonen	Pälsi	Salo X
Kenttämää	Appelgren X	Winqvist
Laakso	Nurmi	Nikkilä tai Hirsjärvi
Kilpi X	Vahter X	Meinander
Hirn X	Kivikoski X	Vilppula
Hilden	Holke	Ahlroth
West X	Moliis	Helminen
Kivistö	Malmsten	Rancken X

Vartiovuorot :

Perjantaina 1. XII. klo 16 - 24	Ryhmä III
Lauantaina 2. XII. klo 0 - 8	" I
klo 8 - 12	" II
klo 12 - 16	" III
klo 16 - 24	" I
Sunnuntaina 3. XII. klo 0 - 8	" II
klo 8 - 12	" III
klo 12 - 16	" I
klo 16 - 24	" II
Maanantaina 4. XII. klo 0 - 8	" III
klo 8 - 12	" I
klo 12 - 16	" II
klo 16 - 24	" III

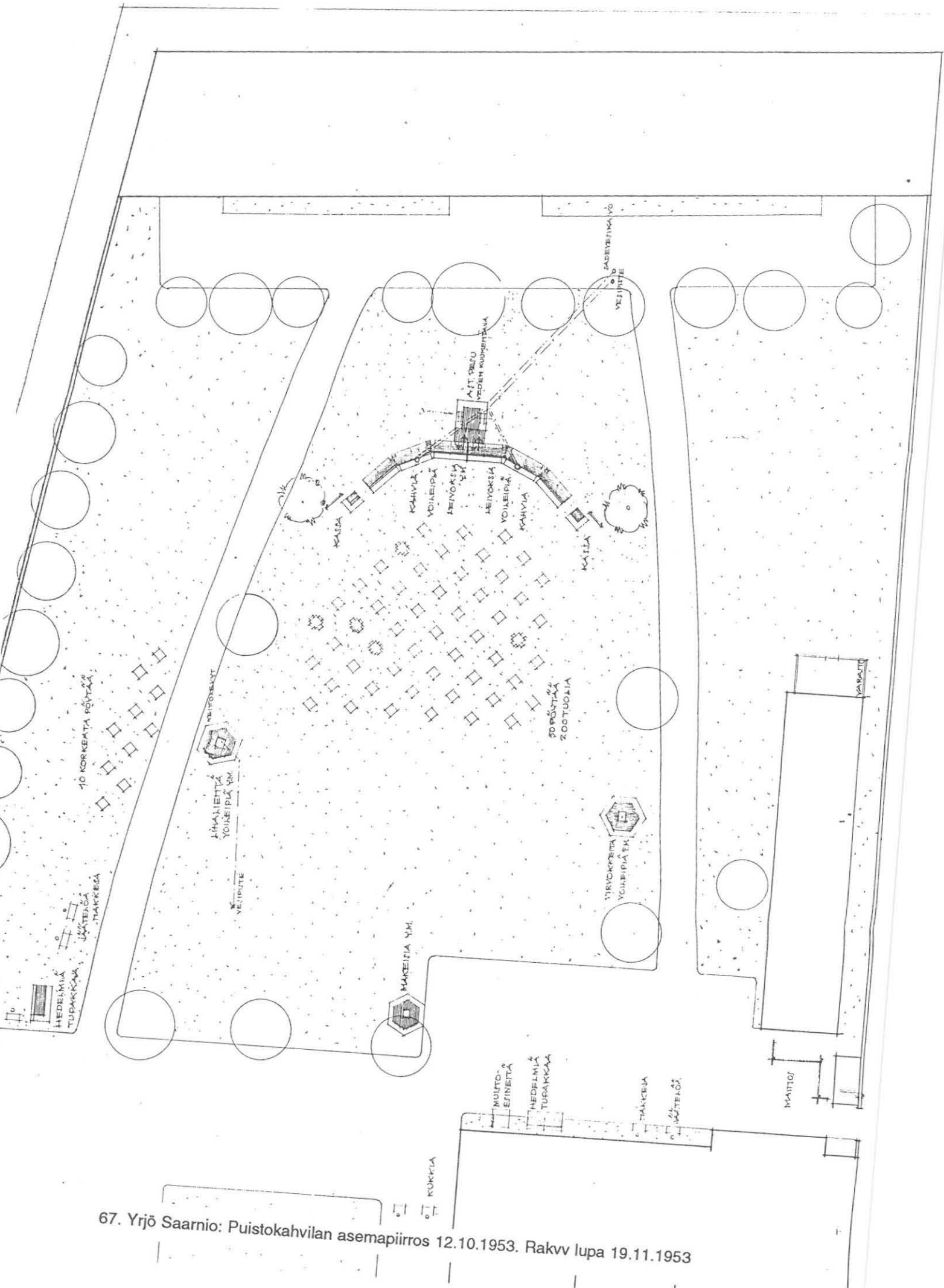
Flitigt museifolk i ovanligt arbete

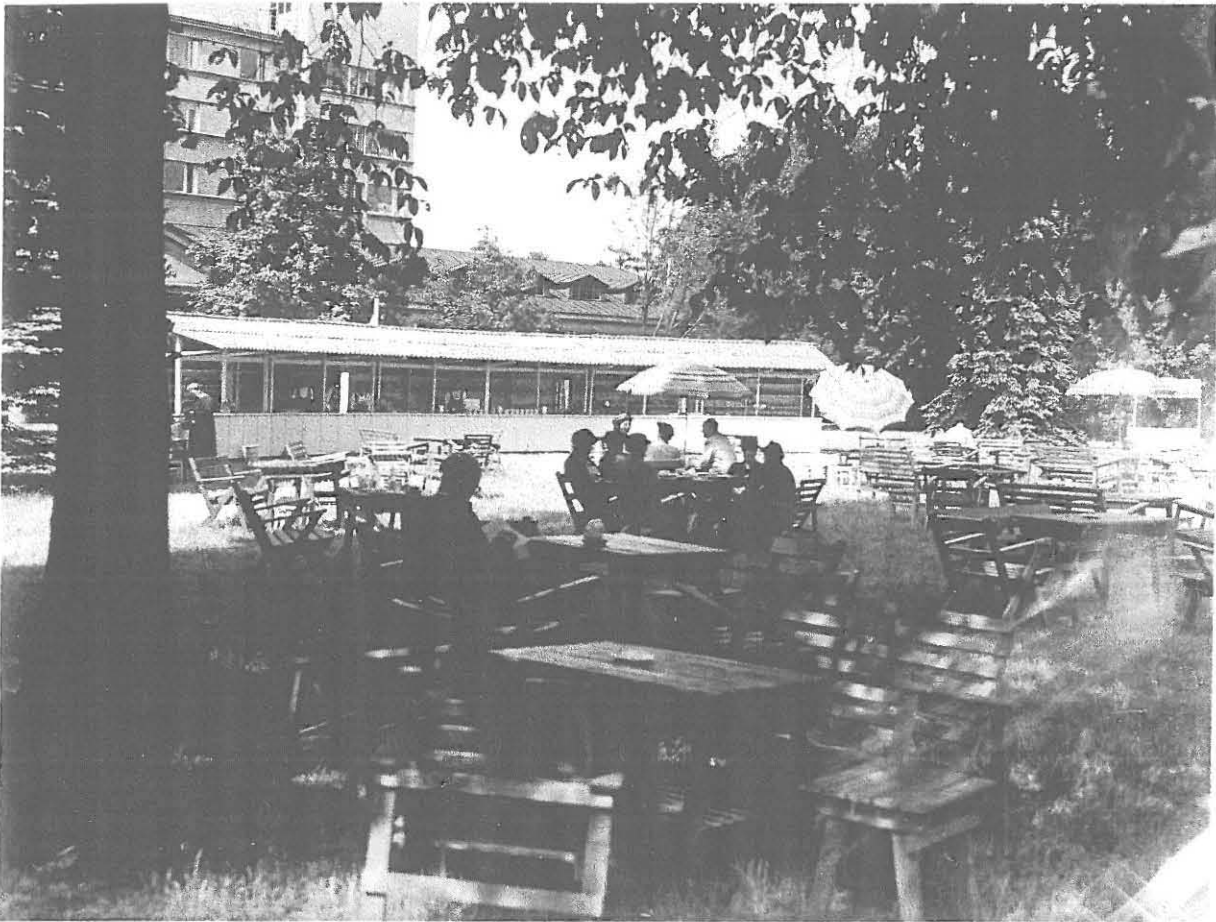
Litet ovant måtte det kännas för stadsbor att använda krattor, grepar och spadar annat än till tidsfördriv på sommarnöjet. Museifolket har emellertid gripit sig verket an och tagit i tu med att röja jorden på Nationalmuseets stora gård. Det blir säkert fina morötter och kålhuvuden i sommar att döma av den energiska min de verkssamma damerna visar upp.

Hbl. 18. 5. 40

Frk. Boström och hennes mor.

67. Yrjö Saarnio: Puistokahvilan asemapiirros 12.10.1953. Rakvv lupa 19.11.1953

68. Puistokahvila kesällä 1952 tai -53. MV 55963

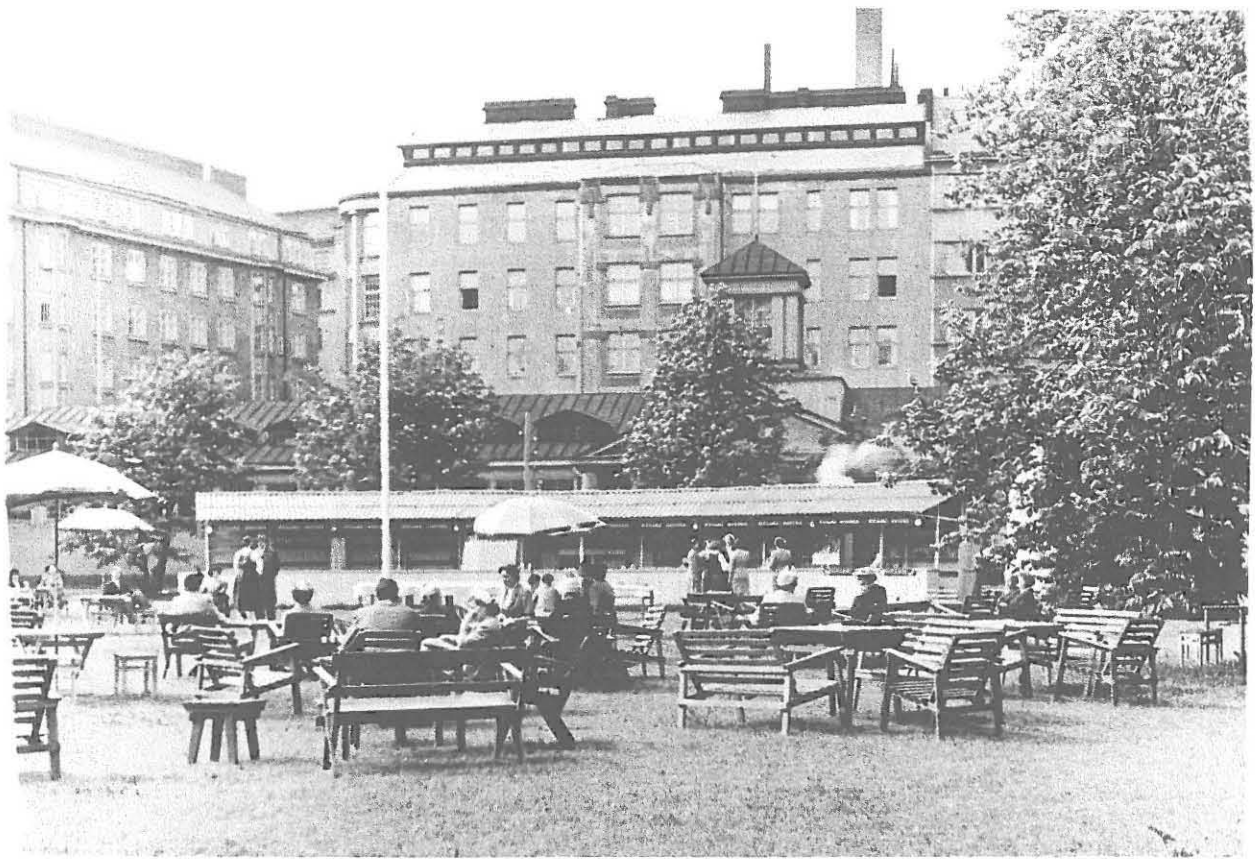
69. Puistokahvila. MV

70. Puistokahvila. MV

71-74. Kuvia yleisötalaisuudesta "Kestipihalla" kesällä 1953. Kuvat Sotainv. liitto, Helsingin piirin naisjaston ark.

72.

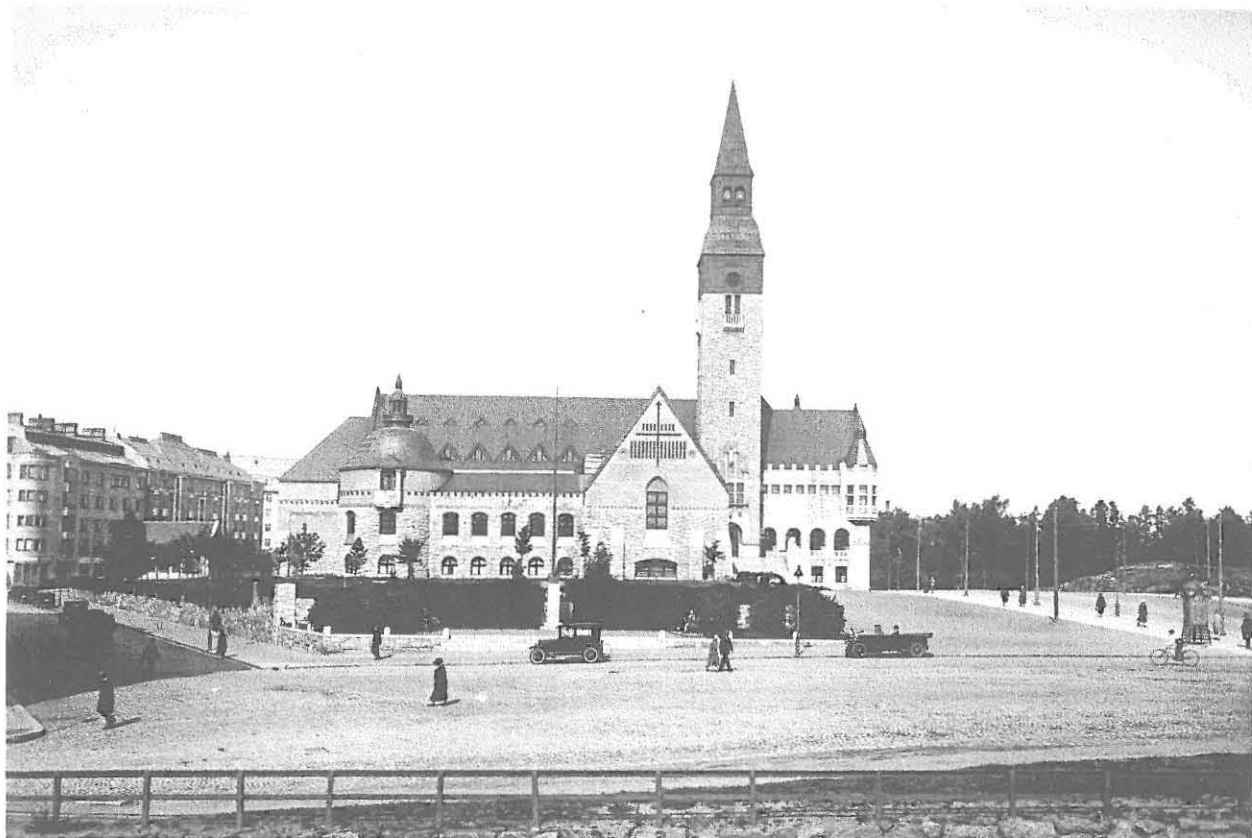
73.

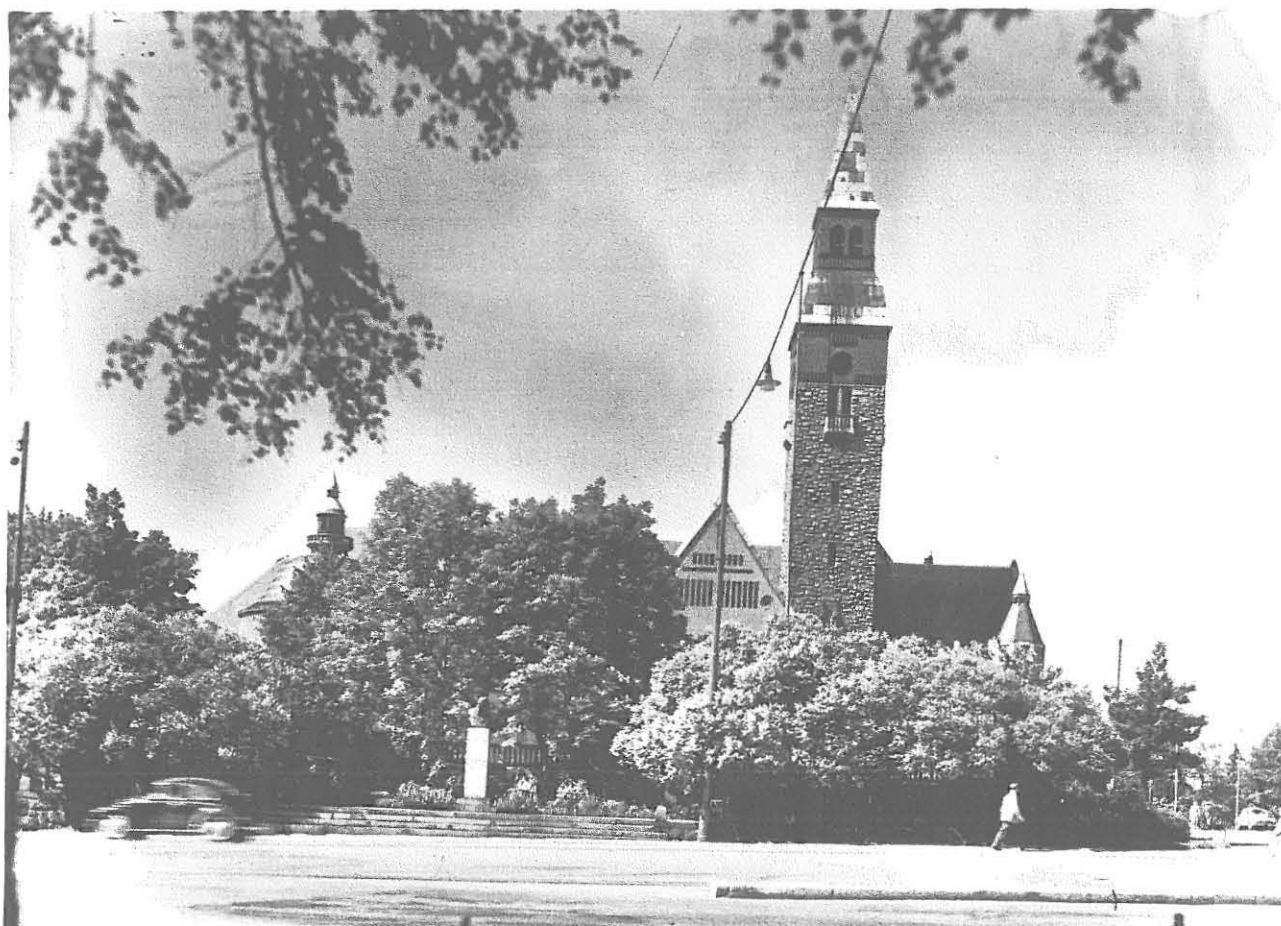
74.

75. Varastorakennus Mannerheimintielle johtavan portin vieressä 1920-luvun lopulla. MV 12918

76. Eteläinen piha 1920-luvun lopulla, MV 45730

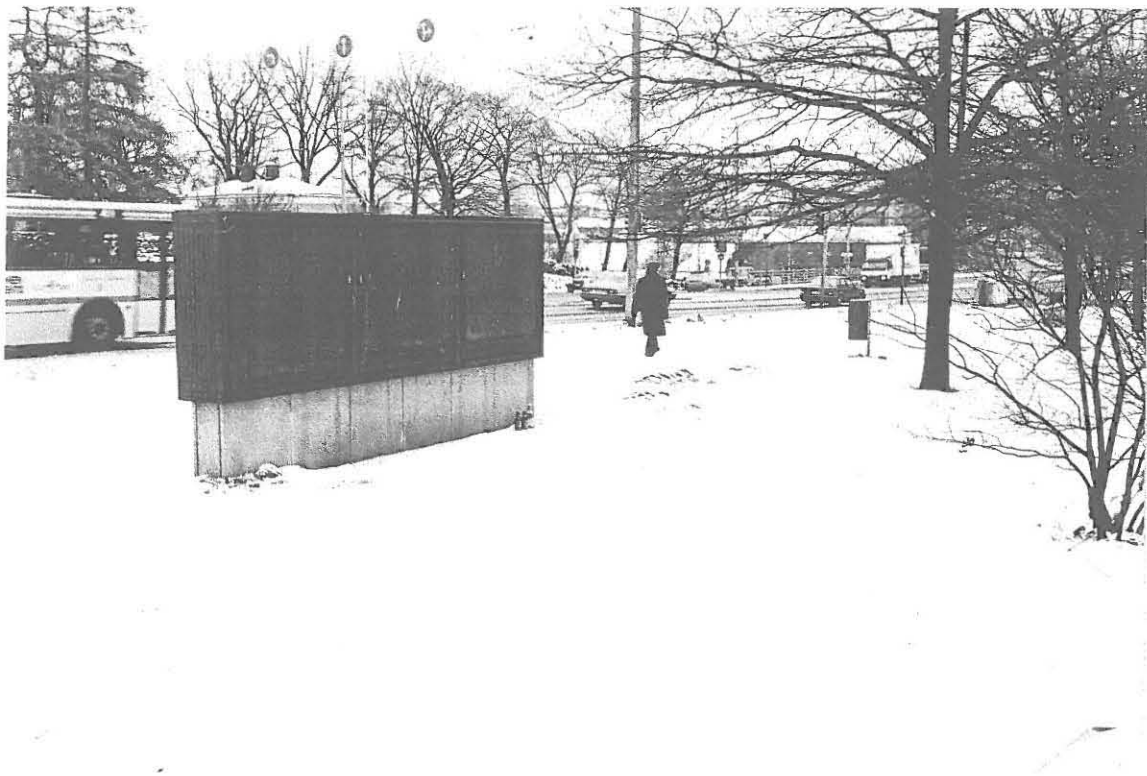

77. 1950-luvun lopulla saarnet olivat jo kasvaneet suuriksi puiksi. Huomaa tammet kuvan oikeassa reunassa. MV 118965

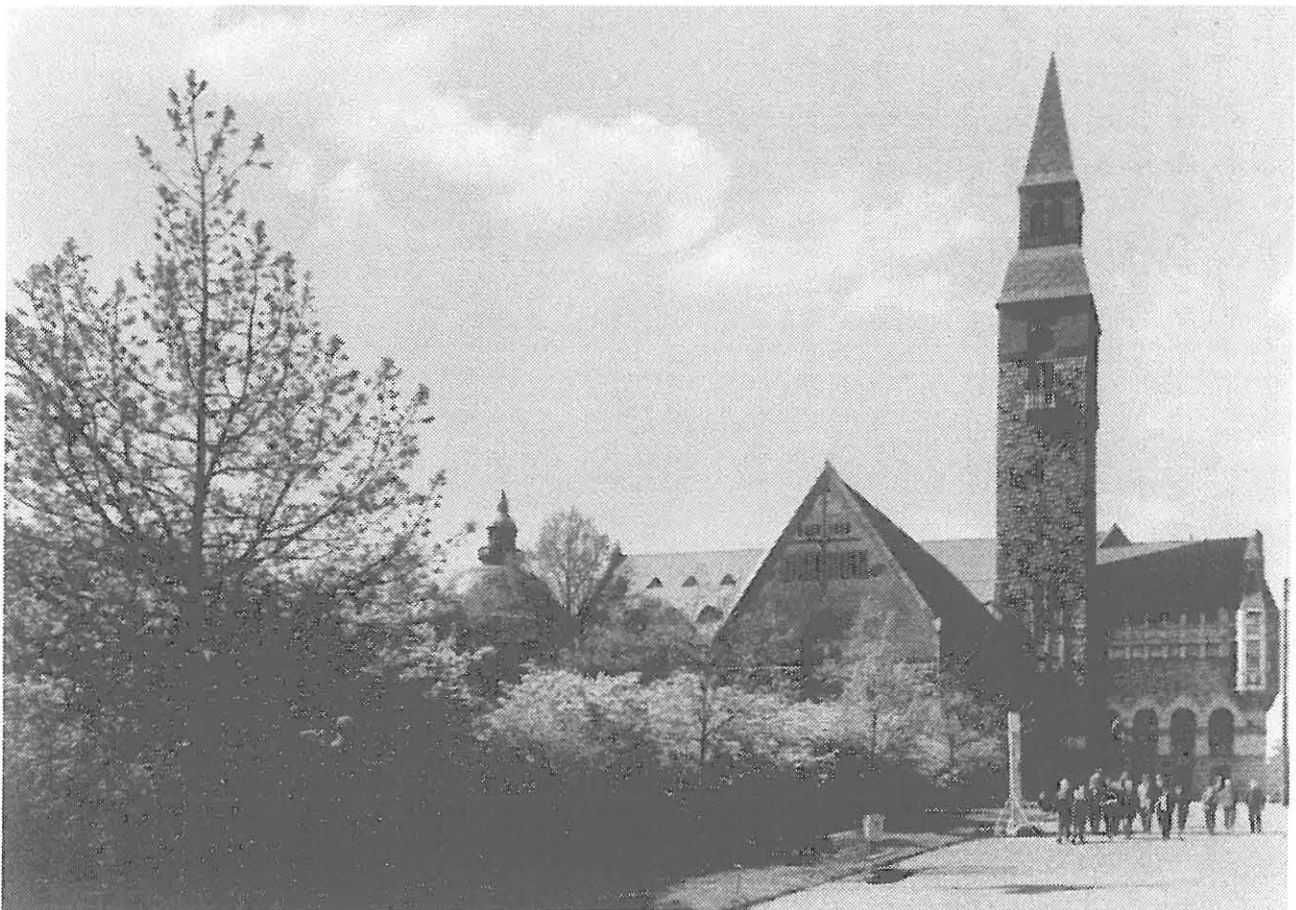
78. Castrénin muistomerkin nykyinen ympäristö on kaukana entisestä arvokkuudestaan. Kaikki vapaa-tila on varattu autoille. JP 9/93, MV

79. Ilmoitustaulu jakaa aukion taka- ja etuosaan. JP 12/93, MV

80. Entinen näkymä Eduskuntatalon kalliolta on nykyisin douglaskuusten peittämä. JP 9/93, MV

81. Tammet juuri istutettuina 1950-luvulla. MV, postikortti

82. Tammet suojaavat eteläistä pihaa paitsi Mannerheimintien melulta ja saasteilta, myös näkyiltä. JP
12/93, MV

83. Valok. C. Grunberg 11.7. 1959. HKM 20956

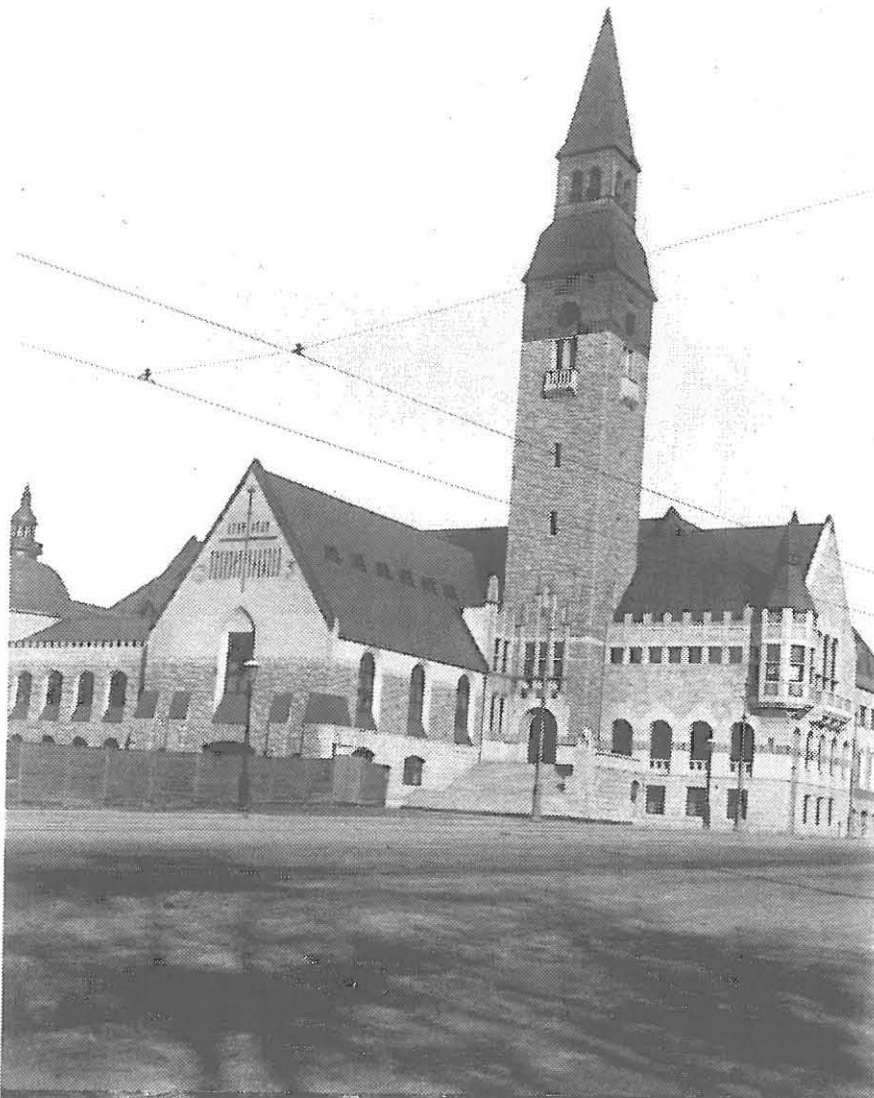
84. Aukio pääsisäänkäynnin edessä nykyisin. JP 9/93, MV

85. Aukio museon portailta nähtynä. JP 9/93, MV

86. Mannerheimintien puoleinen jalkakäytävä. Tietyn levyinen kaistale on asfaltoitu ja jäljelle jäävällä osalla on nurmikkoa. JP 9/93, MV

87. Museon sisäänkäynti 1910-luvulla. Eteläinen ympärysmuuri on vielä rakentamatta. MV Westerlund 192

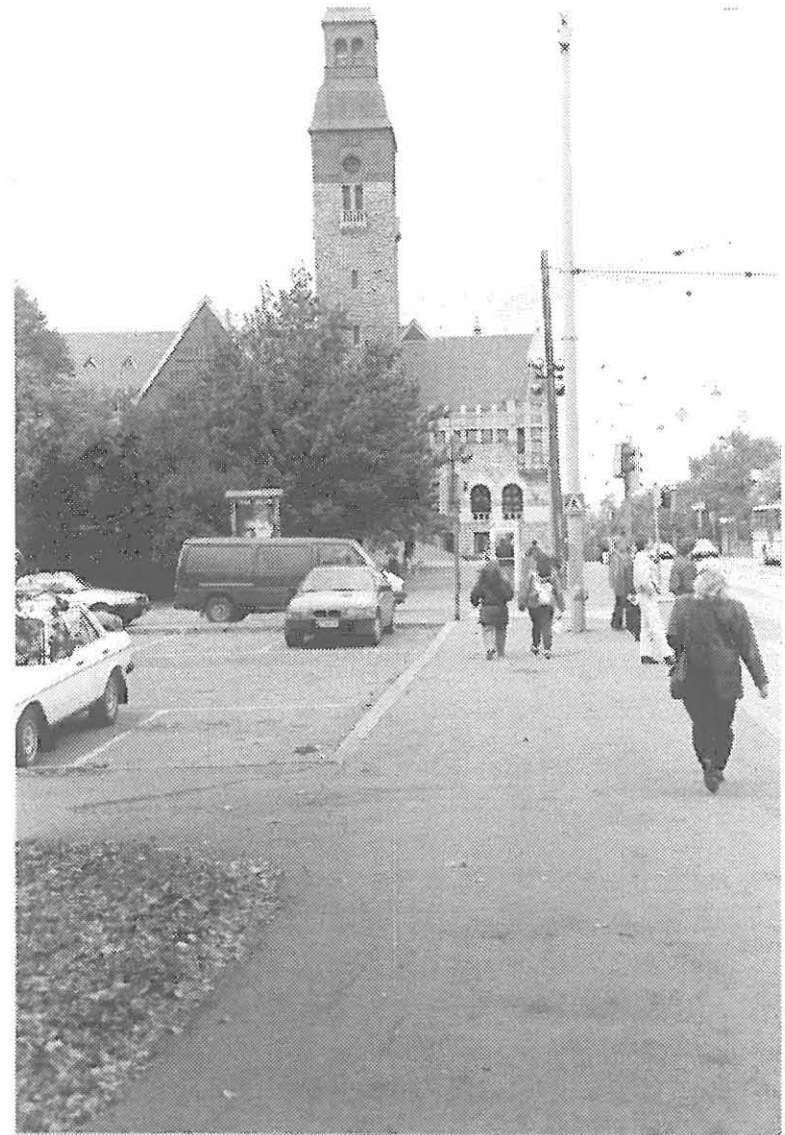
88. 1920-luvun alussa valaisimet olivat hyvin elegantteja. Huomaa miten sembramännyt istutettiin hyvin suurilla taimilla. MV

89. Koneellista lehtien haravointia. JP 9/93, MV

90. Saapuminen etelästä kohti Kansallismuseota. Torni näkyy kauas Mannerheimintielle, Eduskuntatalon jälkeen sukelletaan kasvillisuuden sisään ja puiden välistä alkaa pilkottaa museon sisäänkäynti. Maisema on liikennemerkkien, valaisinten ja mainosten pirstoma. JP 9/93, MV

91.

92. Castrénin muistomerkillä nousevat portaat ovat liikkuneet, 70 vuotta vanhat syreenit ovat komeita ja elinvoimaisia. JP 9/93, MV

93.

94. Eteläinen piha on nykyisin tuuhean puuston suojaama keidas keskellä vilkasta liikennettä. JP 9/93, MV

95. Sembramännyt eivät juuri ole kasvaneet 70 vuoden aikana. Alkuperäinen kivikouru on hävitetty valaisinkaapeleita vedettäessä. JP 9/93, MV

96. Pohjoisen piha nykytilaa. Suuren puiston nurmikko pidetään leikattuna vaikka sillä ei ole mitään käyttöä. JP 9/93, MV

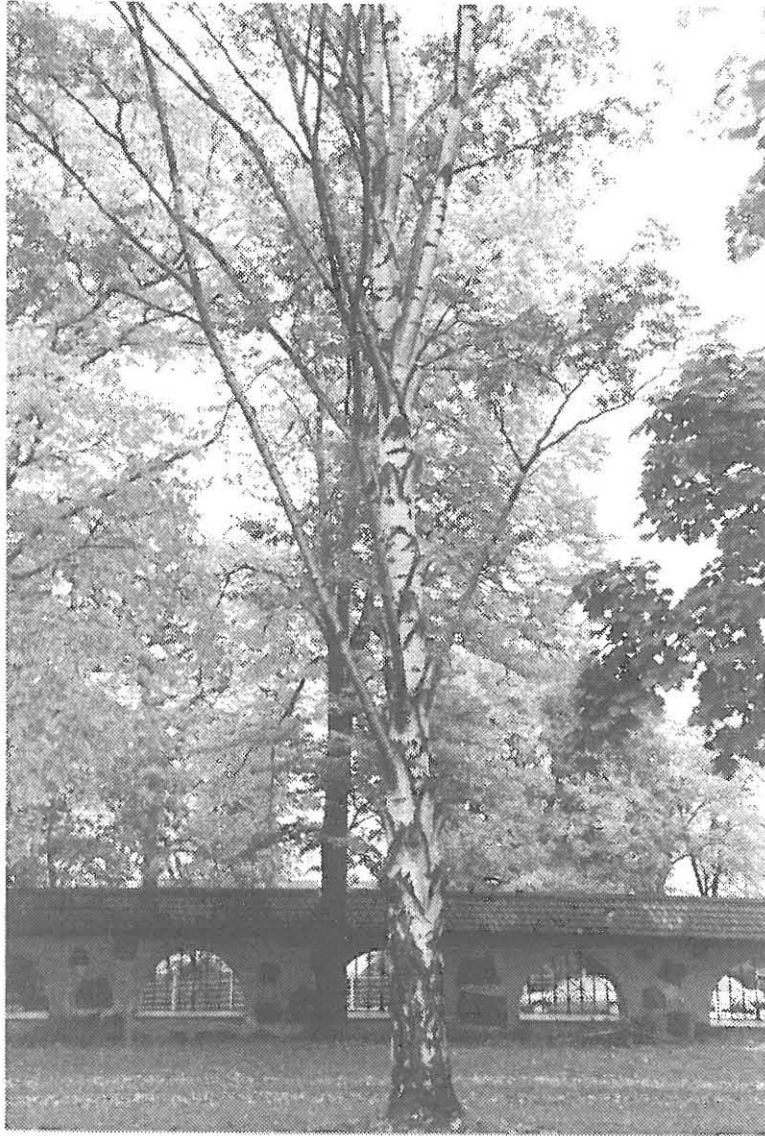
97. Jalavat ovat suuria ja melko hyväkuntoisia. JP 9/93, MV

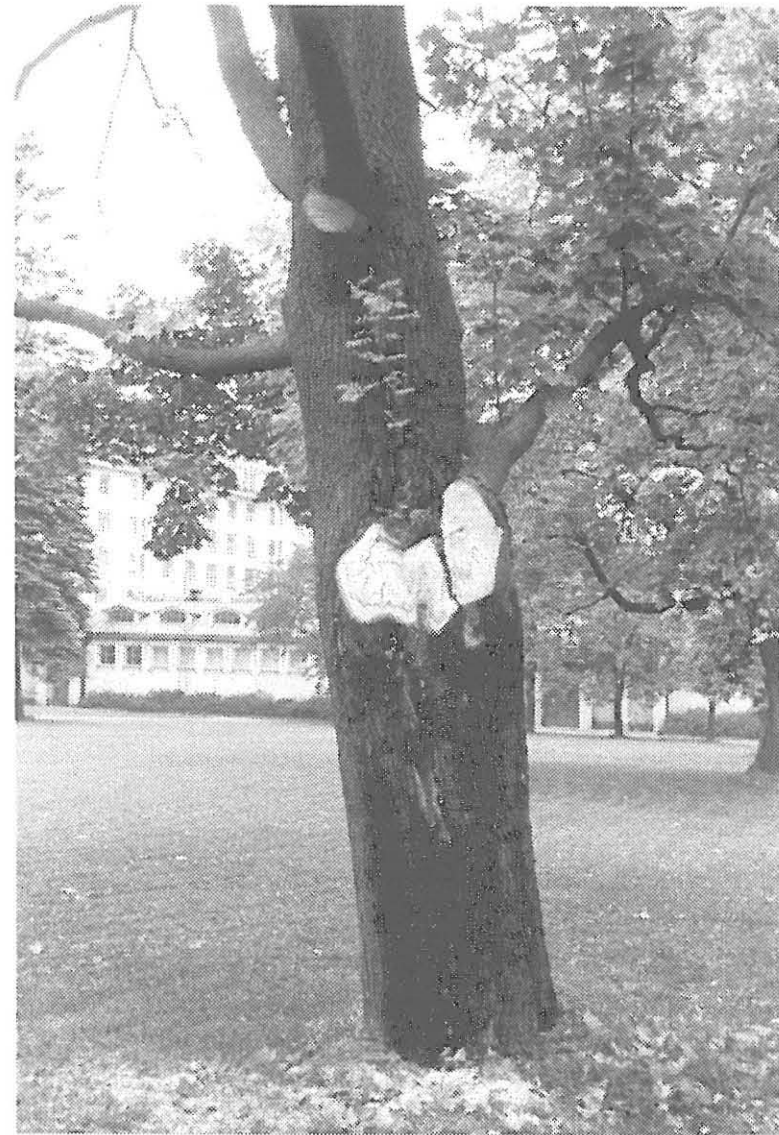
98. Virastosiiven pohjoispuolella olevaa puustoa. JP 12/93, MV

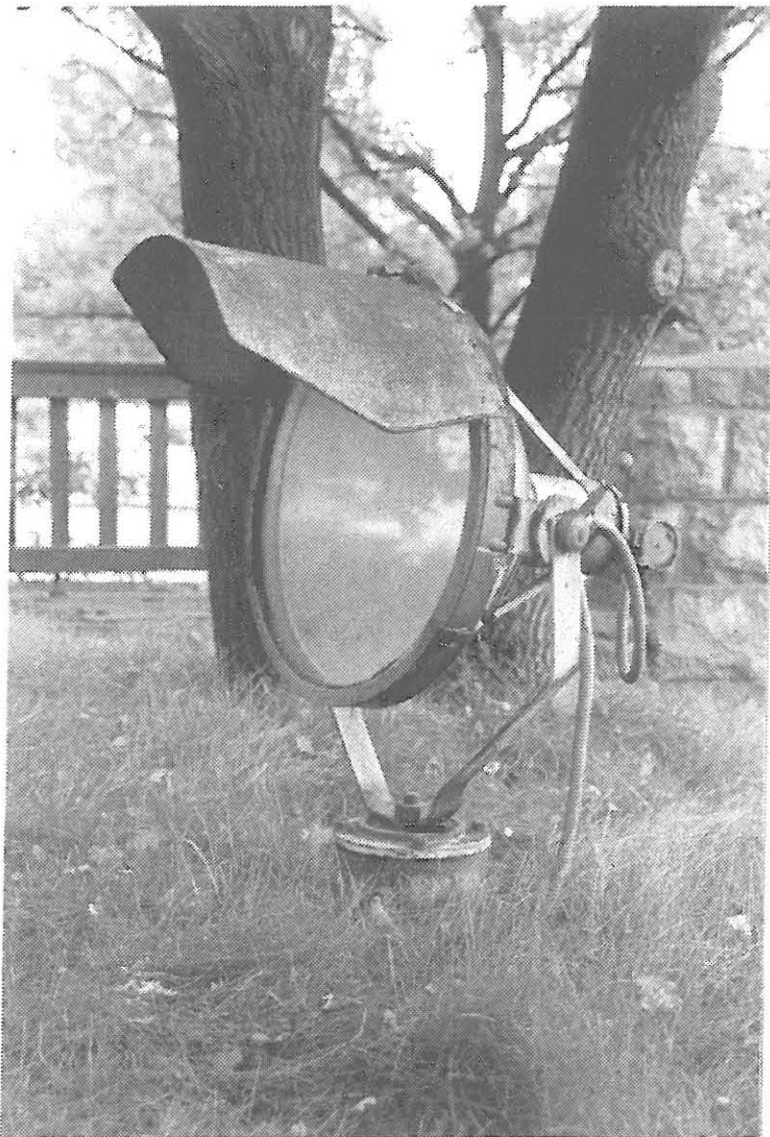
99. Pihaa reunustavat jalavat ovat melko harvoja mutta vielä elinvoimaisia. JP 12/93, MV

100. Toinen pihan koivuista alkaa olla matkansa päässä voimakkaan leikkauksen seurauksena. JP 9/93, MV

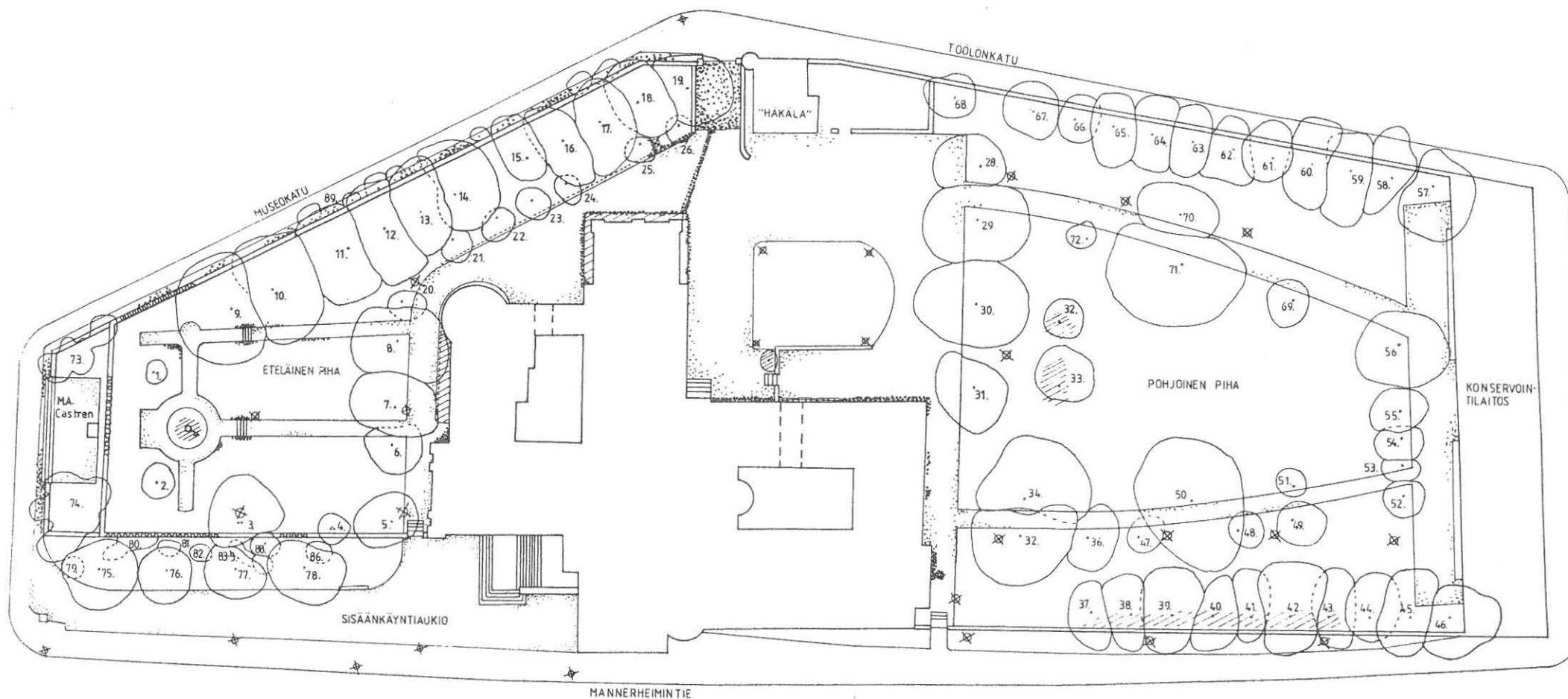

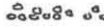
101. Vaahterasta on revennyt suuri oksa, puu on lahoamassa repeämän alapuolelta. Halkeamassa on suuri ampiaispesä mitä pelkäämättä haavaa hoidettiin syksyllä -93. JP 9/93, MV

102. Kohdevalaisimet ovat puhtaassa teknisyydessään jopa kauniita. Takana tammi. JP 9/93, MV

103. Pihan inventointi syksyllä 1993.

- Puun latvus ja juokseva inventointinumero
- Köynnöksen peittämä muuri
- Kivikourujen jäänteitä

- Hävitetty kivikouru
- Uusi kivikouru
- Valaisin
- Istutusalueita (perennoja ja sipulikasveja)

Nro	Laji	Ist. v.	Kuvaus, kunto	Hoito-ohje
1	saarni	1992	ok, käyrärunkoinen taimi joka siirretty varsin suurena. "väärässä paikassa"	
2	tammi	1992	siirretty suurena, mistä kärsinyt, latvus harva ja lehdet pieniä. "väärässä paikassa"	
3	tammi	n.1930	ok. kaunis, leveä ja matala, kaksihaar. vanha halkeama tyvellä, korjaantunut hyvin kärsii kaupungin puolelle olevan villin raidan varjostuksesta.	halkeaman pulttaus? raidan poisto
4	vaahtera	villi n.7v	Pensasmainen, tuuhea, kolme runkoa. sopivalla paikalla vaikka onkin villi	valitaan yksi runko, muut pois
5	puisto- lehmus	n.1930	Heikkokuntoinen, harsu, kuori irtoaa (lahovika?) lehdet putosivat aikaisin syksyllä kasvupaikassa saattaa olla jokin ongelma	seuranta, kuivien oksien poisto
6	krimin- lehmus	1920	Harvinainen laji, sattumalta istutettu muiden lehmusten joukossa, kaunis kasvutapa joka sopii rakennuksen kanssa runsaasti juurivesoja	riippuvia oksia kevennetään , tarvittaessa
7,8	p. lehmus	1920	ok, suuria puita, osaa leikattu liikaakin (8, sembran takia)	ei turhia oksanpoistoja
9-19	vaahtera	1920	Rivin päässä; suuri mutta toispuoleinen, vielä tasapainossa, 13; itiöemiä rungolla vanhassa oksanpoistossa. 15; heikko, suuria haavapintoja liian innokkaan leikkauksen vuoksi, merkkejä lahosta rungolla, lehdet putosivat jo elokuussa. 16; tyvivaurio, josta on ehkä päässyt laho sisään, puu muuten ok ja elinvoimainen.	13; haavan hoito. 15 jouduttaneen poistamaan siksi 14 ja 16 puoleenväliin istutetaan korvaava puu
20-26	sembra- mänty	1920	Koko sembramäntyriivi kasvaa vinoon, puissa on runkovaurioita, pihkavuotoa ja latvat ovat pahasti vaahteroiden varjostamia.	osa jouduttaneen kaatamaan, muutama jätettävä muistoksi
20			Vino, epäsymmetrinen, latvan yllä avoin taivas. Peittää näkymän rautatieaseman tornille.	
21			Kuten ed., vaahtera kasvaa latvan ylle muutamassa vuodessa.	
22			" taitamaton oksanpoisto repinyt rungon josta vuotaa runsaasti pihkaa.	
23			Melko hyväkuntoinen ja symmetrinen, ei kärsi varjosta (vaahterarivissä on aukko).	
24			Runko käyrä ja vahingoittunut, runsasta pihkavuotoa, puu kärsii pahasti varjosta.	
25			Vielä ok, melko suorakin ja symmetrinen, vaahteran oksat kasvavat pian latvan ylle.	
26			Rivin heikoin yksilö; alle 4m korkuinen, latva vaurioitunut, pihkavuotoa rungolla.	
27	syreeni	1950-l	Juurivesoja vanhasta pensaasta, heikkokuntoinen ja liian tiheä	harvennetaan
28-30	vuorijalava	1921	ok. Tie kulkee läheltä; tämä voi aiheuttaa runkovaurioita. Suuria, komeita puita	säilytetään mahd. pitkään
31	vuorijalava	1921	Tyvellä vanha umpeutunut vaurio, josta saattanut lähteä laho liikkeelle, melko hyväkunt. mutta pudotti lehtensä hyvin varhain.	
32,33	omenapuu	n.1944	ok mutta risuisia, leikkaaminen unohtunut	säännöllinen hoitoleikkaus
34	vaahtera	n.1935	kaunis ja suuri mutta toispuoleinen puu. Suuri sivuhaara on revennyt tai leikattu väärin joskus ja haavaa on hoitoleikattu viimeksi syksyllä 1993. Puu kärsii selvästi ja meni ruskaan jo elokuussa, halkeamassa suuri ampiäispesä.	saatetaan joutua kaatamaan, seurataan vielä
35	vaahtera	n.1935	ok, kaunis ja tasainen puu. Jos 34 kaadetaan, laajenee tämä sen paikalle melko pian huonokuntoinen. Oksat katkottu hyvin ylös asti mikä on heikentänyt puuta ja tehnyt siitä myös ruman. Elinaikaa jäljellä 10-15 vuotta. Varjostaa muita terveempiä puita	poistetaan heti
36	koivu	1921		

Nro	Laji	Ist.v.	Kuvaus, kunto	Hoito-ohje
37-46	jalavarivi	1921	Melko hyväkuntoisia. Rivi on tiheään istutettu, siksi puita on leikattu voimakkaasti viime aikoina. Tämän seurauksena latvukset ovat pieniä ja harvoja. Puiden merkitys rajaavina elementteinä on heikentynyt ja ne ovat epäsiistin näköisiä. Puut 36 ja 42 ovat muita suurempia.	Hoito-ohje Rivin uusimiseen varaudutaan suunnitelmallisesti. Vältetään liian voimallisia leikkauksia.
37			Latvus pieni ja hyvin epäsymmetrinen, muuten ok	
38			Hyvin ahtaalla, latvus pieni, muuten ok	
39			ok, muita suurempi ja elinvoimaisempi	
40			Ahtaalla, muuten ok	
41			Erittäin kapea latvus, vain 5 pääoksaa	
42			ok, muita suurempi ja elinvoimaisempi	
43			ok	
44			ok	
45	kynäjalava		Sattumalta vuorijalavariviin eksynyt eri laji. Melko hyväkuntoinen, mutta rungossa vanhoja pakkashalkeamia jotka ovat viesti lahosta rungon sisällä.	
46	vuorijalava		ok, tie tulee liian lähelle.	
47-49	syreeni	1921	Vanhoja mutta terveitä ja komeita. Uudistetaan vähitellen antamalla juurivesojen kasvaa	Uudistaminen juurivesoista
50	jalava	1921	Suuri puu, melko hyväkuntoinen. Rungossa suuri epätasainen muhkura, vanhan haavan umpeenkasvu on häiriintynyt. Muhkura kerää vettä ja orgaanista ainesta, siinä on nestevuoto ja merkkejä lahosta.	Vaikea hoitaa, hoitoyritys saattaa vain pahentaa tilannetta.
51	okakuusi "hopeak."	1921	Terve puu, mutta harva ja ruma. Turhat oksanpoistot ovat aiheuttaneet pihkavuotoa.	Viereen istutetaan korvaava taimi, esim. Abies concolor tai A. lasiocarpa
52	pihlaja	villi, 1900	Hyvin vanha juuristo, josta puu uudistunut useita kertoja, viimeksi kaadettu 1960-l lopulla. Kaunis ja hyväkuntoinen, tien läheisyys aiheuttanut runkovaurioita.	
53-55	pihlaja	1920-l	Eri näköisiä ja -kokoisia pihlajia, 53 on huonokuntoinen, 54 vanha ja pieni, mutta terve. 55 on kapea ja korkea. puut ovat ränsistyneitä ja rumia.	53:n poisto antaa tilaa 54:lle.
56	pihlaja	1920-l ?	Vanha mutta terve. Erittäin kaunis, riippuva muoto joka johtuu paitsi perimästä myös siitä että puulla on ollut runsaasti tilaa. Puu saattaa kuten 52, kasvanut tontilla jo ennen vuotta 1920. Tien läheisyys on aiheuttanut runkovaurioita ja tyvellä on itiöemiä. Puu vaikuttaa silti hyvin elinvoimaiselta.	Oksiston kunnostusleikkaukset Vain kuivien oksien poisto. Tien reunakivi rungon suojaaksi

Nro	Laji	Ist.v	Kuvaus, kunto	Hoito-ohje
57-68	jalavarivi	1921	Kuten puut 37-46, kaikki jalavat ovat hyvin ahtaalla	Vesiversojen poisto mahd. pieninä.
58			Latvus hyvin pieni, rungolla vesiversoja	
59			ok	
60			Nestevuoto rungolla n. metrin korkeudella	
61			Latvus hyvin korkealla, tyvellä on vanha arpi joka on umpeutunut mutta on aikanaan saattanut päästää lahon sisälle puuhun. Oksia on poistettu liian rajusti, puu kärsii liian suurista samanaikaisista haavapinnoista.	
62			ok	
63			ok	
64			ok, tyvi hiukan pullistunut	
65			4 m korkeudella suurin oksanpoisto jossa nestevuotoa	
66			Latvus pieni ja harva, muita heikompi puu.	
67			Kaarna irti laajoilta alueilta rungosta, latvus pieni, heikkokuntoinen puu.	
68			ok	
69	okakuusi "hopeak."	1921	Hyväkuntoinen ja komea, selvästi paras pihan kolmesta okakuusesta. Hieman harsuuntunut ja epäsymmetrinen. Elää vielä kymmeniä vuosia.	Ei saa leikata
70	koivu	1921 ?	Melko hyväkunt., vaikka harva. Kärsii kilpailusta jalavan (71) kanssa, elinaikaa n. 20v	Poistetaan, tärkeä 71 saa tilaa
71	jalava	1921	Suuri ja komea, koivu estää latvuksen optimaalisen kehityksen. tyvellä itiöemiä, nestevuotoa ja halkeamia. Rungossa suuria pahkuroita (arpikudosta).	
72	okakuusi	1921	Pieni, heikkokuntoinen ja toispuoleinen räpäle. Alaoksia sahailtu pois.	Korvaava Abies-istutus
73	5 syreeniä	1920	Ikivanhoja, mutta uudistuvat tehokkaasti, itseisarvoisia jo vanhuudessaankin.	Yksi korvaava istutus
74	"	"	"	
75-78	tammirivi	1950-l	ok, 76 hieman muita heikkokuntoisempi. Alttiina kadun saasteille, mikä sotkee lehdet	Alimmat oksat poistetaan jotta alla voi kulkea.
79-86	tuomi- pihlaja	1950-l	Puut muuttivat aukion luonnetta ratkaisevasti Istutettu ennen tammia, olleet puumaisiä korkeita, (kannot näkyvissä). Nykyiset pensaat ovat juurivesoja. Hyvin ränsistyneitä, estävät muurin näkymisen	
87	kanukka	1950-l	Vanhan pensaan juurivesoja. Risuinen ja ränsistynyt pensas.	Poistetaan aukion uudelleenjärjestelyn yhteydessä
88	raita	villi, n.10v	Häiritsee tammien kehitystä ja tulee voittamaan ne kilpailussa.	
89	vaahtera jalava koivu	"	Toimivat suojaistutuksen tapaan vielä pieninä ollessaan, mutta kasvaessaan aiheuttavat ongelmia. Juuristo saattaa vahingoittaa muuria.	